

๑๐๐๗

สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

นายจิตต์ โชติอุทัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ 2550

**Competencies of External Evaluators at the Basic Education Level
in the Southern Region**

Mr. Jit Chot-uthai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration**

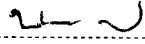
School of Educational Studies

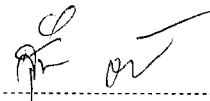
Sukhothai Thammathirat Open University

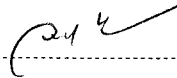
2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
ชื่อและนามสกุล นายจิตต์ โชติอุทัย
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง

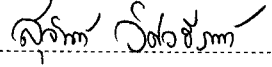
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

ผู้วิจัย นายจิตต์ โชติอุทัย ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ดันดิรจนาวงศ์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (2) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน (3) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา (4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (5) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะและปัญหาทั่วไปของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมินที่ตั้งสำนักงานอยู่ในภาคใต้ 6 จังหวัด 7 หน่วย จำนวน 290 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากประชากรในภาคใต้ 14 จังหวัด 18 หน่วย จำนวน 1,190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเที่ยง .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านความรู้ และด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด (2) สมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ระหว่างผู้ประเมินในช่วงอายุต่างกัน มีสมรรถนะรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่ในรายด้านแตกต่างกัน (3) สมรรถนะโดยรวมทุกด้าน ด้านความรู้และด้านทักษะ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลาไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านคุณลักษณะ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลาแตกต่างกัน (4) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะโดยรวมของผู้ประเมินภายนอก พบว่า สมรรถนะด้านความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านทักษะ และมีความสัมพันธ์ปานกลางกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ส่วนสมรรถนะด้านทักษะมีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับด้านคุณลักษณะ (5) ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมิน คือ ความรู้ไม่พอในเรื่องการบันทึกภาคสนามและการเขียนรายงาน ทีมงานไม่เตรียมงานและไม่บันทึกล่วงหน้า ผู้ประเมินไม่สนใจกฎระเบียบของ สมศ.และหน่วยที่สังกัด ค่าตอบแทนไม่พอเพียง การขาดประสิทธิภาพการบริหารของ สมศ.และหน่วยประเมินข้อเสนอแนะสำคัญคือ ให้ สมศ. กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินให้แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ให้ สมศ.และหน่วยเพิ่มความถี่แก่ผู้ประเมินอย่างต่อเนื่อง ให้หน่วยเข้มงวดการเตรียมงานล่วงหน้าก่อนประเมิน ให้ปรับการบริหาร สมศ.และหน่วยประเมิน ให้เพิ่มค่าตอบแทน ให้ สมศ. และหน่วยประเมินมีการประกันคุณภาพและมีรายงานการประเมินตนเอง

คำสำคัญ สมรรถนะ ผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Thesis title: Competencies of External Evaluators at the Basic Education Level in the Southern Region

Researcher: Mr. Jit Chot-uthai; **Degree:** Master of Education (Educational Administration);

Thesis advisors: (1) Dr. Suthiwan Tantirochanawong, Associate Professor; (2) Dr. Vandee Sangprateetong, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this study were to (1) study the competencies of external evaluators at the basic education level in the Southern Region comprising the knowledge, skills, and characteristics; (2) compare the competencies comprising knowledge, skills, and characteristics of external evaluators at the basic education level in the Southern Region, as classified by age group; (3) compare the competencies of full-time and part-time external evaluators at the basic education level in the Southern Region; (4) study the relationships among the knowledge, skills, and characteristics competencies of external evaluators at the basic education level in the Southern Region; and (5) study the problems and recommendations regarding competencies of external evaluators at the basic education level in the Southern Region.

The research sample consisted of 290 external evaluators at the basic education level from 7 evaluation units located in six southern provinces obtained by multi-stage sampling from the total number of 1,190 external evaluators in 18 evaluation units located in 14 southern provinces. The employed research instrument was about competencies of external evaluators basic education level with reliability coefficient of .95. Statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, Pearson's correlation coefficient, and ANOVA.

Research findings indicated that (1) the overall competency of external evaluators at the basic education level in the Southern Region was rated at the high level; when each competency was considered, it was found that the knowledge, and skills competencies were rated at the high level; while the characteristics competency was rated at the highest level; (2) external evaluators of different age groups did not significantly differ in their overall competencies, but significantly differed in each individual competency; (3) full-time and part-time external evaluators did not significantly differ in their overall competencies, knowledge competencies, and skills competencies; but they differed significantly in their characteristics competencies; (4) as for relationships of external evaluator's competencies, it was found that the knowledge competency correlated positively at the rather high level with the skills competency and at the moderate level with the characteristics competency; while the skills competency correlated positively and at the rather high level with the characteristics competency; and (5) the main problems were the following: the insufficient knowledge on taking field notes and report writing; the work team did not prepare for the job and did not take notes in advance; external evaluators were not interested in rules and regulations of ONESQA and the agency under which they worked; insufficiency of remuneration; the lack of administration efficiency of ONESQA and evaluation units; while main recommendations were the following: ONESQA should revise evaluation criteria to be more exact and not often changed; ONESQA and evaluation units should equip evaluators with new knowledge on a continuous basis; the evaluation units should strongly insist on advance preparation prior to actual evaluation; improvement of administration should be undertaken for ONESQA and evaluation units; remuneration should be increased; ONESQA and evaluation units should have quality assurance and self reports.

Keywords: Competency, External Evaluator, basic educational level

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติรัตนาวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่คอยให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ความคิดเห็น ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง และคอยให้กำลังใจในการทำวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และคณะ และขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาตรวจพิจารณาเครื่องมือการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าเกี่ยวกับงานวิจัย อันทำให้วิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) ที่ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ขอขอบพระคุณหน่วยประเมินและผู้ประเมินภายนอกระดับศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณน้อง ๆ ร่วมรุ่นทุกท่านที่ให้กำลังใจแก่กันด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่อำนวยความสะดวกใน ชุกรการด้วยดี และขอขอบคุณอาจารย์สุภา นามะสนธิ และอาจารย์วันเพ็ญ นัยสกุล ที่ช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณหน่วยประเมินจิตโศกการประเมิน ที่สนับสนุนทุนการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าอันพึงมีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขออุทิศแด่บิดา มารดาผู้บังเกิดเกล้า และหล่อหลอมความเป็นคนให้แก่ลูก ขออุทิศให้บูรพาจารย์ทุกท่าน ขออุทิศให้ครอบครัวที่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ ขออุทิศให้ อาจารย์กาญจนา โชติอุทัย หลานสาวผู้เสียชีวิตในขณะที่ปฏิบัติราชการก่อนจบการศึกษา มหาบัณฑิต และขออุทิศให้ อาจารย์สมพร สุระกำแหง อาจารย์สุไลพร ปลัดรักษา ผู้ประเมินภายนอก สังกัดหน่วยจิตโศกการประเมิน ซึ่งเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุขณะเดินทางไปประเมินสถานศึกษา พร้อมด้วย อาจารย์วราภรณ์ สุวรรณวงศ์ ผู้บาดเจ็บสาหัสในเหตุการณ์เดียวกัน ความดีที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบให้แก่บุคคลที่เฝ้ามาทั้งหมด ซึ่งล้วนมีส่วนร่วมให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี

จิตต์ โชติอุทัย

มกราคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบความคิดการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและความเป็นมาของการประเมินคุณภาพภายนอก.....	13
มาตรฐานการศึกษา.....	17
กระบวนการประเมินภายนอกที่ได้มาตรฐาน.....	21
บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินภายนอก.....	30
การผลิตผู้ประเมินภายนอก.....	41
การดำเนินการประเมินภายนอก.....	45
สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก.....	48
การประเมินภายนอกในภาคใต้.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	86
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคใต้.....	88
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมิน ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้.....	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปการวิจัย.....	107
อภิปรายผล.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	126
ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
ข สำเนาหนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย.....	128
ค สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ.....	131
ง สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	133
จ ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือแสดงโดยตาราง ค่า IOC (Index of Consistency) รายข้อ.....	136
ฉ ค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม) เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา.....	138
ช เครื่องมือการวิจัย.....	145
ซ ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลา และผู้ประเมินบางเวลา.....	154
ฌ ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินระหว่างผู้ประเมินกลุ่มอายุต่างกัน.....	163
ญ รายชื่อผู้ร่วมพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย.....	174
ประวัติผู้วิจัย.....	176

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สมรรถภาพที่จำเป็นของผู้ประเมินในบริบทการประเมินโครงการ	55
ตารางที่ 2.2 รายชื่อหน่วยประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้	69
ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างใน 7 หน่วยประเมิน	77
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวม	88
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวม ด้านความรู้ จำแนกตามรายชื่อย่อย	89
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวม ด้านทักษะ จำแนกตามรายชื่อย่อย	91
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวม ด้านทักษะ จำแนกตามรายชื่อย่อย	93
ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบสมรรถนะรวมด้านของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลา และผู้ประเมินบางเวลา	95
ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินกลุ่มอายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ในภาพรวมและรายด้าน	96
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ จำแนกเป็นรายคู่ (ANOVA) ในด้านความรู้ ระหว่างผู้ประเมินที่มี อายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป	97
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ จำแนกเป็นรายคู่ (ANOVA) ในด้านทักษะ ระหว่างผู้ประเมินที่มี อายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 คำศัพท์ประติสัทสัมพันธ์ (r) ระหว่างสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้.....	99
ตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ด้านความรู้.....	100
ตารางที่ 4.12 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ด้านทักษะ.....	102
ตารางที่ 4.13 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ด้านคุณลักษณะ.....	103
ตารางที่ 4.14 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ด้านอื่น ๆ.....	104

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 การดำเนินงานก่อนตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	24
ภาพที่ 2.2 การดำเนินงานระหว่างตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	26
ภาพที่ 2.3 การดำเนินงานหลังตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	29
ภาพที่ 2.4 กระบวนการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	43
ภาพที่ 2.5 แผนที่ภาคใต้ของประเทศไทย แสดงเขตจังหวัดและจังหวัดที่มีหน่วยประเมิน.....	66
ภาพที่ 3.1 สรุปแผนการดำเนินการวิจัย.....	84

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชนเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกๆ 5 ปี และมีกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษารองรับและกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา และสภาการศึกษาได้ดำเนินการสร้างมาตรฐานการศึกษาระดับชาติขึ้น รวมทั้งมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ขึ้นเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินภายนอก จากนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ออกระเบียบว่าด้วยการประเมินคุณภาพภายนอกออกมาบังคับใช้อย่างเป็นระบบครบวงจร มีการจัดตั้งหน่วยประเมินภายนอกในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา มีการกำหนดหลักการ จุดหมาย และวิธีดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก มีการกำหนดบทบาท ภาระหน้าที่และจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอกอย่างครบถ้วน (สมศ. 2549 : 1-17) จากนั้น มีการอบรมและให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก จนปัจจุบัน มีหน่วยประเมินทั่วประเทศถึง 137 หน่วย และมีการอบรมผู้ประเมินภายนอกโดยใช้เงินงบประมาณและเงินส่วนตัวของผู้เข้ารับการอบรมไปแล้วจำนวนมาก มีผู้ผ่านการรับรองเป็นผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วในทุกภาคของประเทศไทย ถึง 8,543 คน (สมศ. 2550, 20 กันยายน) และได้ทำการประเมินคุณภาพภายนอก

สถานศึกษาในรอบแรกตั้งแต่ พ.ศ.2544-2548 ไปแล้วถึง 38,178 แห่ง (ทองอยู่ แก้วไทรชะ และคณะ 2547) การดำเนินการประเมินภายนอกในรอบแรกระหว่างปี พ.ศ. 2544-2548 เน้นที่การประเมินเพื่อพัฒนา ได้มีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาและ ต้นสังกัดดำเนินการพัฒนาตามผลการประเมิน ซึ่งนับเนื่องเป็นเป็นระบบการประกันคุณภาพ ภายใน โดยให้จัดทำแผนงาน โครงการ และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะนั้น ๆ แล้วมีการประเมินภายใน จัดทำรายงานการประเมินตนเอง รายงานแก่สาธารณชนและ ผู้เกี่ยวข้องทราบ และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกในรอบที่สอง ส่วนการประเมินภายนอกในรอบที่สอง กำหนดการประเมินระหว่างปี 2549-2553 เป็นการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานและคุณภาพสถานศึกษา (สมศ. 2549 : 1-17) การประเมินคุณภาพภายนอก จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะกระตุ้นให้สถานศึกษาทุกระดับตระหนักถึงสภาพของตนในเชิงคุณภาพ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร เพื่อที่จะได้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเพื่อผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานของสถานศึกษาและของชาติสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป อีกทั้งการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินโดยองค์กรอิสระ ไม่ต้องขึ้นกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ทำให้มีความเป็นกลางและเป็นธรรม ปราศจากแรงกดดันที่จะทำให้ผลการประเมินเบี่ยงเบนไปจากความจริง ก่อให้เกิดการถ่วงดุล (Check & Balance) อย่างแท้จริง (ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง, 2547 : 2)

เมื่อ สมศ.มีนโยบายที่จะให้หน่วยประเมินและผู้ประเมินภายนอกที่มีคุณภาพเท่านั้นรับงานการประเมินได้ (สมศ. 2549 : 1-17) โดยที่มีการเพิ่มงานจากการประเมินในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ให้มีการประเมินในระดับปฐมวัยอย่างเต็มรูปแบบอีกด้วย และเอางานประเมินอกภายนอกหรือการตรวจอ่านชุดรายงาน ซึ่งเดิม สมศ.เป็นผู้รับผิดชอบมาให้หน่วยประเมินจัดทำ โดยไม่ได้ขยายกรอบเวลาในการปฏิบัติการประเมิน ไม่ได้เพิ่มจำนวนผู้ประเมินภายนอก และไม่ได้เพิ่มค่าตอบแทนให้สมมูลกับปริมาณและคุณภาพงาน ทำให้หน่วยประเมินหลายหน่วยที่แบกรับภาระงานไม่ไหว ต้องหยุดกิจการไปโดยเฉพาะหน่วยประเมินในภาคใต้ต้องหยุดกิจการไปอย่างน้อย 4 หน่วยใน 18 หน่วย (วิรเทพ สุวรรณสว่างและคณะ 2550, 10 มีนาคม) เป็นเหตุให้ ผู้ประเมินภายนอกในหน่วยประเมินเหล่านั้นต้องว่างเว้นงานประเมินภายนอก และชะงักการพัฒนาสมรรถนะในการประเมินเป็นระยะยาว รวมทั้งเสียกำลังใจในการยื่นหยัดเป็นผู้ประเมินภายนอกอีกด้วย ทำให้เกิดความสูญเปล่าในงบประมาณจำนวนมากที่ทุ่มเทไปเพื่อการอบรมผู้ประเมินภายนอก ที่สมควรได้รับการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อหาทางปฏิบัติให้ระบบและกระบวนการประเมินภายนอกได้พัฒนาไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป (สรร ไชยมงคล, 2549 : 28-30)

ในระบบและกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันมีองค์กรนิติบุคคลและบุคคลผู้เกี่ยวข้องได้แก่ สถานศึกษาที่รับการประเมินและต้นสังกัด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ตรวจอ่านรายงานการประเมินหรือที่เรียกว่าผู้ประเมินภายนอก หน่วยอบรมผู้ประเมินภายนอกหน่วยประเมินคุณภาพภายนอก และผู้ประเมินภายนอกนั้น ผู้ประเมินภายนอกนับว่าเป็นบุคคลสำคัญต่อผลการประเมินอย่างมาก ผู้ประเมินภายนอกจึงต้องมีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นที่เชื่อถือได้ ต้องมีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความปรารถนาดีที่จะประเมินเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ต้องมีจรรยาบรรณในการประเมิน (สมศ. 2544) และในทางปฏิบัตินั้น ผู้ประเมินภายนอกเป็นผู้วางแผน ออกแบบการดำเนินการประเมิน และรายงานผลการประเมิน ดังนั้นผู้ประเมินภายนอกจึงต้องมีสมรรถนะหรือสมรรถภาพในการประเมิน ซึ่งต้องผ่านการคัดเลือกเอาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานการประเมินภายนอก อรนิศา เจริญรวย (2544 : 89-92) ทำการวิจัยพบว่า ส่วนหนึ่งของคุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอกคือ ต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของผู้ประเมิน มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารองค์กร มีทักษะที่จำเป็นในการประเมิน และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะต้องมีเพียบพร้อมในตัวผู้ประเมินภายนอกเพื่อส่งผลถึงคุณภาพการประเมิน แต่ในปัจจุบันยังปรากฏว่า ผู้ประเมินภายนอกในภาพรวมยังอยู่ในภาวะต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในเรื่องของคุณภาพการบันทึกข้อมูลและการรายงานผลการประเมิน (คมศร วงษ์รักษา, 2549 : 131-137) ทั้งผู้บริหารหน่วยประเมินในภาคใต้มีความเห็นว่า ผู้ประเมินภายนอกยังจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน (วีรเทพ สุวรรณสว่าง และคณะ, 2550) และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้ประเมินและหน่วยประเมินในประเทศไทยยังอยู่ในระดับจำเป็นต้องพัฒนา การวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในประเทศไทยนั้น เพิ่งเริ่มมีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาเท่านั้น และการวิจัยนั้นเป็นเพียงเรื่องสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอก เพียงเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการอบรม และใช้ในการรับรองผู้ประเมินภายนอกเท่านั้น ยังไม่เคยมีการวิจัยถึงสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกที่มีอยู่จริงว่า ในความพึงประสงค์และคาดหวังนั้น แท้จริงแล้วผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีสมรรถนะเป็นเช่นไร ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินภายนอกในลักษณะประเมินตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุแตกต่างกัน

2.3 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา

2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา มีความแตกต่างกัน

4.2 สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน

4.3 สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยทั้ง 14 จังหวัด นับจากจังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส

5.2 ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมินซึ่งตั้งสำนักงานใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด 18 หน่วยประเมิน จำนวนผู้ประเมิน 1,190 คน

5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน คือ

5.4.1 ด้านความรู้เพื่อการประเมินภายนอก

5.4.2 ด้านทักษะเพื่อการประเมินภายนอก

5.4.3 ด้านคุณลักษณะเพื่อการประเมินภายนอก

5.4.4 ตัวแปรในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่

(1) สถานภาพของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ จำแนกเป็นผู้ประเมินภายนอกเต็มเวลาและบางเวลา

(2) อายุของผู้ประเมินภายนอกจำแนกตามกลุ่มอายุเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 30-40 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป

2) *ตัวแปรตาม* ได้แก่ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ รวมทั้ง 3 ด้าน 65 ตัวแปรย่อย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 *ผู้ประเมินภายนอก* หมายถึง บุคคลที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดหน่วยประเมินที่ตั้งอยู่ในภาคใต้

6.1.1 *ผู้ประเมินเต็มเวลา* หมายถึง ผู้ประเมินภายนอกที่ไม่มีงานอื่นเป็นหลักหรือเป็นภาระผูกพัน สามารถใช้เวลาทั้งหมดเพื่อการประเมินภายนอกได้

6.1.2 *ผู้ประเมินบางเวลา* หมายถึง ผู้ประเมินภายนอกที่มีงานอื่นเป็นหลักหรือเป็นภาระผูกพัน ไม่สามารถใช้เวลาทั้งหมดเพื่อปฏิบัติการประเมินภายนอกได้ คงทำการประเมินได้เพียงบางเวลา ได้แก่ผู้ที่ยังรับราชการ หรือมีอาชีพอย่างอื่นเป็นหลักอยู่แล้ว

6.2 *หน่วยประเมินภายนอก* หมายถึง หน่วยประเมินที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนิติบุคคล และได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แล้ว ให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอก

6.3 *การศึกษาขั้นพื้นฐาน* หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

6.4 *สมศ.* หมายถึง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

6.5 *ภาคใต้* หมายถึง เขตปกครอง 14 จังหวัด ในภาคใต้ของประเทศไทย นับจากจังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส

6.6 *สมรรถนะ (Competence) ของผู้ประเมินภายนอก* หมายถึง ความสามารถ (Ability) ที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติการประเมินภายนอก อันจะทำให้ผู้ประเมินภายนอกสามารถสร้างผลงานได้คุณภาพ สมรรถนะในที่นี้มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า สมรรถภาพ (Competence) ทุกประการ ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่สมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.6.1 *สมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอก* หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่า เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้คือ

1) *ความรู้เกี่ยวกับการประเมินภายนอก* หมายถึง ความรู้ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติการประเมินภายนอกโดยตรง ได้แก่ การประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา หลักการและความมุ่งหมายของการประเมินภายนอก วิธีการประเมินภายนอก ระเบียบปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ สมศ. บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกณฑ์การพิจารณาสรุปผลการประเมินภายนอก สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์รายงาน การประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) แบบฟอร์มการบันทึกภาคสนามและวิธีการบันทึก การเขียนรายงานให้ได้ มาตรฐาน สมศ.

2) *ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* หมายถึง ความรู้ทั่วไปในเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ประกอบการประเมินภายนอก ได้แก่ หลักการและแนวการจัดการศึกษาของชาติ ระบบและกระบวนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระเบียบและข้อกำหนดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตร การเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนของสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา

6.6.2 *สมรรถนะด้านทักษะของผู้ประเมินภายนอก* หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่มีทักษะต่อไปนี้ คือ

1) *ทักษะการทำงานก่อนการประเมิน* หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการก่อนการประเมิน ได้แก่ การประชุมทีมทำความเข้าใจและทบทวนงาน การวางแผนในการประเมินสถานศึกษา การตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมิน การจัดทำตารางการตรวจเยี่ยมที่เหมาะสม การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ล่วงหน้า การกำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลของสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า การเตรียมเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า การประสานงานกับสถานศึกษา

2) *ทักษะการทำงานระหว่างการประเมิน* หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการระหว่างการประเมิน ได้แก่ การสื่อสารด้วยวาจา กับสถานศึกษา การประชุมชี้แจงแก่สถานศึกษาก่อนประเมิน การบริหารเวลาเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม การใช้กลวิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล การประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ประเมิน การสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการประเมิน การทำงานเป็นทีมของผู้ประเมินภายนอก การบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องและครบถ้วน การตรวจสอบข้อมูลยืนยันความถูกต้อง

3) *ทักษะหรือผลงานหลังการประเมิน* หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการหลังการประเมิน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงประเด็นตัวบ่งชี้ การสรุปผลที่ถูกต้องตามเกณฑ์ สมศ. การระบุจุดเด่นและจุดด้อยได้ถูกต้องชัดเจน การระบุเงื่อนไขความสำเร็จในการ

พัฒนา การเสนอแนะที่ตรงกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและนำไปปฏิบัติได้ การรายงานด้วย วาจาเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา การเขียนรายงานที่ถูกต้องตามรูปแบบ สมศ. และสอดคล้องกับ การรายงานด้วยวาจา การสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีของสถานศึกษาต่อการประเมิน ภายนอก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาสถานศึกษา การเสริมแรง สถานศึกษาให้มีการ พัฒนาต่อเนื่อง

6.6.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ (Characteristic) ของผู้ประเมินภายนอก

หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ

1) บุคลิกลักษณะ (Personality) หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวนิสัยประจำที่ พึงมีของผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนที่สามารถสังเกตได้ ได้แก่ การมีท่วงทีวาจาที่น่า น่าถือ การ แต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย ความยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง การมีกิริยามารยาทและความประพฤติที่ ดีงาม การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์

2) จริยธรรม (Integrity - Ethics) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติและ ความรู้สึที่ดี ถูกต้องเหมาะสมตามหลักคุณธรรมหรือหลักแห่งความดีงามของผู้ประเมินภายนอกที่ ควรมี ได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อหน่วยประเมินที่ตนสังกัด ความรักและภูมิใจในอาชีพการประเมิน ภายนอก ความเป็นกัลยาณมิตรในทีมประเมิน การเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้แย้งและเสนอ ข้อมูลเพิ่มเติม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา การเก็บเอกสาร อย่างเป็นระเบียบและต่อเนื่อง

3) จรรยาบรรณของผู้ประเมิน (Professional ethics) หมายถึง ข้อปฏิบัติที่ สมศ. ได้กำหนดขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติวิชาชีพผู้ประเมิน ภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งผู้ประเมินภายนอกต้องมี ได้แก่ การไม่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็น วิทยากรให้กับสถานศึกษาที่ตัวเองประเมิน การไม่ยอมให้อิทธิพลใด ๆ มาเบี่ยงเบนผลการประเมิน ความเป็นกลางเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ การไม่รบกวนความเป็นปรกติในการเรียนการ สอนของสถานศึกษา การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียก/รับผลประโยชน์ใด ๆ จาก สถานศึกษา การไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนและ สมศ. การรักษาความลับของ ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้จากการประเมิน การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน สมบูรณ์ตามมาตรฐาน สมศ.

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- 7.1 ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปพิจารณาใช้ในการประเมินตนเอง และพัฒนาตนเอง
- 7.2 หน่วยประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปพิจารณาใช้ในการพัฒนาหน่วย และพัฒนาผู้ประเมินในสังกัด
- 7.3 หน่วยอบรมผู้ประเมินภายนอก สามารถนำไปพิจารณาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการอบรม
- 7.4 สมศ. สามารถนำไปพิจารณาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการอบรม ใช้พัฒนาเกณฑ์การตัดสินเพื่อรับรองผู้ประเมินภายนอก ใช้พัฒนาการกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ประเมินภายนอก ใช้ในการวิจัยขยายผลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ตลอดจนใช้พัฒนาระบบและกระบวนการบริหารทั่วไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 9 ตอน ดังนี้

1. แนวคิดและความเป็นมาของการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 1.1 ความหมายของคำสำคัญในการประเมินคุณภาพสถานศึกษา
 - 1.2 ความเป็นมาของการประเมินคุณภาพภายนอก
 - 1.3 หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายใน
2. มาตรฐานการศึกษา
 - 2.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
 - 2.2 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประเมินภายนอก
3. กระบวนการประเมินภายนอกที่ได้มาตรฐาน
 - 3.1 มาตรฐานคุณภาพการประเมินในต่างประเทศ
 - 3.2 มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย
 - 3.2.1 ก่อนการประเมิน
 - 3.2.2 ระหว่างการประเมิน
 - 3.2.3 หลังการประเมิน
 - 3.3 กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกของไทย
4. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินภายนอก
 - 4.1 บทบาทหน้าที่ของ สมศ.
 - 4.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยประเมินและผู้ประเมินภายนอก
 - 4.2.1 การประเมินเป็นอาชีพขั้นสูง
 - 4.2.2 จรรยาบรรณในวิชาชีพ
 - 4.2.3 จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอกหน้าที่ของผู้ประเมิน
 - 4.2.4 ความประพฤติอันเป็นความศรัทธาแรงของผู้ประเมินภายนอก
 - 4.2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกตามระเบียบ สมศ.

- 4.2.6 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก
- 4.2.7 หลักการประเมินคุณภาพภายนอกของหน่วยประเมินและผู้ประเมิน
- 4.2.8 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก
- 4.3 บทบาทของสถานศึกษาและต้นสังกัด
- 5. การผลิตผู้ประเมินภายนอก
 - 5.1 คุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอกพื้นฐานก่อนการอบรม
 - 5.2 หลักสูตรการอบรมผู้ประเมินภายนอก
 - 5.3 การรับรองผู้ประเมินภายนอก
 - 5.4 ประเภทของผู้ประเมินภายนอก
 - 5.5 กระบวนการติดตามผู้ประเมินภายนอก
- 6. การดำเนินการประเมินภายนอก
 - 6.1 การรับรองหน่วยประเมิน
 - 6.2 การประกาศจัดจ้างและประมูลงาน
 - 6.3 การทำสัญญาจ้างงานประเมิน
 - 6.4 การกำกับดูแลการประเมิน
 - 6.5 การรับรองผลการประเมินและเผยแพร่
 - 6.6 การติดตามผลการพัฒนาของสถานศึกษา
- 7. สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก
 - 7.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 7.2 สมรรถนะจำเป็นของผู้ประเมินภายนอก
 - 7.3 สมรรถนะพื้นฐานของผู้ประเมินภายนอกตามเกณฑ์ สมศ.
 - 7.4 การสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก
 - 7.5 การสังเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก
- 8. การประเมินภายนอกในภาคใต้
 - 8.1 ลักษณะทั่วไปของภาคใต้
 - 8.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม
 - 8.3 การมีเขตพื้นที่พิเศษ
 - 8.4 หน่วยประเมินและผู้ประเมินในภาคใต้การอาชีพ
- 9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและความเป็นมาของการประเมินคุณภาพภายนอก

1.1 ความหมายของคำสำคัญเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในนั้นเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการตรวจ การติดตามคุณภาพ และการประเมินคุณภาพภายใน สำหรับระบบการประกันคุณภาพภายนอกให้หมายถึงการประเมินคุณภาพภายนอก และได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพ ภายใน และการประกันคุณภาพภายนอกไว้ว่า

“การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

“สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

“การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“ผู้ประเมินภายนอก” หมายความว่า บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจาก สำนักงานให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอก

“การรับรองมาตรฐาน” หมายความว่า การให้การรับรองการทำการประเมินคุณภาพ ภายนอกของผู้ประเมินภายนอก ที่มีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์และ มาตรฐานที่สำนักงานกำหนดไว้

คำสำคัญ ที่นำเสนอมาแล้วนี้ ล้วนเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก และเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกด้วย จึงได้นำมาเสนอไว้เพื่อการเชื่อมโยงต่อไป

1.2 ความเป็นมาของการประเมินคุณภาพภายนอก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมายและ หลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยว การประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่องและจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อ สาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และพร้อมรับ การประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่ง จะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในทวาระยะ 5 ปี ทั้งนี้ โดยมีพระราชกฤษฎีกา การจัดตั้ง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกมารองรับและกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและ ภายนอก ทั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เองก็ออกกระเบียบว่า ด้วยการประเมิน คุณภาพภายนอกออกมาบังคับใช้อย่างเป็นระบบครบวงจร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การจัดตั้งหน่วยประเมินภายนอก การอบรมและการรับรองผู้ประเมินภายนอก การกำหนด หลักการ จุดหมาย และวิธีดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก การกำหนดบทบาทหน้าที่และ จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอกอย่างครบถ้วน

การดำเนินการประเมินภายนอกในรอบแรกระหว่างปี พ.ศ.2544-2548 เน้นที่การ ประเมินเพื่อพัฒนา ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั่วถึง แล้วเสร็จ การประเมินภายนอกในรอบสองกำหนดระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553 เป็นการประเมิน เพื่อการรับรองคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา (สมศ. 2549)

1.3 ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ปี พ.ศ. 2543 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีสาระสำคัญเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ ดังนี้

ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นเรียกว่า “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า “สมศ.” ให้สำนักงานมีที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง และให้สำนักงานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ให้สำนักงานมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์

ให้มีคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรการการเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและต่อสาธารณชน ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

ให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จากนั้นก็มีกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 มีสาระเพิ่มเติมจากพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ระบุว่า ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ จากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการตามนี้ ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด โดยให้จัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การ ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก ห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูล เกี่ยวกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษาช่วยให้ข้อมูลในการ ประเมิน

ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มีระบบการนิเทศหรือการฝึกอบรมบุคลากรของ สถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้

ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่มีการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้า ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน ในกรณีที่มีผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้มีอำนาจและหน้าที่กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา

ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
2. จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ ภาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของ สถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปีหรือเป็นรายภาค
3. จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการ และวิธีการที่ได้มาตรฐาน

ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบให้มีการวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบ และเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล และคงประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สรุปความว่า หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย นับตั้งแต่พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง จนกระทั่งถึงระเบียบของ สมศ. ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารปกติ

2. มาตรฐานการศึกษา

2.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาค้นได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุล ระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปูทางฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาค มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คือ คนไทย

เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคณะตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ

- 1) กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์
- 2) ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม
- 3) ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว
- 4) ทักษะทางสังคม
- 5) คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหาร
โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู ณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชน และ 2) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการและหลักธรรมาภิบาล ตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ

- 1) การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
- 2) มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ
- 3) มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มาตรฐานนี้มีตัวบ่งชี้ 3 ตัวคือ

- 1) การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้
 - 2) การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้
 - 3) การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม
- สรุปว่า 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ดังกล่าวนี้ เป็นมาตรฐานกลางที่ทุกประเภทและทุกระดับการศึกษาจะต้องนำไปดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อไป

2.2 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินภายนอก ในส่วน มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (พ.ศ. 2549-2553) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มี 3 ด้าน รวม 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้คุณภาพ ดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 6
ตัวบ่งชี้ 21 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี 4 ตัวบ่งชี้

12 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา 3 ตัวบ่งชี้ 6 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ 3 ตัวบ่งชี้ 7 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6 ตัวบ่งชี้

13 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง 2 ตัวบ่งชี้ 5 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 2 ตัวบ่งชี้ 7 เกณฑ์พิจารณา

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านครู 2 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ 5 ตัวบ่งชี้ 8 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4 ตัวบ่งชี้ 17 เกณฑ์พิจารณา

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร 5 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ 4 ตัวบ่งชี้ 21 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา 4 ตัวบ่งชี้ 22 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 ตัวบ่งชี้ 18 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2 ตัวบ่งชี้ 19 เกณฑ์พิจารณา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 2 ตัวบ่งชี้ 11 เกณฑ์พิจารณา

สรุปมาตรฐานการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 14 มาตรฐาน 60 ตัวบ่งชี้ 174 เกณฑ์พิจารณา ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นภาระหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกที่

จะต้องใช้สมรรถนะทั้ง 3 ด้านของตน ทำการประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่งตามที่ทีมงานมอบหมาย จึงได้นำมาเสนอไว้เพื่อการเชื่อมโยงกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกต่อไป

3. กระบวนการประเมินภายนอกที่ได้มาตรฐาน

ทุกประการที่นำเสนอในข้อ 1 และ 2 มาแล้วนั้น เพื่อต้องการให้เห็นว่า ในการประเมินภายนอกนั้น เริ่มต้นจากอะไร มีอะไรเกี่ยวข้องบ้าง เพื่อจะได้นำไปเกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก และสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกต่อไป และในตอนนี้ จะได้นำเสนอถึงแนวคิดในกระบวนการประเมินภายนอกที่ได้มาตรฐาน ต่อไป

3.1 มาตรฐานคุณภาพการประเมินในต่างประเทศ Stufflebeam และคณะ (1999) ได้สรุปมาตรฐานนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินบุคคลได้ในหลายบทบาทหน้าที่ เช่น การรับคนเข้าฝึกอบรม การรับรองและการอนุญาต การคัดเลือกคน การทบทวนการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษา/ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาคณะทำงาน การตัดสินใจสนับสนุน การตัดสินใจยกเลิก เป็นต้น สำหรับมาตรฐานที่มักประยุกต์ใช้ในการ รับรองและการอนุญาตนั้น ประกอบด้วย (P1) การเน้นการบริการ (P2) การกำหนดแนวทางการประเมินอย่างเป็นทางการ (P3) แควความสนใจในความขัดแย้ง (P4) ความเข้าใจในรายงานการประเมิน (P5) การปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกประเมิน (U2) การนิยามการใช้ (U3) ความเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้ประเมิน (U4) การรายงานผล การประเมินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (F2) การปฏิบัติได้ในเชิงนโยบาย (A1) บทบาทการประเมิน (A3) เอกสารหลักฐานของกระบวนการประเมิน (A4) การวัดที่มีความตรง (A5) การวัดที่มีความเที่ยง (A6) การควบคุมข้อมูลอย่างเป็นระบบ (A7) การควบคุมอคติ กระบวนการประเมินควรดำเนินการโดยปราศจากอคติ (A8) ระบบการกำกับติดตามการประเมินผล

ต่อมาในปี 1994 Sanders เป็นประธานคณะกรรมการได้พัฒนามาตรฐานสำหรับประเมินโครงการทางการศึกษา โดยตีพิมพ์มาตรฐานที่พัฒนาขึ้นในหนังสือ "The program evaluation standards : how to assess evaluation of educational programs" มาตรฐานการประเมินดังกล่าวมีการนำไปประยุกต์ใช้กันมาก เช่น การประเมินระบบการประเมิน การประเมินโครงการ การประเมินอภิบาล เป็นต้น มาตรฐานที่พัฒนาขึ้นตีพิมพ์ในหนังสือดังกล่าวประกอบด้วยมาตรฐาน 4 หมวดเช่นเดียวกับมาตรฐานการประเมินบุคคล แต่มีเกณฑ์มากกว่า โดยมีเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 30 เกณฑ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (Utility standards) ผลการประเมินต้องให้ได้ข้อมูลตรงตามที่ใช้ผลการประเมินอย่างรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการ

ดำเนินงานได้จริง มาตรฐานด้านนี้ประกอบด้วยเกณฑ์ 8 เกณฑ์ ดังนี้ (1) การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศทั้งที่มีส่วนได้และส่วนเสีย (2) ความเป็นที่เชื่อถือของผู้ประเมิน (3) การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง (4) การแปลความหมายที่ให้คุณค่าชัดเจน (5) รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน (6) การเผยแพร่ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง (7) การรายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ (8) การประเมินส่งผลกระทบในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการประเมินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) วิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่า และเหมาะสม มาตรฐานด้านนี้ประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ข้อ ดังนี้ (1) วิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (2) การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมืองของการประเมิน (3) ผลที่ได้มีความคุ้มค่า

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน เช่น ไม่ก่อให้เกิดผลเสียให้กับผู้ให้ข้อมูล มาตรฐานด้านนี้ประกอบด้วยเกณฑ์ 8 เกณฑ์ ดังนี้ (1) การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ (2) ความสนใจ แก้ปัญหาของความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรม (3) การรายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมาเปิดเผยและความสมบูรณ์ของการประเมิน (4) ให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ (5) การคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูล (6) การเคารพสิทธิในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง (7) การรายงานผลการประเมินที่ยุติธรรมและเสนอทั้งจุดเด่น จุดด้อยของสิ่งที่ประเมิน (8) การประเมินด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องสามารถวัดตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดได้จริง มีความครบถ้วนสมบูรณ์ของตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด ข้อมูลเชื่อถือได้ ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง วิธีการ วิเคราะห์และเสนอผลการประเมินถูกต้องและมีความเป็นปรนัยของผลการประเมิน มาตรฐานด้านนี้ ประกอบด้วยเกณฑ์ 11 เกณฑ์ ดังนี้ (1) การระบุและอธิบายรายละเอียดของการประเมินอย่างชัดเจน (2) การวิเคราะห์บริบทของการประเมินอย่างเพียงพอ (3) การระบุจุดประสงค์และอธิบายกระบวนการประเมินอย่างชัดเจน (4) การอธิบายการใช้เครื่องมือวัดผลอย่างชัดเจน (5) การวัดผลมีความตรง (6) การวัดผล มีความเที่ยง (7) การจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และรายงาน (8) การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณ (9) การวิเคราะห์

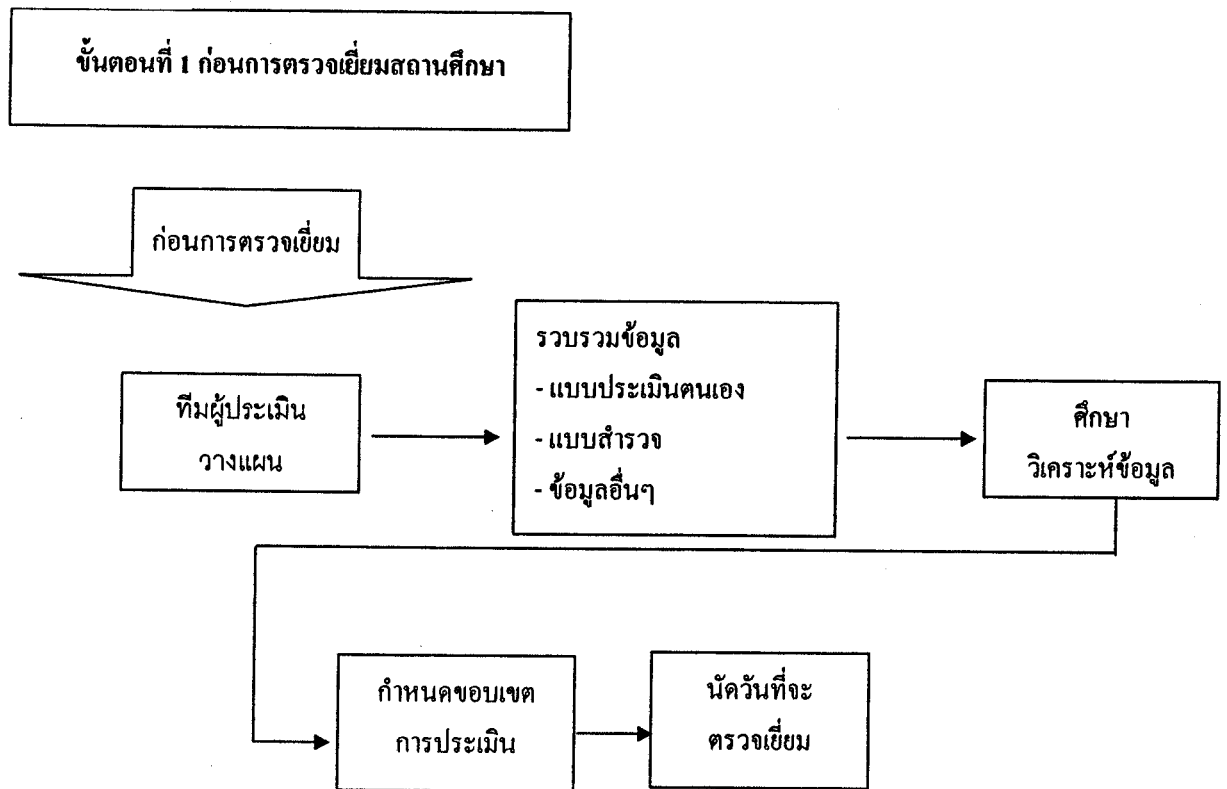
ข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ (10) การลงข้อสรุปผลการประเมินอย่างสมเหตุสมผล (11) การรายงานผลการประเมินอย่างเป็นปรนัย

สรุปมาตรฐานปฏิบัติการประเมินจากต่างประเทศ ที่ยกมาเสนอในตอนนี้ได้ว่าได้ยึดหลักความเป็นมาตรฐาน 4 ประการ คือ หลักสารัตถประโยชน์ หลักความเป็นไปได้ หลักความเหมาะสม และหลักความถูกต้อง ซึ่งผู้ประเมินภายนอกของไทยย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะพอเพียงเพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากลดังกล่าวนี้

3.2 มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย มาตรฐานการประเมินในประเทศไทยนั้น ทองอยู่ แก้วไทรชะ และคณะ (2547 : 5) กล่าวว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานปัจจุบันของหน่วยประเมินภายนอกกับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้น พบว่าหน่วยประเมินยังไม่มีระบบหรือแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ แต่ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องจัดทำ และเริ่มมีแนวปฏิบัติในการนำหน่วยประเมินให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา/ปฏิบัติตามเงื่อนไขของ สมศ.ครบถ้วน และใส่ใจความคาดหวังของโรงเรียน ยังไม่เป็นระบบและยังไม่กระจายไปถึงระดับผู้ประเมิน และผลลัพธ์ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ยังไม่มีความชัดเจนในการพัฒนาผู้ประเมิน และยังไม่มีการจัดทำกระบวนการบริหารภารกิจของหน่วยอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร คุณภาพของรายงานการประเมินยังไม่บรรลุถึงผลลัพธ์ตามที่ต้องการ จึงได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอก ที่เรียกว่าแบบ DMIE Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การนำองค์กร (Directing) การบริหารจัดการ (Managing): การนำทิศทางสู่การปฏิบัติ (Implementing) และการประเมินผลการปฏิบัติ (Evaluating) ในมาตรฐานทั้ง 7 ซึ่งจะมีกลไกเป็นตัวเร่งให้มีการนำไปใช้ในการพัฒนาหน่วยประเมินและผู้ประเมิน หลักการสำคัญสำหรับการนำรูปแบบและกลไกไปปฏิบัติ มี 4 ข้อ คือ เน้นการพัฒนาหน่วยประเมิน ผู้ประเมิน และบุคลากรผู้สนับสนุน ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ใช้ความรู้วิชาชีพ บริบทการทำงานและกระบวนการเป็นฐานร่วมกันในการปฏิบัติงาน และประการสุดท้าย คือ การมีภาวะผู้นำร่วม มาตรฐานของหน่วยประเมินที่นำเสนอ 7 มาตรฐาน 21 เกณฑ์ และ 35 ตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่ (1) การกำหนดทิศทางและวิธีปฏิบัติเชิงรุก (2) การนำหน่วยประเมินให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา (3) การใส่ใจข้อตกลงของ สมศ. และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย (4) การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและความรู้ของหน่วยประเมินอย่างเป็นระบบและให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ (5) การพัฒนาผู้ประเมินและบุคลากรเพื่อเพิ่มคุณภาพการทำงาน (6) การบริหารกระบวนการทำงานของหน่วยประเมินอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งประสิทธิผล และ คุณภาพของผลลัพธ์จากการประเมิน ส่วนเกณฑ์นั้น เป็นองค์ประกอบของมาตรฐาน สำหรับตัวบ่งชี้คุณภาพ หมายถึงสิ่งที่เป็นตัวแทนซึ่งสามารถแสดงผลการปฏิบัติงานขององค์การตามมาตรฐาน

3.3 กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกของประเทศไทย การประเมิน คุณภาพ ภายนอกของประเทศไทยเป็นกระบวนการที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แล้วเข้าไปตรวจสอบและประเมินคุณภาพของ สถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมิน เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงาน ผลการประเมิน เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน การประเมินคุณภาพจึงประกอบด้วยขั้นตอน ใหญ่ 3 ขั้นตอนคือ ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และหลัง การตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ดังรายละเอียดการดำเนินงาน ดังภาพที่ 2.1

3.2.1 ก่อนการประเมิน

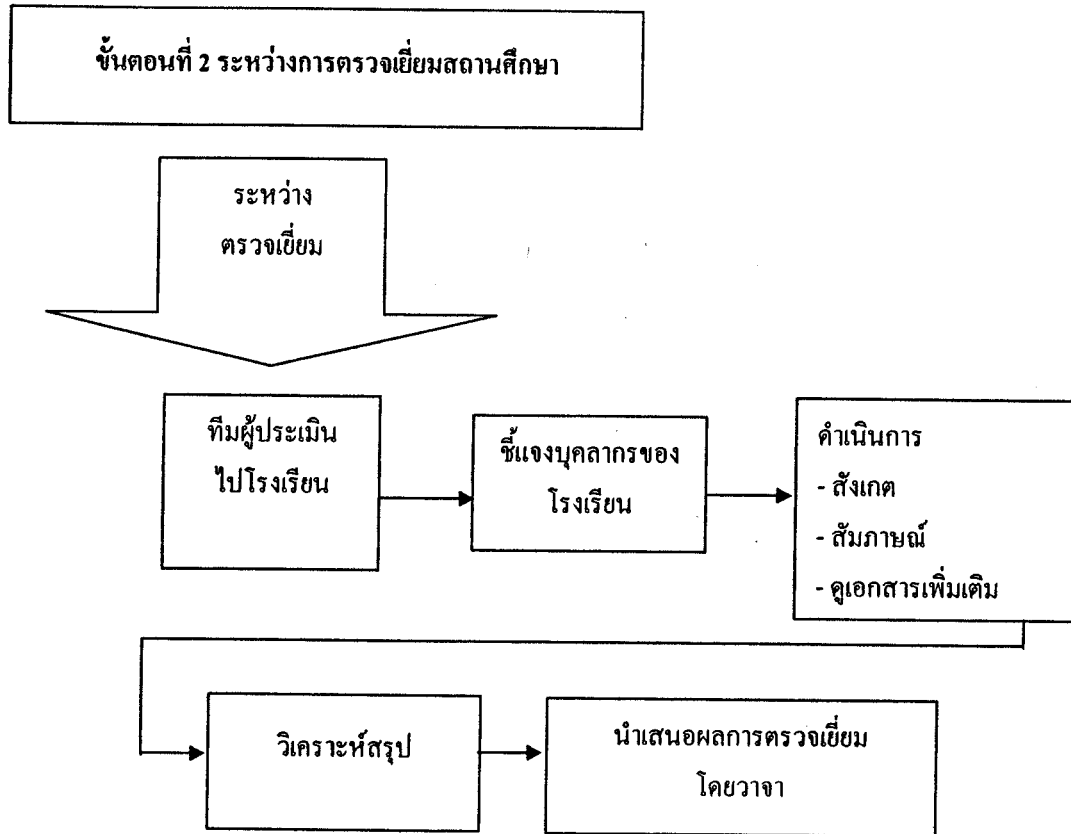
ภาพที่ 2.1 การดำเนินงานก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544)

เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่งจะทำการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจัดส่งมาให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแล้ว แล้ววันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษา พร้อมทั้งขอเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีรายงานการประเมินตนเองไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์ แล้วส่งคืนเมื่อศึกษาข้อมูลเสร็จแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกทำการศึกษาวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และเอกสารข้อมูลอื่นๆ ประกอบแล้วกำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่จะต้องตรวจสอบโดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นกรอบเพื่อกำหนดว่าระหว่าง การตรวจเยี่ยมจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง จากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไร เพื่อให้มีหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการสรุปผลการประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน นอกจากนี้ คณะผู้ประเมินภายนอกต้องเตรียมแบบบันทึกข้อมูลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษานั้น และเอกสาร ข้อมูลเบื้องต้นต่างๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องนำไปใช้ระหว่างการตรวจเยี่ยม

หลังจากนั้นร่วมกันวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตารางการปฏิบัติงานและมอบหมายภาระงานให้ผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจนแล้วแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ล่วงหน้า โดยขอให้สถานศึกษาช่วยเตรียมสถานที่ในสถานศึกษาที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะสามารถทำงานและมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระ และไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างการตรวจเยี่ยม รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่อาจขอเพิ่มเติม ตลอดจนนัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้พบปะหรือสัมภาษณ์ตามกำหนดการในตารางปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมินภายนอกดังภาพที่ 2.2

3.2.2 ระหว่างการตรวจเยี่ยม

ภาพที่ 2.2 การดำเนินงานระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544)

ระหว่างการตรวจเยี่ยม ซึ่งมีกำหนดเวลา 3 วัน คณะผู้ประเมินภายนอกจะทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และอื่นๆ ตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้การตรวจเยี่ยมมิใช่การสร้างแรงกดดันให้กับสถานศึกษา คณะผู้ประเมินจะเข้าไปยังสถานศึกษาในลักษณะผู้ร่วมงานกับสถานศึกษาในการค้นหาสภาพความเป็นจริงของการพัฒนา รวมทั้งให้คำแนะนำมากกว่าที่จะเข้าไปในลักษณะผู้ตัดสินชี้ขาดสิ่งที่คณะผู้ประเมินตรวจสอบไม่ใช่สิ่งที่เป็นความลับของสถานศึกษา เนื่องจากจะใช้รายงานการประเมินตนเองที่สถานศึกษาส่งให้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นเอกสารหลักในการตรวจเยี่ยมตลอดเวลา

การตรวจเยี่ยมสถานศึกษาจึงเป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันผลการประเมินตนเอง ในมาตรฐานต่างๆ ตามที่สถานศึกษาระบุว่ามีเหตุผลรองรับและมีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพียงใด หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหาร จัดการและการจัดสรรทรัพยากรนำไปสู่เป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการมาน้อยเพียงใดในระหว่างที่คณะผู้ประเมินอยู่ที่สถานศึกษา สถานศึกษาจะจัดเตรียมห้องให้ 1 ห้อง เป็นห้องทำงานของคณะประเมิน รวมทั้งจัดการเอกสารต่างๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่ขอเพิ่มเติม ตลอดจนจะต้องให้โอกาสแก่คณะประเมินในการพบปะหรือสัมภาษณ์บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในวันแรกของการตรวจเยี่ยม เมื่อคณะผู้ประเมินไปถึงสถานศึกษาจะจัดให้มีการประชุมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม และสร้างความคุ้นเคยระหว่างคณะผู้ประเมินกับครูในสถานศึกษา รวมทั้งแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับแผนและตารางการปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมินภายนอก และการปฏิบัติตนของสถานศึกษาระหว่างการตรวจเยี่ยม ในการประชุมคณะผู้ประเมินจะเป็นผู้เสนอประเด็นการประชุมและการพูดคุยในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ (informal) และมีการตอบโต้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มสนทนาด้วยกัน เป็นการประชุมพูดคุยอย่างเปิดเผย

ต่อจากนั้นจึงดำเนินการตรวจเยี่ยมและรวบรวมข้อมูลหลักฐานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายใน จากแหล่งต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งการสังเกตการณ์เรียนการสอน การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรอื่นๆ ผู้แทนชุมชน ศิษย์เก่ากรรมการสถานศึกษา และอื่นๆ รวมทั้งตรวจสอบกิจกรรมหลักฐานข้อมูลทุกด้าน ศึกษาผลงานของนักเรียนและเอกสารอื่นๆ ทั้งนี้ผู้ประเมินจะต้องปรึกษาหารือเพื่อตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา ในการรวบรวมข้อมูล คณะผู้ประเมินจะ บันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ และข้อพิจารณา ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่ประมวลมาจากหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏ

ในการปฏิบัติงานของผู้ประเมินระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ผู้ประเมินจะมีความเป็นกันเองกับบุคลากรของสถานศึกษา ไม่แสดงอำนาจหรืออิทธิพลใดๆ บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต่างทำงานไปตามหน้าที่ ไม่ต้องจัดอะไรเป็นพิเศษนอกเหนือจากการปฏิบัติตามหน้าที่ปกติในแต่ละวัน คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานที่เก็บมา และตรวจสอบข้อมูลว่าตรงกันหรือไม่ แล้วสรุปข้อค้นพบ

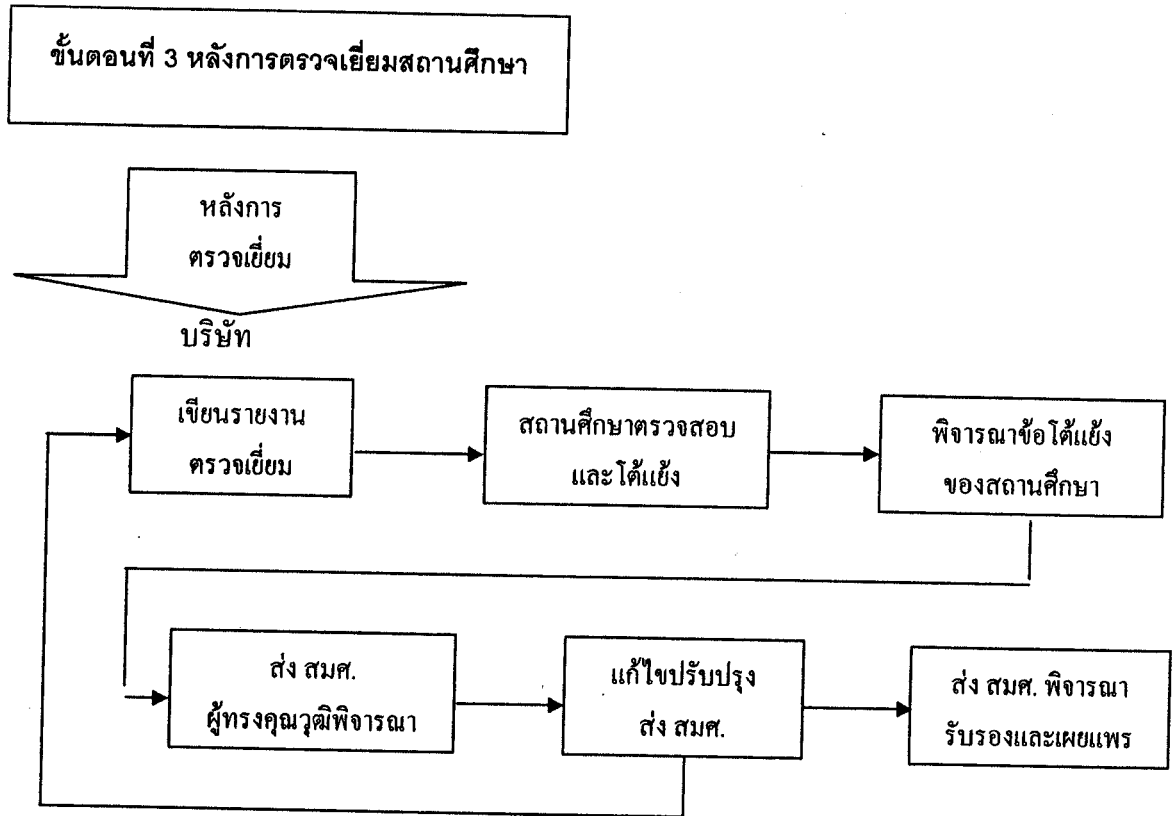
เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว คณะผู้ประเมินจะนำข้อมูลหรือข้อค้นพบที่ได้ทั้งหมดมาอภิปรายร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์สรุปผลตามมาตรฐานและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอผลจากการรวบรวมและวิเคราะห์หลักฐานข้อมูลแก่บุคลากรของสถานศึกษาด้วยวาจาก่อนที่จะเดินทางกลับไป

เขียนรายงาน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลต่างๆ และให้โอกาสสถานศึกษาชี้แจงในกรณีที่เห็นว่าข้อค้นพบที่สถานศึกษาเห็นว่ายังไม่ถูกต้อง โดยให้นำหลักฐานมาอ้างอิงลงข้างข้อสรุป ซึ่งอาจคลาดเคลื่อนเนื่องจาก ผู้ประเมิน ได้ข้อมูลไม่ชัดเจน ทั้งนี้ผู้ประเมินจะต้องรายงานข้อมูลตามความจริงจากหลักฐานที่เก็บรวบรวมมาได้ และข้อค้นพบที่รายงานต้องเป็นผลจากคณะผู้ประเมิน ไม่ใช่ความคิดเห็นหรือข้อสรุปของผู้ประเมินคนใดคนหนึ่ง การแนะนำใดๆ ต่อสถานศึกษาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะผู้ประเมินทั้งหมด

กล่าวโดยสรุปการไปตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอก เป็นการไปทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. สร้างความเข้าใจในการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มในสถานศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครองและครู ครู นักเรียน สภานักเรียน พนักงาน เจ้าหน้าที่ บุคลากรสนับสนุนของสถานศึกษา
2. ตรวจสอบหลักฐานเพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาตามที่สถานศึกษาได้รายงานในรายงานการประเมินตนเอง รวมทั้งหลักฐานที่จะสะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง
3. ตรวจสอบกระบวนการ และวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูลหลักฐานว่า ได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม น่าเชื่อถือ ครอบคลุมเพียงพอ
4. ตรวจสอบผลการพัฒนาเทียบกับแผนของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนดเพื่อการพัฒนาและตรวจสอบจุดที่ สถานศึกษาจะพัฒนาต่อไป เพื่อดูความสอดคล้องของแผนกับผลการประเมิน
5. ประมวลและสรุปผลการตรวจเยี่ยมและให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

3.2.3 หลังการตรวจเยี่ยม

ภาพที่ 2.3 การดำเนินงานหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544)

เมื่อเสร็จภารกิจในการไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันจัดทำร่างรายงานผลการประเมินสถานศึกษา โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนให้ตรงตาม หลักฐานข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ และตรงตามรายงานให้สถานศึกษาทราบด้วยวาจา ไม่ใช่จากความรู้สึกร หรือความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประเมิน แล้วจัดส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้งภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับร่างรายงานฯ ผู้ประเมินพิจารณาแล้ว อาจมีการปรับปรุงแก้ไขหรือยืนยันตาม รายงานแล้วแต่กรณี เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้แล้วจึงนำเสนอต่อสำนักงาน เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานพิจารณาความถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมสาระที่กำหนดในแต่ละมาตรฐานอย่างครบครัน และมีความเชื่อถือได้ หากรายงานยังขาดคุณภาพให้

ผู้ประเมินทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งให้สถานศึกษาพิจารณาตรวจสอบและโต้แย้งอีกครั้งหนึ่ง ตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อทั้งหมดเรียบร้อยแล้วสมศ.จึงให้การรับรองและเผยแพร่ต่อไป

สรุปกระบวนการประเมินภายนอกทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 ก่อนการประเมิน ผู้ประเมินภายนอกจะต้องวางแผนการประเมิน โดยศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และวางแผนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งการบันทึกข้อมูลที่ได้จากรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษาลงในแบบบันทึกภาคสนามให้พร้อม ขั้นตอนนี้สำคัญมากในการที่จะทำให้การเก็บข้อมูลในลำดับต่อไปรวดเร็วทันเวลาและตรงกับความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการปฏิบัติระหว่างการประเมิน ผู้ประเมินภายนอก จำเป็นต้องกระทำการให้ได้ข้อมูลครบถ้วน และสามารถประมวลผลเพื่อการรายงานด้วยวาจาให้ครบถ้วน ถูกต้อง และทันเวลา ส่วนขั้นตอนที่ 3 เป็นการปฏิบัติหลังการประเมิน ซึ่งเป็นการจัดทำรายงาน ส่งรายงานให้สถานศึกษาตรวจรับหรือไม่รับผลการประเมิน มีการปรับแก้ และส่งผู้ประเมินอภิบาลภายนอกตรวจอ่านเพื่อการรับรองและมีการปรับแก้ครั้งสุดท้าย ซึ่งขั้นตอนนี้ จะต้องจัดทำให้ทันภายในกรอบเวลาที่ สมศ.กำหนด เพื่อให้งานได้ส่ง สมศ.ตามสัญญา ซึ่งผู้ประเมินภายนอกจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

และทั้งหมดนี้ เป็นภาระหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก ที่จะได้คุณภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้ประเมิน จึงได้นำมาเสนอไว้เพื่อประโยชน์ในการมองเห็นความเชื่อมโยงกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในลำดับต่อไป

4 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินภายนอก

ในการประเมินภายนอกนั้น แม้ผู้ประเมินภายนอกจะเป็นผู้ปฏิบัติการโดยตรง แต่ก็มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ที่มีส่วนร่วมในคุณภาพของผลการประเมิน ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงฝ่ายประเมินอันได้แก่ สมศ. ผู้ประเมินภายนอก และฝ่ายรับการประเมินได้แก่สถานศึกษา ดังนี้

4.1 บทบาทหน้าที่ของ สมศ. สมศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึง ความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว สมศ. มีอำนาจและหน้าที่หลักดังนี้

4.1.1 พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

4.1.2 พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

4.1.3 ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก

4.1.4 กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐาน ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานอาจดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเองก็ได้

4.1.5 พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพหรือวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.6 เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา และสำนักงบประมาณเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

สมศ. มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ (1) สนับสนุนงานด้านวิชาการแก่คณะกรรมการ (2) พัฒนาปรับปรุงระบบและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ (3) กำกับดูแลการดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในระดับที่เกี่ยวข้องตามนโยบายของคณะกรรมการ (4) กระทำการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (5) เมื่อคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการกำกับการดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาไปแล้วประการใด ให้รายงานคณะกรรมการทราบด้วย

4.2 บทบาทของหน่วยประเมินและผู้ประเมินภายนอก ผู้ประเมินภายนอกและหน่วยประเมิน มีกล่าวไว้ในระเบียบ สมศ. เสมือนเป็นอันเดียวกัน แต่ในที่นี้ ขอนำเสนอในส่วนของผู้ประเมินภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้มองเห็นลักษณะงานของผู้ประเมินภายนอกให้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

4.2.1 การประเมินภายนอกเป็นวิชาชีพชั้นสูง วิชาชีพทั่วไปมีหลายระดับ

นับตั้งแต่ระดับไร้ทักษะ (unskil) จนถึงระดับวิชาชีพชั้นสูง (profession) ลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงนั้น สแกม (Scheim. 1972 : 8-9) กล่าวไว้ ดังนี้

- 1) นักวิชาชีพชั้นสูงทำงานเต็มเวลา
- 2) มีแรงจูงใจ (motivation) สูง หรือมีกระแสเรียก (calling) จากภายในเพื่อประกอบอาชีพนั้น ๆ
- 3) มีความรู้และทักษะโดยเฉพาะ ซึ่งได้มาจากการศึกษาและอบรมเป็นระยะเวลายาวนาน
- 4) ตัดสินใจแทนผู้รับบริการ โดยการประยุกต์หลักทฤษฎี และสมมติฐานตามมาตรฐานสากล
- 5) ให้บริการตามความต้องการของผู้รับบริการ
- 6) ให้บริการด้วยความเที่ยงตรง ไม่ลำเอียง
- 7) มีเสรีภาพในการปฏิบัติวิชาชีพ
- 8) มีสมาคมวิชาชีพ
- 9) มีอำนาจและได้รับการยอมรับจากความชำนาญในวิชาชีพ
- 10) พร้อมที่จะให้บริการโดยไม่มีเงื่อนไข

จากคำกักความข้างต้นนี้อาจกล่าวได้ว่า อาชีพแพทย์และอาชีพนักกฎหมายมีลักษณะตรงตามเงื่อนไขมากที่สุด หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตต้องใช้เวลาหลังจบมัธยมศึกษาตอนปลาย แพทย์มีสถาบันวิชาชีพคือแพทยสภา เช่นเดียวกับนักกฎหมายมีเนติบัณฑิตยสภา วิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ ก็มีความเป็นวิชาชีพลดหลั่นกันลงมา มากบ้างน้อยบ้าง ตามลักษณะของวิชาชีพนั้น ๆ

นอกจากนั้น วิจิตร ศรีสอ้าน (2526 : 121-122) กล่าวถึงลักษณะวิชาชีพครูว่ามีลักษณะเป็นวิชาชีพชั้นสูง 6 ประการ ซึ่งอาจนำมาเทียบกับอาชีพผู้ประเมินภายนอก คือ

- 1) จะต้องให้บริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะที่จำเพาะเจาะจงและจำเป็น
- 2) สมาชิกจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ
- 3) จะต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้งโดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร
- 4) จะต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้น ๆ ตามมาตรฐานของวิชาชีพ
- 5) จะต้องมีการขบรรมเพื่อเป็นแนวทางของการปฏิบัติวิชาชีพ

6) จะต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์โครง
มาตรฐานของวิชาชีพ และเป็นแหล่งกลางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของ
วิชาชีพ

ขอสรุปว่า หากพิจารณาลักษณะวิชาชีพตามที่ยกมากล่าวนี้ จะเห็นว่า
วิชาชีพผู้ประเมินภายนอกมีลักษณะเข้าข่ายวิชาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกับวิชาชีพครูเกือบทุกประการ

4.2.2 จรรยาบรรณในวิชาชีพ คำว่าจรรยาบรรณและจริยธรรมมักมีผู้ใช้ควบคู่กัน
ทั้งนี้อาจเพราะจริยธรรมมีความหมายกว้าง คือหมายถึงหลักอันเป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ และควรละ
เว้นการปฏิบัติ ซึ่งอาจหมายรวมถึงศีลธรรมของศาสนา จารีตประเพณีและกฎหมาย ซึ่งเป็น
สาระสำคัญส่วนหนึ่งของจรรยาบรรณ ส่วนจรรยาบรรณ ใน ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ.2542 ได้ให้คำนิยามว่า “ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการ
งานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเป็น
ลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

อย่างเช่น จริยธรรมการวิจัย (research ethics) หรือจรรยาบรรณการวิจัยใน
ทัศนะของไดเนอร์ และ แครนดอลล์ (Diener and Crandall : p.3 and 10) กล่าวว่า คือแนวปฏิบัติ
และหลักการที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าในการตัดสินใจเป้าหมายสำคัญของงานวิจัย รวมทั้งช่วย
ประนีประนอมความขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมและเป้าหมายการวิจัย หลักจริยธรรมมีความสำคัญเท่า
ชีวิตของนักวิจัย เพราะ จริยธรรมนักวิจัยจะช่วยให้ นักวิจัยเอาชนะค่านิยมส่วนตัวและช่วยรักษา
ความสมดุลระหว่าง ความขัดแย้งทางค่านิยม แนวปฏิบัติทาง จริยธรรมการวิจัย หรือจรรยาบรรณ
นักวิจัย จะช่วยนำนักวิจัยให้ไปถึงจุดหมายที่มีคุณค่า และสามารถปกป้องคุ้มครอง ผู้ให้ความ
ร่วมมือ (participants) ในงานวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง จรรยาบรรณนักวิจัยจะช่วย ปกป้อง
คุ้มครองการกระทำที่เป็นโทษต่อผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย และส่งเสริมความรับผิดชอบของนักวิจัย
ต่อสังคม

จริยธรรมของนักวิจัยในทัศนะของ นุปผา ศิริรัมย์ (2531 : 418) หมายถึง
คุณธรรมประจำใจที่ผู้วิจัยพึงมี เพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวทางหรือกรอบการประพฤติปฏิบัติ ในอันที่
จะเคารพและถ่วงละเมิดในสิทธิมนุษยชนของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนที่ตนทำการศึกษา

การสำรวจความหมายของจริยธรรมนักวิจัยที่ผ่านมา อาจช่วยให้มองเห็น
แนวทางสำหรับการนิยามจริยธรรมนักวิจัยบริหารการศึกษาได้ว่า จริยธรรมนักวิจัยบริหาร
การศึกษา หมายถึง หลักธรรม ประจำใจที่นักวิจัยบริหารการศึกษาพึงยึดถือเป็นแนวประพฤติ
ปฏิบัติด้วย จิตสำนึกของควมมีสัจจะ ความเที่ยงธรรม ความรับผิดชอบ และเคารพในสิทธิ

มนุษยชน รวมทั้งปกป้องการกระทำที่เป็นโทษต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสิ่งทีคนใช้ทำการวิจัย (มสธ, 2548)

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549) ได้กล่าวถึงมาตรฐานการปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น (ศึกษานิเทศก์) ประกอบด้วย

จรรยาบรรณต่อตนเอง (1) ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ (2) ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ (3) ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างอย่างเสมอหน้า (4) ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ (5) ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ (6) ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญของงามสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ของศิษย์ และผู้รับบริการ (7) ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ (8) พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ จรรยาบรรณต่อสังคม (9) พึงประพฤติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษา ผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2.3 จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก ตามที่นำเสนอมาแล้วถึงจรรยาบรรณในวิชาชีพชั้นสูงในแขนงต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อเชื่อมโยงถึงวิชาชีพผู้ประเมินภายนอกว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกัน เพราะผู้ประเมินภายนอกก็มีจรรยาบรรณที่กล่าวไว้เป็นลายลักษณ์อักษรคือตามระเบียบของ สมศ. (2546) ได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอกไว้ดังนี้

1) ทำการประเมินภายนอกด้วยตนเอง
2) มีความเที่ยงตรง เป็นกลาง โปร่งใส มีความรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ รายงาน สิ่งที่ค้นพบตามความเป็นจริงอย่างชัดเจน มีเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุน และมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ยอมให้อิทธิพลใด ๆ เบี่ยงเบนผลการประเมินให้ผิดไปจากความเป็นจริง และต้องไม่รายงานเท็จหรือรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง

3) ไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนหรือของสำนักงาน

4) รักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคลหรือสถานศึกษาที่ได้รับระหว่างการตรวจเยี่ยมและการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างเคร่งครัด

5) ไม่รับและไม่เรียกร้องสิ่งที่เกี่ยวข้องที่ไม่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เช่น ไม่รับอามิส สินจ้าง รางวัล ของขวัญ ของกำนัล การต้อนรับ และรับรอง

6) ไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมโดยใช้ข้อมูลใด ๆ ซึ่งสำนักงานยังไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ และไม่ดำเนินการใด ๆ ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประเมินหรือหน่วยประเมิน

7) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ สมศ.กำหนด

4.2.4 ความประพฤติอันเป็นความผิดร้ายแรงของผู้ประเมินภายนอก นอกจากกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอกไว้แล้ว สมศ. ยังได้กล่าวถึง ความผิดร้ายแรง ของผู้ประเมินภายนอกไว้ด้วย ซึ่งความผิดร้ายแรงนี้ มีการกำหนดการลงโทษไว้ด้วย ผู้ประเมินภายนอกจะต้องปฏิบัติเป็นสมรรถนะด้านหนึ่งของผู้ประเมิน มีดังนี้

- 1) ละทิ้งหน้าที่ ไม่รับผิดชอบอย่างผู้มีความรู้พึงทำ
- 2) ทุจริตต่อหน้าที่
- 3) ทำผิดจรรยาบรรณกรณีใดกรณีหนึ่งอันทำให้เกิดเสียหายแก่

สำนักงานอย่างร้ายแรง

- 4) ส่งรายงานการประเมินเป็นเท็จ
- 5) เรียก รับ หรือยอมรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันมิชอบในฐานะที่ตนเป็นผู้ประเมิน นั้น
- 6) มีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ประเมิน

7) ใช้อำนาจในฐานะเป็นผู้ประเมิน ข่มขืนใจหรือจู่ใจเพื่อบุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินประโยชน์ หรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น จงใจหรือประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการใดๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สำนักงานอย่างร้ายแรง

สรุปว่า วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีจรรยาบรรณ การประเมินภายนอกเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีจรรยาบรรณของตนเองเหมือนวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ

4.2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกตามระเบียบ สมศ. สมศ. ได้กำหนดไว้ในระเบียบ สมศ (2545) ข้อ 14 ว่าผู้ประเมินภายนอกจะต้องปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ โดยยึดถือ

บทบาทในลักษณะ “เพื่อนร่วมอาชีพ” และเป็น “กัลยาณมิตร” กับสถานศึกษาและชุมชนที่ต่างฝ่ายต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกัน บทบาทหน้าที่สำคัญของคณะผู้ประเมินภายนอก มีดังนี้

- 1) ตรวจสอบสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพให้กับบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง
- 2) รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบหลักฐานข้อมูลเพื่อยืนยันสถานภาพความเป็นจริงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่สถานศึกษาได้รายงานไว้ในรายงานการประเมินตนเอง และตามหลักฐานที่สะท้อนสถานภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง
- 3) ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูล รวมทั้งหลักฐานที่ระบุในรายงานการประเมินตนเองว่ามีความเหมาะสม ครอบคลุมและน่าเชื่อถือเพียงใด
- 4) ตรวจสอบการพัฒนาเทียบเคียงกับเป้าหมาย/แผนพัฒนาของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาที่ สมศ.กำหนดเพื่อการประเมินภายนอก รวมทั้งตรวจสอบเป้าหมาย/แผนพัฒนาที่สถานศึกษาจะดำเนินต่อไปเพื่อดูความสอดคล้องกับผลการประเมิน
- 5) ประมวล วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานประเมินภายนอก พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

6) รายงานผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาต่อ สมศ.

สรุปว่า บทบาทของผู้ประเมินภายนอก คือ ภาระหน้าที่ที่ผู้ประเมินภายนอกต้องรับผิดชอบในการที่ต้องใช้สมรรถนะในการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

4.2.6 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินประเมินคุณภาพภายนอก ระเบียบ สมศ.ข้อ

39 กล่าวถึงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินภายนอก อันเกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก คือ

- 1) ประเมินตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกที่ สมศ.กำหนด
- 2) กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกประกอบด้วย การดำเนินการ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนก่อนการตรวจสอบสถานศึกษา ขั้นตอนระหว่างการตรวจสอบ และขั้นตอนหลังการตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามวิธีการที่ สมศ.กำหนด
- 3) วิธีการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนเครื่องมืออื่นๆ ในการเก็บข้อมูล ให้เป็นไปตามแนวทางและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่ สมศ.กำหนด
- 4) หลักเกณฑ์การปฏิบัติงานอื่นตามที่ สมศ.กำหนด

4.2.7 หลักการประเมินคุณภาพภายนอกของผู้ประเมินและหน่วยประเมิน

ระเบียบ สมศ. 2545 ข้อ 37 กล่าวถึงหลักการประเมินคุณภาพภายนอกว่า

- 1) เป็นการประเมินเพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- 3) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายหลักการและแนวการจัดการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด แต่ยังคงมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
- 4) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตร มากกว่าการกำกับและควบคุมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการประเมินคุณภาพภายนอก ของ สมศ. คือ แนวปฏิบัติของผู้ประเมินภายนอก ซึ่งคุณภาพของการปฏิบัติขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

4.2.8 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นสิ่งกำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกเช่นเดียวกัน ซึ่ง สมศ. ได้กำหนดจุดประสงค์ของการประเมินภายนอกไว้ว่า

- 1) ตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่ สมศ. กำหนด และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 2) ให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษา เจาะลึกความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา
- 3) ช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
- 5) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

กล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก ก็คือพันธกิจที่ผู้ประเมินภายนอกจะต้องปฏิบัติให้ได้ผลตามนั้น ซึ่งผลที่ได้ย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้ประเมิน

4.3 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและต้นสังกัด หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการจัดการประกันคุณภาพภายในเพื่อสร้างความมั่นใจว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายนอก โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ และตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ สมศ. กำหนด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องจัดให้มีระบบการนิเทศหรือการฝึกอบรมบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้

- 1) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ
- 2) จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของ สถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปีหรือเป็นรายภาค
- 3) จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วย กระบวนการ และวิธีการที่ได้มาตรฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพของสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ โดยหน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบ และเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล และผลungประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ในส่วนของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ตามที่ได้มีการปฏิบัติงานจริง ที่มี ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา หรือระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอ เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาและรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก รวมทั้ง

จัดทำรายงานประจำปีที่มีการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ในกรณีที่มีผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้ สมศ. จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาต้องจัดทำอย่างต่อเนื่อง คือ

- 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 8) การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมี หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้มีอำนาจและหน้าที่กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตามและให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยเสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1) เป็นแผนที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความจำเป็นอย่างเป็นระบบ และมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องชัดเจนและเป็นรูปธรรม

3) กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

4) กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

5) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงาน

7) กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยคณะบุคคลที่แต่งตั้งไว้ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้ใช้วิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อม หลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

5. การผลิตผู้ประเมินภายนอก

ในตอนที่แล้ว ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายนอก หรือการประเมินภายนอกในสาระของความเป็นมา แนวคิด ความหมาย หลักการ จุดประสงค์ วิธีดำเนินการ บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ และคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกที่สนองภาระหน้าที่ไว้แล้ว ขั้นตอนต่อไปจะได้นำเสนอการผลิตผู้ประเมินภายนอกเพื่อให้ได้สมรรถนะที่สนองภาระหน้าที่ต่อไป

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมมาเป็นผู้ประเมินภายนอกไว้ ดังนี้

5.1 คุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอก ระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ว่าด้วยการให้การรับรองและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอก สำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2547 ข้อ 7 กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ยื่นใบสมัครรับการคัดเลือกเข้ารับการอบรมเป็นผู้ประเมินภายนอกว่า

5.1.1 ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- 1) ไม่เป็นผู้มีกายพิการหรือจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการเป็นผู้ประเมินภายนอก
- 2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 3) ไม่อยู่ในระหว่างลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ในกรณีที่เป็นข้าราชการต้องไม่เคยได้รับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

5.1.2 คุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญของผู้สมัครเป็นผู้ประเมินภายนอก

- 1) มีวุฒิการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 2) มีอายุอย่างน้อย 30 ปี

5.1.3 คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประเมินภายนอก

- 1) สำเร็จหลักสูตรการฝึกอบรมและผ่านการทดสอบ รวมทั้งที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2) มีคุณสมบัติอื่นๆ ตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด

5.2 หลักสูตรการอบรมเพื่อเป็นผู้ประเมินภายนอก เป็นหลักสูตรของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดำเนินการอบรมโดยหน่วยอบรมที่ สมศ. รับรอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัย มีวิทยากรหลักอย่างน้อย 5 คน วิทยากรผู้ช่วยหรือวิทยากรประจำกลุ่ม กำหนดวุฒิการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท ผู้สมัครต้องจ่ายค่าลงทะเบียนเข้ารับการอบรมคนละ 6,200 บาท กำหนดการอบรม 7 วัน แบ่งผู้ประเมินออกเป็นกลุ่มกลุ่มละประมาณ 10 คนต่อวิทยากรประจำกลุ่ม 1 คน โครงสร้างของหลักสูตรได้แก่การพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

- 5.2.1 หลักสูตรและการเรียนรู้เพื่อปฏิรูปการศึกษา 2 ชั่วโมง
- 5.2.2 การประกันคุณภาพและการประเมินภายนอก 2 ชั่วโมง
- 5.2.3 มาตรฐานการศึกษาและวิธีการประเมินภายนอก 9 ชั่วโมง
- 5.2.4 บันทึกภาคสนามและการเขียนรายงานการประเมิน 2 ชั่วโมง
- 5.2.5 การศึกษา SAR และการวางแผนการประเมิน 3 ชั่วโมง
- 5.2.7 การฝึกปฏิบัติการประเมินภายนอกในสถานศึกษา 30 ชั่วโมง
- 5.2.8 การจัดทำรายงานและการสรุปผลการประเมิน 6 ชั่วโมง

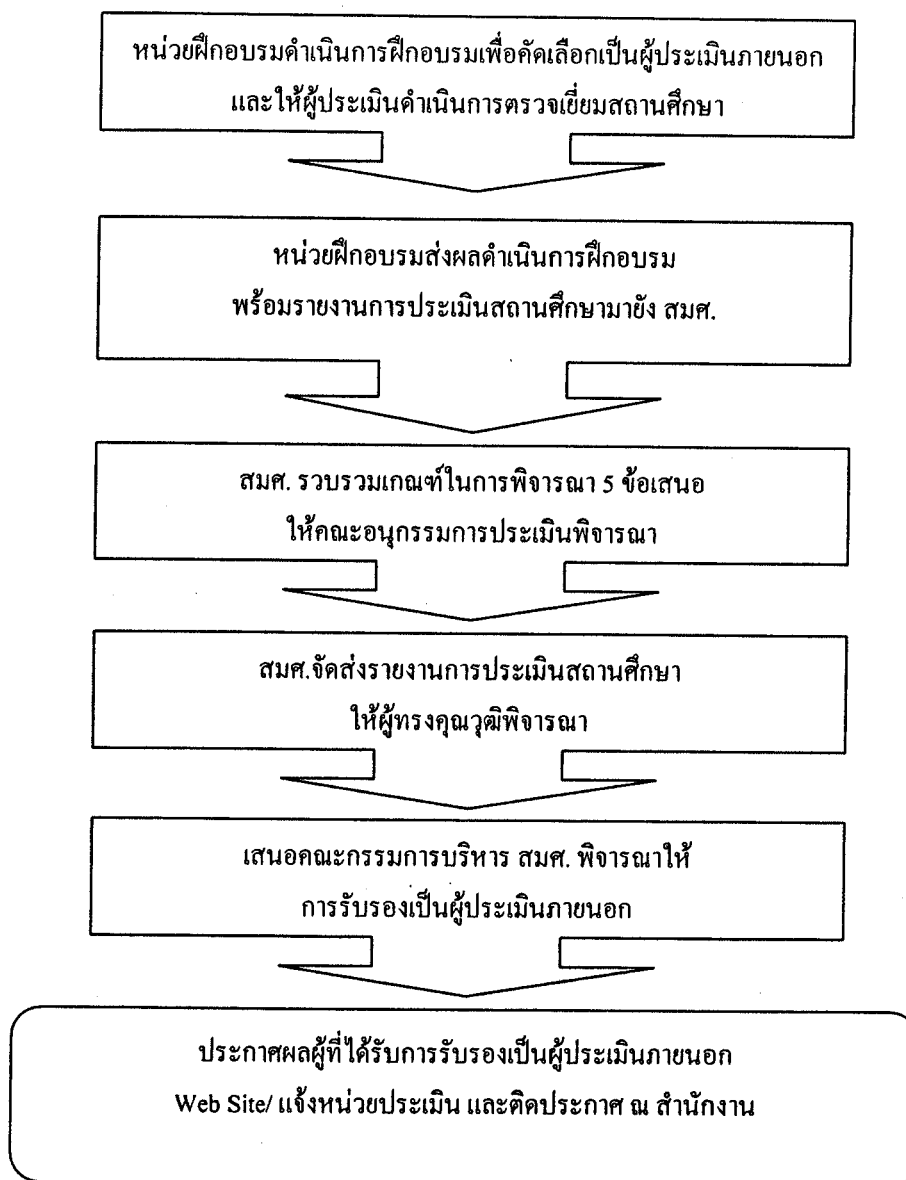
5.3 การรับรองผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษามีเกณฑ์พิจารณาการผ่านการอบรมเป็นผู้ประเมินภายนอก 5 ข้อด้วยกัน คือ

- 5.3.1 เวลาในการเข้ารับการฝึกอบรมเต็มเวลา
- 5.3.2 สอบได้คะแนนตามหลักสูตรการอบรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และมีการพัฒนา
- 5.3.3 มีความสามารถในการนำเสนอผลประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่

สถานศึกษาอย่างเหมาะสม

- 5.3.4 มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมและมีมนุษยสัมพันธ์ดี
- 5.3.5 เป็นผู้มีความสามารถประเมินสถานศึกษาได้ตรงตามสภาพจริงและจัดทำรายงานประเมินผลตามรูปแบบที่กำหนดและมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าระดับดี

สรุปกระบวนการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546) ได้สรุปกระบวนการคัดเลือกและรับรองผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 กระบวนการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546)

5.4 ประเภทของผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ได้วางระบบการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอก เพื่อทำหน้าที่ประเมินคุณภาพสถานศึกษาทั่วประเทศ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จึงได้วางระบบการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอก โดยมีเกณฑ์และคุณสมบัติของ

ผู้ประเมินภายนอก สำหรับคัดเลือกบุคคลที่มีคุณภาพและศักยภาพเหมาะสมกับการเป็นผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ประเภทด้วยกัน คือ

ประเภทที่ 1 ประเภทนิติบุคคล เป็นบุคคลทั่วไปที่สมัครเข้าเป็นผู้ประเมินภายนอกโดยกระบวนการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกประเภทที่ 1 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีคณะกรรมการฯ พิจารณาคุณสมบัติในเบื้องต้นของผู้สมัครตั้งแต่คุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ยื่นใบสมัคร มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการ แนวการจัดการศึกษา มีความรู้และทักษะด้านการประเมินผล มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และอื่นๆ ตามที่สำนักงานฯ ระบุเกณฑ์ไว้ เมื่อยื่นใบสมัครและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พิจารณาคุณสมบัติในเบื้องต้นแล้ว จะมีกระบวนการในการคัดเลือกโดยเริ่มตั้งแต่การสอบคัดเลือกเข้ารับการฝึกอบรม ในกระบวนการคัดเลือกการฝึกอบรมนั้น สำนักงานรับรองคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษามีเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ ดังกล่าวแล้ว

ประเภทที่ 2 ประเภทคณะบุคคล อยู่ในระหว่างการพิจารณาระบบ คุณสมบัติ และเกณฑ์ในการคัดเลือก

ประเภทที่ 3 สถาบันอุดมศึกษา เป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผู้ที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทั่วประเทศ กระบวนการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกประเภทที่ 3 ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1) มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและชำนาญการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา วิจัย การศึกษา สถิติการศึกษา หลักสูตรการสอน (เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา) การบริหารการศึกษา หรือทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

2) มีผลงานทางด้านวิชาการ เช่น บทความวิชาการ เอกสารประกอบการสอน คู่มือต่างๆ ในการสอน ตำรา หนังสือ/งานวิจัยทางการศึกษา สังคมศาสตร์ ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งทางการบริหารตั้งแต่หัวหน้าภาควิชาขึ้นไป

3) ผ่านการฝึกอบรม

4) ไม่เป็นวิทยากรในการอบรมหรือที่ปรึกษาของโรงเรียนที่รับการประเมิน

5) ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

5.5 กระบวนการติดตามผลการทำงานของผู้ประเมินภายนอก กระบวนการนี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการควบคุมและพัฒนาศักยภาพของผู้ประเมินภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ในการ

กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีมาตรการการควบคุมคุณภาพของผู้ประเมินหลายกระบวนการด้วยกันนับตั้งแต่

1) การให้ใบอนุญาตเป็นผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีมาตรการควบคุม โดยกำหนดระยะเวลาการเป็นผู้ประเมินภายนอก 3 ปี หากผู้ประเมินภายนอกมีความประพฤติ หรือปฏิบัติผิดจรรยาบรรณตามเกณฑ์ที่สำนักงาน รับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด ในขั้นแรกจะเป็นการกล่าวตักเตือนในเบื้องต้น ขั้น ต่อมาเป็นการถอดถอนใบอนุญาต ซึ่งไม่สามารถเป็นผู้ประเมินภายนอกได้อีก

2) การควบคุมโดยการประเมินจากสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินถือเป็น แนวทางในการกำกับดูแล ซึ่งเป็นแนวทางที่คู่ขนานมาด้วยกัน

3) การกำกับดูแลโดยการได้รับความร่วมมือจากวุฒิสภา จากโครงการคลังสมอง ในพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าบรมราชินีนาถฯ ร่วมกับคณะกรรมการการประเมินผลการ ดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ร่วมติดตามประเมิน ผู้ประเมินภายนอก

นอกจากนี้ในการควบคุมคุณภาพของผู้ประเมินภายนอก สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ให้การสนับสนุนหน่วยประเมินภายนอกให้มีระบบการ ติดตามของหน่วยประเมินภายนอกเอง เพื่อให้ได้มาตรฐานสมดังเจตนารมณ์ที่หน่วยประเมิน ภายนอกจะต้องมีระบบการพัฒนาผู้ประเมินภายนอกของหน่วยประเมินเอง (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546)

6. การดำเนินการประเมินภายนอก

การดำเนินการประเมินภายนอกนั้น จำต้องมีหน่วยประเมินผู้รับงาน โดยหน่วย ประเมินนั้นต้องได้รับการรับรองจาก สมศ.ก่อน จากนั้นก็มีการประกาศจัดจ้าง มีการประมูลงาน เช่นเดียวกับการประมูลงานทั่วไป มีการทำสัญญาจ้างประเมินระหว่าง สมศ. และหน่วยประเมิน มีกระบวนการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก มีการกำกับติดตามการประเมินจนกระทั่งถึงการ รายงานผลและการรับรองผลการประเมิน ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

6.1 การรับรองหน่วยประเมิน สมศ. ได้วางระเบียบว่าด้วยการรับรองหน่วยประเมิน (2545) คือ ให้ สมศ.เป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติความเหมาะสมของหน่วยประเมิน โดยคำนึงถึง ประสิทธิภาพ ความเหมาะสมในแง่จำนวนผู้ประเมินของหน่วยประเมิน มีกำหนดระยะเวลาการ

รับรองไว้ในใบรับรองหน่วยประเมินครั้งละ 3 ปี โดย สมศ.ออกหนังสือรับรองให้เป็นหน่วยประเมินไว้เป็นหลักฐาน ให้แก่หน่วยประเมินที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์กำหนด และแสดงเงื่อนไขตลอดจนขอบเขตของการอนุญาตให้ทำการประเมินภายนอก คุณสมบัติสำคัญของหน่วยประเมิน ได้แก่ (1) มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลกับสำนักทะเบียน (2) ในการจดทะเบียนจะต้องระงับวัตถุประสงค์เพื่อทำการประเมินคุณภาพภายนอกเพียงประการเดียว และ (3) จะต้อง มีผู้ประเมินภายนอกในสังกัดอย่างน้อย 30 คน

6.2 การประกาศจัดจ้างและประมูลงาน คณะกรรมการบริหาร สมศ. ได้กำหนดนโยบายให้ สมศ.วางระบบการประเมิน โดยให้หน่วยประเมินที่มีคุณภาพเท่านั้นรับงานประเมินจาก สมศ.ไปดำเนินการได้ เนื่องจากการประเมินรอบที่สอง (พ.ศ.2549-2553) นี้เป็นการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษาเป็นรายมาตรฐานและในภาพรวมว่าได้มาตรฐานคุณภาพหรือไม่

สมศ.ได้วางระบบการจัดจ้างหน่วยประเมินในรูปแบบการประมูลงาน (Bidding) ที่เน้นด้านเทคนิคมากกว่าการประมูลราคา โดยประกาศจัดจ้าง ให้หน่วยประเมินยื่นข้อเสนอทางเทคนิคในการที่จะรับงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงถึงความพร้อมในการประเมิน ทั้งนี้ เพื่อให้สมศ.มีความมั่นใจว่าหน่วยประเมินที่รับงานประเมินสามารถทำหน้าที่ในการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานได้คุณภาพของ สมศ. ตามรูปแบบและระบบที่วางไว้ โดยหน่วยประเมินต้องจัดส่งข้อเสนอทางเทคนิคด้านวิธีการและเครื่องมือ และข้อเสนอทางการเงินเพื่อให้ สมศ.พิจารณา

ข้อเสนอทางเทคนิค ด้านวิธีการและเครื่องมือ มีขอบเขต ดังนี้

1) หน่วยประเมินจัดทำสรุปข้อมูลผลงานของหน่วยประเมิน ในการประเมินรอบแรก (กรณีที่ได้เคยทำสัญญาการประเมินจาก สมศ.ในการประเมินรอบแรกแล้ว) และภาระงานประเมินที่กำลังดำเนินการประเมิน

2) หน่วยประเมินเสนอเทคนิค กลยุทธ์ และวิธีการดำเนินการก่อนเข้าประเมิน แผนการประเมินสถานศึกษา ทั้งเชิงคุณภาพและกระบวนการในการประเมินให้เห็นว่าสามารถประกันคุณภาพของผลประเมิน โดยให้เลือกประเมินกลุ่มสถานศึกษาที่สมศ.จัดไว้ ระบุคณะผู้ประเมินที่จะจัดให้ประเมิน โดยระบุประสบการณ์ คุณสมบัติของผู้ประเมิน ผลงานของผู้ประเมิน การจัดทีมประเมินให้เป็นไปตามที่ สมศ. กำหนด โดยทีมประเมินแต่ละสถานศึกษาต้องประกอบด้วยนักบริหาร 1 คน นักหลักสูตร/การเรียนการสอน 1 คน และนักวิจัยหรือนักประเมิน 1 คน ในกรณีที่สถานศึกษาจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้ทีมประเมินมีผู้ชำนาญด้านปฐมวัยด้วย

3) ให้หน่วยประเมินเสนอวิธีการติดตามและรายงานการประเมินสถานศึกษาเมื่อดำเนินการแล้วครั้งสัญญา และเมื่อเสร็จสิ้นสัญญา ทั้งนี้ ให้มีมาตรการรองรับให้สามารถประเมิน

และเขียนรายงานให้แล้วเสร็จตามข้อกำหนดในสัญญา และต้องจัดส่งให้สถานศึกษา ขอมรับ/ ทักท้วงผลการประเมิน หลังจากนั้นให้ผู้ประเมินอภิमानที่ สมศ. ให้การรับรองเป็นผู้ตรวจอ่าน รายงานและรับรองรายงานที่หน่วยประเมินจัดทำ

ทั้งนี้ สมศ. จะกำหนดกลุ่มสถานศึกษาในการประเมินแต่ละครั้งตามเขตพื้นที่ การศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มที่จัดให้ประเมินกลุ่มละประมาณ 30-50 แห่ง (ประกาศจัดจ้างของ สมศ. 2550)

6.3 การทำสัญญารับงานประเมิน ให้หน่วยประเมินที่ประมูลงานได้หรือชนะการ ประมูลทำสัญญาผูกพันกับ สมศ. มีสาระสำคัญคือ ต้องปฏิบัติงานตามแผนและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ นำเสนอในแบบประมูลแล้ว ห้ามเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก่อนได้รับอนุญาตจาก สมศ. มีการกำหนดวัน เสนอรายงานครั้งแผน วันครบกำหนดสัญญาซึ่งต้องส่งงานทุกชิ้นงานพร้อมกันหมดโดยไม่ยอมให้ ทยอยส่ง ระบุการจ่ายค่าตอบแทนเป็น 2 งวด ๆ ละ 50 % ของค่าตอบแทนเต็มทั้งสัญญา งวดแรก จ่ายเมื่อส่งชุดรายงานที่ผ่านการรับรองจากผู้ประเมินอภิमानภายนอกแล้ว งวดที่สอง จ่ายเมื่อได้ ปรับแก้ชุดรายงานฉบับสมบูรณ์ตามข้อติงครั้งสุดท้ายของ สมศ. การส่งงานล่าช้ากว่ากำหนดสัญญา จะปรับโดยหักจากค่าตอบแทนงวดสองเป็นรายวัน ๆ ละ 0.05 % ของจำนวนเงินเต็มสัญญา (เอกสารสัญญา สมศ. 2550)

6.4 การกำกับดูแลการประเมิน กล่าวไว้ในหลักเกณฑ์ สมศ.2549 ว่า ในระหว่างที่ ผู้ประเมินดำเนินการประเมินสถานศึกษา สมศ. จะต้องทำหน้าที่ในการกำกับดูแลคุณภาพการ ดำเนินงานของผู้ประเมิน โดยอาศัยข้อมูลย้อนกลับจากสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินและบุคคล อื่นที่เกี่ยวข้องว่าผู้ประเมินได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม เป็นมืออาชีพหรือไม่ ผู้ประเมินให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์หรือไม่ เป็นกัลยาณมิตรหรือไม่ วางอำนาจเหนือบุคลากรใน สถานศึกษาหรือไม่ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณหรือไม่ เป็นต้น

6.5 การรับรองผลการประเมินสถานศึกษาและเผยแพร่ เมื่อ สมศ. ให้การรับรอง รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกที่หน่วยประเมินดำเนินการแล้ว สมศ. จะรับรอง มาตรฐาน คุณภาพ สมศ. เป็นรายมาตรฐานและภาพรวมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยเผยแพร่ให้ สถานศึกษา ต้นสังกัด และเขตพื้นที่การศึกษาทราบและนำเสนอบทสรุปของผู้บริหารทาง website ของ สมศ. (www.onsqa.or.th) นอกจากนี้ สมศ. จะทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาและผลการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัด การศึกษาของประเทศไทยในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน รวมทั้งนำไปกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของชาติต่อไป

6.6 การติดตามผลการพัฒนาของสถานศึกษา การติดตามผลเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่มาตรฐานการศึกษา โดยมีกระบวนการกำกับติดตาม ดูแล ให้มีการนำข้อค้นพบ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินไปใช้ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยการปฏิบัติตามแผนการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างระบบที่เชื่อมโยงไปสู่การประเมินตนเองและการประเมินภายนอกในโอกาสต่อไป

การติดตามผลการพัฒนาของสถานศึกษา ดำเนินการโดยให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ สมศ.ทราบ รวมทั้งติดตามการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด ในการพัฒนาสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะจากการประเมินภายนอก แล้วรายงานให้สาธารณชนรับทราบ และอาจติดตามตรวจสอบสถานศึกษาบางแห่ง เพื่อให้ทราบว่าสถานศึกษาได้ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่

7. สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

ทั้ง 6 ตอนที่ผ่านมา ได้นำเสนอถึงระบบและกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก การผลิตผู้ประเมินภายนอกให้มีสมรรถนะเพื่อสนองภาระงาน โดยการอบรมและรับรองคุณภาพผู้ประเมินภายนอกไปแล้ว ในตอนที่ 7 นี้ จะนำเสนอวรรณกรรมเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกเพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือการวิจัย ต่อไป

7.1 ความหมายของสมรรถนะ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของสมรรถภาพว่า หมายถึง .ความสามารถ ศัพท์านุกรมวิทธานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มสธ.(2548) ให้ความหมายสมรรถนะว่า ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า competence การแสดงสมรรถนะ หมายถึงการแสดงความสามารถ (Ability) ความสามารถทางทักษะคือ competence Skill และเป็นคำเดียวกับ สมรรถภาพ ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำ Competency เช่นเดียวกันดังเช่น สมรรถภาพการสอนคือ Teacher Competency พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ของ ส.เศรษฐบุตร (2526) ก็กล่าวว่า competence คือ สมรรถนะ Competency คือ สมรรถภาพ เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา ของสำนักงาน ก.พ. เรื่องสมรรถนะของข้าราชการไทย (2548) สมรรถนะ คือ competency .และขยายความว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ (KSAOs) อันสามารถทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่น

เด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร และเรียกสมรรถนะหลักว่า Core competencies เรียกสมรรถนะประจำกลุ่มงานว่า Functional competencies

ในที่นี้ ผู้วิจัยได้ระบุไว้ในนิยามศัพท์บทที่ 1 แล้วว่า สมรรถนะ กับ สมรรถภาพ เป็นคำคำเดียวกัน

มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความหมายของสมรรถนะไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good 1973) ให้นิยามว่า สมรรถนะ หมายถึง ทักษะ มโนคติ และเจตคติที่ต้องมีในการทำงานทุกประเภท และสามารถประยุกต์หลักการ เทคนิควิธีการและความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาให้เข้ากับสถานการณ์ที่ปฏิบัติ

ไวแมน และ แบคแลนด์ (Wiemann & Backlund 1980) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถในการเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำให้เป้าหมายหนึ่งใดประสบความสำเร็จ ภายใต้ ข้อจำกัดของสถานการณ์นั้น เขาได้สรุปสมรรถนะใน 2 มุมมอง คือ (1) มุมมองด้านปัญญา และ (2) มุมมองด้านพฤติกรรม ในด้านปัญญา สมรรถนะ คือ ความสามารถ (capability) หรือการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านพฤติกรรม เขาได้รวบรวมแนวคิดของคนอื่นมาเสนอว่า สมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่มีประสิทธิผล (effective behavior) เช่น อาร์กริส (Argyris 1965) กล่าวว่า สมรรถนะของคนเป็นความสามารถที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ซึ่งจะให้ผลในการคงรักษาตนเองไว้ และก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม เฮลท์ (Health 1977) มองว่า สมรรถนะคือ การปรับตัวที่มีประสิทธิผลของบุคคล นักพฤติกรรมศาสตร์มองว่า สมรรถนะเป็นทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความตระหนักรู้ การใช้ และการปฏิบัติ การมีสมรรถนะในสิ่งใดไม่ได้หมายความว่า เพียงแต่รู้ในสิ่งนั้น แต่ต้องรู้ว่าจะทำสิ่งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไรด้วย และถ้าระดับของความรู้และทักษะมีมากพอแล้ว สามารถกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะสมบูรณ์

เลดฟอร์ด (Ledford 1995 Cited in Heneman and Ledford, 1998) สรุปสั้นๆ ว่า สมรรถนะ หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกของบุคคล รวมถึงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่ทำให้เกิดการกระทำ

กอนซี (Gonczi et al. 1990 cited in Marsh, 1996) กล่าวถึง สมรรถนะเชิงวิชาชีพว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาตรฐานที่เหมาะสม คุณลักษณะนั้น ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ

คริสเชอร์ (Krischner et al. 1997) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้และทักษะทั้งปวงซึ่งมีอยู่ในคนและสามารถนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างหนึ่งในบริบทหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย หรือ สมรรถนะ คือ ความสามารถที่จะทำให้เกิด

ความพึงพอใจและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์เฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณ ค่านิยมและความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

วอร์เธน (Worthen 1999: 78) กล่าวถึง สมรรถนะผู้ประเมินว่าเป็นทักษะ เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้ประเมินดำเนินการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ หรือเป็นลักษณะที่ผู้ประเมินจำเป็นต้องมี

คิง เอท ออล (King et al. 2001 : 10) กล่าวถึง สมรรถนะของผู้ประเมินว่าเป็นความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ในวิชาชีพการประเมิน ที่ผู้ประเมินจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถปฏิบัติการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกือ กระแสโสม (2547: 1) กล่าวว่า สมรรถภาพที่จำเป็นของผู้ประเมินภายนอก หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้มีความรู้หรือมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระต่าง ๆ มีทักษะต่าง ๆ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมี หรือเป็นฐานสำคัญสำหรับนำไปใช้ในการปฏิบัติงานการประเมินสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยได้อย่างประสบผลสำเร็จหรือมีคุณภาพ โดยที่การปฏิบัติงานการประเมินสถานศึกษาของผู้ประเมินภายนอกครอบคลุมกระบวนการประเมินภายนอก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ระยะก่อน ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

7.2 สมรรถนะจำเป็นสำหรับผู้ประเมินภายนอก เรื่องสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกนั้น มีผู้กล่าวไว้ค่อนข้างละเอียดอีกหลายแห่ง ขอบยกมากล่าวเพิ่มเติม ดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545 : 24) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้ประเมินด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ว่าถ้าผู้ประเมินมีคุณลักษณะที่น่าเชื่อถือ อันประกอบด้วย มีความเชี่ยวชาญทางการประเมิน สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินให้สนองตอบความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีใจเป็นธรรมไม่อคติ คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการใช้ผลการประเมิน และคุณลักษณะทักษะทางด้านสื่อสาร (Communication skills) ว่านักประเมินจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถเจรจาประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์เชิงวิชาชีพในระดับที่เหมาะสมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ข่อมมีผลทางบวกต่อการใช้ผลการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง

วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2545 : 22) กล่าวถึง คุณลักษณะของคณะผู้ประเมินว่าทีมงานในการตรวจประเมินมีความสำคัญมาก เพราะผลของการตรวจประเมินกระทบต่อสถาบันที่ได้รับการประเมิน ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในคณะทำงานทุกคนควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมดังที่ Mills และ David (1993) กล่าวว่า งานตรวจสอบเป็นงานที่ยาก บางงานก็ไม่กระจ่าง ต้องอาศัยการตีความและความเข้าใจกฎกติกาที่ตรงกัน ดังนั้น คณะผู้ประเมินควรมีคุณลักษณะที่ช่วยเหลือและส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

วิเชียร ชิวพิมาย (2546 : 34) กล่าวถึงในการทำหน้าที่ประเมินของผู้ประเมิน ประเด็นและสาระสำคัญที่ผู้ประเมินจะพิจารณา “ตัดสิน” เกี่ยวกับความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในฐานะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญและผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อทำให้ผู้รับการประเมินหรือหน่วยงานที่รับการประเมินได้นำข้อเสนอแนะที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของตนเอง ไปปรับปรุงและพัฒนางานของตนให้ดีขึ้น ฉะนั้น ผู้ประเมินจึงจำเป็นต้องธำรงรักษาและทรงไว้ซึ่ง คุณธรรม จริยธรรม ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้มีความเที่ยงตรง ต้องมีความรู้ความสามารถหรือมีศักยภาพอย่างเพียงพอ ในการประเมินได้ตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีความรู้และมีความรอบรู้อาจจะต้องประเมินอะไร ประเมินเพื่ออะไร และจะใช้วิธีการประเมินอย่างไร ตลอดจนสามารถให้คุณค่าหรือกำหนดคุณค่าของผลการประเมินได้อย่างเที่ยงตรง ผลการประเมินต้องสามารถใช้ในการอ้างอิงได้
- 2) เป็นผู้ที่สามารถกำหนดระบบการประเมิน ออกแบบการประเมินได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสมตามคุณลักษณะของส่วนบุคคล ของหน่วยงานและขององค์การที่จะทำการประเมิน โดยไม่ลำเอียง เลือกทำการประเมินเพียงคนใดคนหนึ่งหรือเพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่งเท่านั้น
- 3) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้ศาสตร์ทางการวัดผล และประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัดตามหลักวิชาการ กำหนดเกณฑ์และตัดสินใจอย่างยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง ดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงตามหลักฐานและข้อมูลเชิงประจักษ์
- 4) มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่หลักวิชาการวัดและประเมินผลไปในทาง เสื่อมเสีย และนำมาซึ่งความเสื่อมเสียในเกียรติภูมิของนักประเมิน ไม่แปลงข้อเท็จจริง ไม่แก้ ข้อมูลข้อเท็จจริง ไม่กระทำการใดๆ กับข้อมูล ข้อเท็จจริงที่จะส่งผลให้การประเมินผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงตามสภาพการณ์
- 5) มีความรับผิดชอบ ผู้ประเมินจะต้องมีความรับผิดชอบงานการวัดประเมินตามภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบผลงานการวัดและประเมินด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรม ต้องดำเนินการประเมินให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการวัดและประเมิน และต้องดำเนินการสอดคล้องตามแผนการดำเนินการและแผนปฏิบัติการที่กำหนดภายใต้กฎระเบียบขององค์การ
- 6) มีความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบพิจารณาในการวัดและประเมินอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ประเมินต้องเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ พิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วนทุกมิติ ทุกแง่ ทุกมุมในทุกระบบ และทุกกระบวนการเพื่อช่วยให้ผลการวัดและประเมินมีความเที่ยงตรง

7) มีความมานะพยายาม มีความอดทน หรือมีความวิริยะอุตสาหะไม่ทอดทิ้งในการวัดและประเมิน เพราะการวัดและประเมินเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ อดทน ทุ่มเทกำลังกาย กำลังสติปัญญา ต้องต่อสู้กับความเหนื่อยยาก เบื่อหน่ายและท้อแท้ ฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ในการวัดและประเมินจึงต้องมีวิริยะอุตสาหะ มีความมานะพยายาม อดทน เพื่อให้ได้หลักฐานข้อมูล ข้อเท็จจริงที่จะช่วยให้การวัดและประเมินมีคุณค่าบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

8) มีความรอบรู้ มีความรู้เท่าทันในความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของศาสตร์ในการวัดและประเมิน รู้เท่าทันและมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ศาสตร์ใหม่ๆ หรือนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการวัดและประเมินในยุคปัจจุบัน

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam 1998:95) กล่าวถึง มาตรฐานความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินว่า จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติทางด้านทักษะ วัตถุประสงค์การรับรู้ เป็นผู้อำนวยการ ดำเนินการประเมินอย่างมืออาชีพ สามารถรายงานการประเมินมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

เพน (Payne 1994) กล่าวถึง ผู้ประเมินว่าเป็นผู้ตรวจสอบ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้ติดต่อสื่อสารและนักวิจัย โดยที่ผู้ประเมินนั้น จะต้องมีความรู้ระดับผู้เชี่ยวชาญ มีความสามารถทางด้าน การประเมิน ความชำนาญงาน ความร่วมมือกับทีมนักประเมิน

แซนเดอร์ส (Sanders 1994) กล่าวถึง ผู้ประเมินที่ได้มาตรฐานนั้นจะต้องมีความน่าเชื่อถือ มีความสามารถในการปฏิบัติการด้านการประเมินผลจนได้รับความไว้วางใจเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ โดยที่ผู้ประเมินนั้นจะต้องผ่านการฝึกอบรม มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิค มีประสบการณ์ ความซื่อสัตย์ มีทักษะในการสื่อสาร มีทักษะการสร้างความสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม และ จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีอคติในการดำเนินงานประเมินนั้น

จากรายงานการศึกษาวิจัย การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : กรณีศึกษานิวซีแลนด์ 2544) กล่าวว่า ผู้ประเมินนั้นจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์และมีทักษะสูง ทั้งที่เป็นทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะของผู้ประเมิน ทักษะบางประการที่เป็นทักษะทั่วไปมีดังนี้

1) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ประเมิน โดยจะต้องสามารถให้ความเห็นอย่างมืออาชีพใช้การอ้างอิง/วิเคราะห์จากหลักฐานที่ปรากฏ และต้องมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดรอบด้าน ทักษะดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะต้องใช้ในการประเมินสถานศึกษา จึงไม่ จำเป็นที่อดีตอาจารย์ใหญ่หรือครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินได้ดีที่สุด เพราะทักษะการวิเคราะห์เป็นทักษะที่แตกต่างออกไปมาจากทักษะที่ใช้ในการสอน

2) ทักษะในการจัดเก็บข้อมูล การตัดสินใจให้ข้อพิจารณาใดๆ เป็นสิ่งที่ยาก โดยเฉพาะถ้าการพิจารณานั้นจะต้องสามารถเปิดเผยเป็นข้อมูลสาธารณะ และถูกนำมาอภิปราย ผู้ประเมินจะต้องมีความ มั่นใจในสิ่งที่ตนคิดหรือทำโดยอาศัยหลักฐานข้อมูล ซึ่งบางครั้งผู้ประเมิน อาจมีความลังเลใจในการพิจารณาให้ความเห็น และต้องการได้ข้อมูลต่างๆ เพิ่มมากมายเพื่อ ประกอบการลงความเห็น อย่างไรก็ตามผู้ประเมินไม่ควรใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลให้มาก จนเกินไปแต่ควรมีความสามารถในการจัดทำข้อมูลหรือหลักฐานรายละเอียดต่างๆ มาใช้ประโยชน์ ในการพิจารณาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ทักษะในการเขียน ผู้ประเมินที่ปฏิบัติงานตรวจเยี่ยมสถานศึกษาจะต้องมี ความสามารถในการเขียนเชิงรายละเอียด วิเคราะห์ได้ดี ไม่ใช่ศัพท์เฉพาะที่เข้าใจยาก มี ความสามารถในการเขียนให้ชัดเจนถูกต้องตามกฎหมาย สิ่งที่เป็นข้อค้นพบสำคัญในการตรวจเยี่ยม ต้องระบอบอย่างชัดเจนไม่สับสน และสามารถทำให้ผู้อ่านรายงานเห็นอย่างชัดเจนว่าข้อพิจารณาต่างๆ เป็นสิ่งที่ได้มาจากหลักฐานมิใช่ข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประเมิน

4) ทักษะการสื่อสารวาทา เป็นเรื่องสำคัญและต้องใช้ในหลายโอกาส โดยเฉพาะ อย่างยิ่งจะต้องรู้จักใช้เทคนิค “no surprise” กล่าวคือ แม้รายงานสถานศึกษาออกมาไม่คอยดี และ จะต้องเป็นรายงานที่ตรงไปตรงมา ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์จะต้องสามารถใช้การเจรจาให้ สถานศึกษา ไม่มีความประหลาดใจ (no surprise) ที่ผลการตรวจเยี่ยมออกมาเช่นนั้น จะต้องพยายาม ชี้ให้เห็นผลประโยชน์ให้สถานศึกษายอมรับรายงานนั้น

5) ทักษะด้านบุคคล ซึ่งรวมถึงตั้งแต่ความสามารถ/ทักษะในการเจรจาต่อรอง การ เจรจาเชิงการทูต การจัดการกับความขัดแย้ง การเจรจาอย่างมีมิตรไมตรี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุก คน โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-partisan) ต้องมียุทธวิธีในการเจรจา/ประสานงานกับบุคคลต่างๆ ใน ทุกระดับ รวมทั้งมีทักษะในการพูดคุยกับนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูล

6) ทักษะเฉพาะ ได้แก่ทักษะในการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา หรือการบริหารงาน บุคคล โดยคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงาน คือจะต้องมีความรู้ ความ เข้าใจในกระบวนการต่างๆ รวมทั้งต้องเคารพในกฎเกณฑ์ กระบวนการและขั้นตอนที่หน่วยงาน กำหนด ผู้ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานเป็นผู้ประเมินจะต้องยอมรับมาตรฐานคุณภาพของหน่วยงานก่อน เป็นประการสำคัญ

7.3 สมรรถนะพื้นฐานของผู้ประเมินภายนอกตามเกณฑ์ สมศ. สมศ.(2545) ได้ กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ที่จะสมัครเป็นผู้ประเมินภายนอกไว้ในระเบียบของ สมศ.ไว้ว่า ไม่ เคยถูกลงโทษทางจริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการ แนวการจัด การศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมิน

คุณภาพภายนอกของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ มีความรู้และมีทักษะด้านการประเมินผล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและให้ข้อเสนอแนะ และการเขียนรายงาน มีทักษะในการสื่อสารด้วยวาจา มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีความรอบคอบ และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีบุคลิกภาพสุภาพเรียบร้อย มีเจตคติที่ดีและเป็นกัลยาณมิตรต่อสถานศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความสามารถในการประสานงาน ซึ่งทั้งหมดนี้ ปรากฏในจุดประสงค์ของหลักสูตรการอบรมผู้ประเมินภายนอก ของ สทศ.อย่างละเอียดแล้ว และยังเพิ่มเติมอีกว่า ผู้ประเมินในนามของ สทศ. ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในระดับการศึกษาที่จะไปประเมิน อย่างเช่นในระดับปฐมวัย ระดับการประถมและมัธยมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา หรือการศึกษาพิเศษอื่น ๆ ผู้ประเมินจะต้องมีความสามารถที่จะต้องรวบรวม และสร้างฐานข้อมูลตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลและทำการรายงานได้อย่างเที่ยงตรงเป็นที่เชื่อถือได้ ผู้ประเมินภายนอกจะต้องเป็นผู้มีจรรยาบรรณ มีความเป็นกลาง และดำเนินการด้วยความเป็นกัลยาณมิตรกับสถานศึกษา

จากความหมายของสมรรถภาพหรือสมรรถนะข้างต้นสรุปว่า สมรรถนะในบริบททั่วไปนั้น สอดคล้องกับความรู้ ทักษะ พฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคล โดยมีความสำคัญต่อบุคคลสำหรับการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต การปรับตัวหรือการปฏิบัติงานทุกประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามองสมรรถนะของผู้ประเมินในบริบทการประเมิน สรุปว่า สมรรถนะ เป็นความรู้ ทักษะ คุณลักษณะของผู้ประเมินที่ทำให้ผู้ประเมินสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเทียบเคียงได้กับพฤติกรรมการเรียนรู้ (Taxonomy) ของ บลูม (Bloom 1967) ที่กล่าวโดยย่อว่า พฤติกรรมการเรียนรู้มี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านปฏิบัติ (Practice) และด้านเจตคติ (Aptitude) ซึ่งการเรียนรู้ (Learn to Know) เป็นการเรียนรู้ระดับแรก การเรียนรู้เพื่อทำ (Learn to Do) เป็นการเรียนรู้ในระดับที่สูงกว่า และการเรียนรู้ในระดับเป็น (Learn to Be) เป็นการเรียนรู้ระดับสูงสุด ซึ่งคำว่า เป็น ในที่นี้ หมายถึงเรียนรู้ถึงความรู้ที่ถาวรเป็นอัตโนมัติในสิ่งนั้น

7.4 การสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก หลังจากได้ศึกษาถึงสมรรถนะอันหลากหลายของผู้ประเมินภายนอกแล้ว ก็ถึงขั้นที่จะต้องสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ในลำดับนี้ขอเสนอผลการรวบรวมของ King et al. (2001) : 21-23) ซึ่งได้รวบรวมสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในบริบทการประเมินโครงการไว้เป็น 5 ด้าน (5 DOMAINS) 16 กลุ่ม 49 ข้อกระทง สรุปไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 สมรรถภาพที่จำเป็นของผู้ประเมินในบริบทการประเมินโครงการ

โดเมน	กลุ่ม	ข้อกระทง
1. การสืบเสาะหาความรู้อย่างเป็นระบบ	1.1 สามารถทำกิจกรรมที่เน้นการวิจัย	(1) การตั้งกรอบคำถามการวิจัย (2) การออกแบบการวิจัย (3) การวัดผล (4) วิธีดำเนินการวิจัย
	1.2 สามารถทำกิจกรรมที่เน้นการประเมิน	(1) หลักปรัชญา ทฤษฎี รูปแบบการประเมิน (2) การประเมินความต้องการจำเป็น (3) การตั้งกรอบคำถามการประเมิน (4) การออกแบบการประเมิน (5) กระบวนการประเมิน (6) การตัดสินคุณค่า (7) การพัฒนาข้อเสนอแนะ (8) การประเมินอภิมาน
	1.3 สามารถทำกิจกรรมโดยทั่วไปทั้งการประเมินและวิจัย	(1) การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง (2) การสุ่มตัวอย่าง (3) การสร้างเครื่องมือ (4) การเก็บรวบรวมข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) การตีความข้อมูล (7) การรายงานผล
2. ความสามารถในการปฏิบัติการประเมิน	2.1 สามารถเสนอความต้องการจำเป็นด้านสารสนเทศของผู้ตั้งใจใช้ผล	
	2.2 สามารถทำการวิเคราะห์สถานการณ์	(1) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาองค์กร การเปลี่ยนแปลงนโยบาย (2) สามารถที่จะวิเคราะห์บริบทเชิงนโยบายขององค์กร (3) การนับถือลูกค้า/สถานที่ประเมินเท่าเทียมกัน (4) เปิดรับปัจจัยนำเข้าอื่นๆ (5) สามารถปรับ/เปลี่ยนแปลงการศึกษาเท่าที่จำเป็น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

โดเมน	กลุ่ม	ข้อกระทง
2. ความสามารถในการปฏิบัติการประเมิน	2.3 สามารถบริหารจัดการโครงการ	(1) สามารถเสนอเค้าโครงการตามรูปแบบที่กำหนด (2) สามารถเขียนข้อตกลงอย่างเป็นทางการ (3) สามารถจัดงบประมาณการประเมิน (4) สามารถเข้าถึง/จัดหาแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น (5) สามารถนิเทศกำกับบุคคลอื่น (6) สามารถฝึกอบรมบุคคลอื่น (7) สามารถดำเนินการประเมินในลักษณะที่ไม่แบ่งแยกเป็นพรรคเป็นพวก (8) สามารถเสร็จงานงานประเมินสมบูรณ์ทันเวลา (9) สามารถจัดการกับความกดดันระหว่างโครงการประเมิน
3. ทักษะทั่วไปสำหรับการปฏิบัติการประเมิน	3.1 ทักษะการคิดเชิงตรรกะและการคิดวิเคราะห์	
	3.2 ทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร	
	3.3 ทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร	
	3.4 ทักษะระหว่างบุคคล	(1) ทักษะการเจรจาต่อรอง (2) ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (3) ทักษะการอำนวยความสะดวก/ผู้ช่วยกลุ่ม (4) ทักษะกระบวนการกลุ่ม (5) ทักษะการทำงานเป็นทีมหรือการร่วมมือร่วมพลัง (6) ทักษะข้ามวัฒนธรรม
	3.5 ทักษะการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

โดเมน	กลุ่ม	ข้อกระทง
4. ความเป็นวิชาชีพการประเมิน	4.1 ความรู้ในฐานะผู้ประเมิน	
	4.2 การนำจรรยาบรรณไปใช้	(1) ประเมินอย่างซื่อสัตย์ (2) สามารถแสดงความคิดเห็นต่อผู้เกี่ยวข้องด้วยทักษะและวิธีการประเมิน (3) เคารพในเกียรติยศ ความปลอดภัย คุณค่าแห่งตนของผู้ให้ข้อมูล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ (4) รับผิดชอบต่อผลที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
4. ความเป็นวิชาชีพการประเมิน	4.3 ความรู้ในมาตรฐานวิชาชีพการประเมิน	
	4.4 การประยุกต์ใช้มาตรฐานวิชาชีพการประเมิน	
	4.5 การพัฒนาวิชาชีพการประเมิน	(1) ตระหนักในความจำเป็นของการเติบโตในวิชาชีพ (2) ดำเนินถึงการปฏิบัติการประเมิน (3) เชื่อมโยงเครือข่าย (4) พัฒนาค้นให้ทันสมัยในด้านการประเมิน (5) พัฒนาค้นให้ทันสมัยในศาสตร์/เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (6) เผยแพร่ความรู้ที่มาจากฐานของการประเมิน

การแบ่งสมรรถนะเป็น โดเมน (Domain) หรือเป็นด้าน เป็นแนวคิดที่คล้ายคลึงกับแนวคิดของ บลูม และคณะ (Bloom, B. S. and others, 1991) ที่แบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น โดเมนเช่นเดียวกัน ต่างกันที่ โดเมน ของบลูมแยกด้านตามหลักการเรียนรู้และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่เรียกว่า แทกโซโนมี (Taxonomy) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมเรียนรู้ของมนุษย์ ออกเป็น 3 ด้านหรือเรียกเป็น 3 พิสัย (Domain) คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านความรู้ ความคิด (Knowledge) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หรือด้านปฏิบัติ (Practice) และ จิตพิสัย (Affective Domain) หรือด้านความรู้สึก (Feeling)

ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง (2547 : 80) ได้สังเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกไว้ 95 ข้อกระทง ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือวัดสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมาย หลักการ แนวทางการจัดการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. มีความรู้ ความเข้าใจระบบประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. มีความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. มีความรู้ด้านการวางแผนสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษา
6. มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม
7. สามารถวางแผนการตรวจเยี่ยมในการประเมินสถานศึกษา
8. มีความสามารถในการวางแผนแบ่งงานที่รับผิดชอบให้ผู้ประเมินภายนอก แต่ละคนให้ชัดเจน
9. สามารถกำหนดตารางการปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมิน
10. มีความสามารถในการจัดเตรียมข้อมูลของสถานศึกษาในการประเมิน
11. สามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา
12. สามารถกำหนดขอบเขตของการประเมินได้
13. สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน สมบูรณ์
14. สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ กระบวนการและขั้นตอนที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด
15. มีความรู้ในทฤษฎีการประเมิน
16. มีความรอบรู้ในความหลากหลายของกลวิธีในการประเมิน
17. มีความสามารถในการกำหนดวิธีการประเมินได้อย่างเหมาะสม
18. มีความรู้ในเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง
19. สามารถออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงกับมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก
20. มีความรู้ในวิธีการสร้างเครื่องมือในการประเมิน เช่น แบบสัมภาษณ์ และระบบสังเกตพร้อมแบบสังเกต
21. สามารถเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

22. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่ได้ใช้เครื่องมือโดยตรง เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต

23. มีความสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆโดยวิธีการต่างๆที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

24. มีความละเอียดรอบคอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน สามารถเชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานได้

25. สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่มีความจำเป็นในการประเมิน

26. สามารถระบุข้อความหรือหลักฐานที่จำเป็นในการอ้างอิงที่ใช้ในการประเมิน ตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษา

27. มีความสามารถในการตรวจสอบหลักฐานข้อมูลเพื่อยืนยันผลการประเมินของ สถานศึกษา

28. สามารถวิเคราะห์บริบทในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา

29. สามารถเลือกเทคนิคสถิติขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่าง เหมาะสม

30. มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักฐานข้อมูล

31. สามารถวิเคราะห์สรุปผลตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมิน คุณภาพ

32. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรงเป็นที่เชื่อถือได้

33. สามารถวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

35. มีความสามารถในการตีความข้อมูล

36. มีความสามารถในการตัดสินใจผลการประเมิน

37. สามารถให้คำแนะนำแก่สถานศึกษา

38. สามารถมองเห็นจุดเด่นของสถานศึกษา

39. สามารถระบุจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา

40. สามารถให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และปฏิบัติได้ให้แก่สถานศึกษา

41. สามารถให้ทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้

42. สามารถรายงานผลประเมินทางวาจา

43. สามารถรายงานผลการประเมินที่ชัดเจนตามความเป็นจริงจากหลักฐานที่เก็บ รวบรวม

44. สามารถรายงานการประเมินได้อย่างถูกต้องเป็นที่เชื่อถือได้

45. สามารถให้คำชี้แนะผู้ร่วมงานในขณะประเมินได้
46. เข้าใจถึงข้อจำกัดของสถานศึกษาในด้านเวลา เงิน และงบประมาณ
47. เข้าใจในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งว่ามีความแตกต่างกัน
48. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา
49. ให้โอกาสสถานศึกษาชี้แจงในกรณีที่สถานศึกษาเห็นว่ายังไม่ถูกต้อง
50. ยอมรับให้มีการปรับผลการประเมินหากมีข้อโต้แย้งจากสถานศึกษา
51. มีความสามารถประเมินสถานศึกษาได้ตรงตามสภาพจริง
52. ไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ เบี่ยงเบนผลการประเมินให้ผิดไปจากความเป็นจริง
53. ผู้ประเมินภายนอกไม่แปลงข้อมูลเท็จ ไม่แก้ข้อมูลเท็จ ไม่กระทำการใดกับข้อมูล ข้อเท็จจริงที่จะส่งผลให้การประเมินผิดไปจากความเป็นจริงตามสภาพการณ์
54. ผู้ประเมินภายนอกมีความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง
55. ผู้ประเมินภายนอกไม่แสดงอิทธิพลใดๆ เหนือบุคลากรของสถานศึกษาว่าตนมีอำนาจในการตัดสินใจให้คุณให้โทษผู้อื่น
56. ผู้ประเมินภายนอกไม่แสวงหาผลประโยชน์หรือทำธุรกิจอื่นใดในการประเมินคุณภาพภายนอก
57. รักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคลที่ได้รับระหว่างการประเมินสถานศึกษาเป็นอย่างดี
58. มีความสามารถในการประเมินอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
59. สำนึกรับผิดชอบต่อผลการประเมินด้วยหลักคุณธรรม จริยธรรม
60. ผู้ประเมินภายนอกประเมินสถานศึกษาในลักษณะกัลยาณมิตร
61. มีความสามารถในการเขียนรายงานให้อ่านง่าย กระชับ และเข้าใจ
62. สามารถเขียนรายงานจากหลักฐานข้อมูลตามสภาพจริง
63. มีทักษะในการเขียนไม่ใช่ศัพท์เฉพาะที่เข้าใจยาก
64. มีความสามารถในการเขียนให้ชัดเจน
65. สามารถจัดทำรายงานประเมินผลตามรูปแบบที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด
66. มีความสามารถจัดทำรายงานผลการประเมินตรงตามที่สถานศึกษาทราบด้วยวาจา
67. มีความรู้วิธีการแสวงหาข้อมูลของสถานศึกษาได้

68. มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล
69. มีความสามารถในการใช้สารสนเทศ เช่นฐานข้อมูลโรงเรียน
70. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
71. สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จทำคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมสำหรับการประเมิน

ภายนอก

72. มีความสามารถในการวางแผนระยะเวลาที่เป็นจริงในแต่ละช่วงเวลาของการประเมินสถานศึกษา

73. สามารถประเมินสถานศึกษาให้สำเร็จสมบูรณ์ตามเวลาที่ สมศ.กำหนด
74. มีความวิริยะ อุตสาหะ ไม่ทอดลอยในการประเมินสถานศึกษา
75. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
76. กล้าวิพากษ์วิจารณ์ด้วยหลักเหตุผลอย่างสร้างสรรค์
77. มีความตระหนักในความเป็นผู้ประเมินของตนเอง
78. ตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องให้ก้าวหน้า
79. มีการไตร่ตรองการปฏิบัติงานของตนเอง
80. สามารถสร้างเครือข่ายในการประเมินได้
81. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน
82. มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน
83. มีความสามารถในการถามและตอบคำถามกับผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้

อย่างเหมาะสม

84. มีทักษะทางการพูดคุยกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา
85. มีความสามารถในการพูดให้สถานศึกษายอมรับผลการประเมินของตน
86. มีความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้ง
87. สามารถจัดการกับความเครียดในขณะที่ทำการประเมินได้
88. มีเจตคติที่ดีต่อบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา
89. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น
90. มีทักษะในการทำงานเป็นทีม
91. มีการช่วยเหลือกันในกลุ่มผู้ประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
92. มีการแลกเปลี่ยนสารสนเทศในกลุ่มผู้ประเมิน
93. ก้าวทันศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการประเมิน

94. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ศาสตร์ใหม่ๆ หรือนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการวัดและประเมินยุคปัจจุบัน และ

95. ติดตามข่าวสารความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของศาสตร์ในการวัดและประเมิน

ข้อกระทงสมรรถนะของผู้ประเมินทั้ง 95 ข้อนี้ เป็นสมรรถนะที่พึงมีหรือพึงประสงค์เพื่อให้มีในผู้ประเมินภายนอก ยังไม่มีการแยกออกเป็นด้าน ๆ ดังที่ King et al. (2001) ได้แยกไว้เป็นหมวดหมู่

ถือ กระแส โสม (2547: 1) ในคู่มือการใช้แบบสอบวัดสมรรถภาพผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวไว้เกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับผู้ประเมินภายนอก โดยแบ่งสมรรถภาพออกเป็น 3 ด้าน พร้อมด้วยให้ความหมายและองค์ประกอบของแต่ละด้านว่า สมรรถภาพที่จำเป็นของผู้ประเมินภายนอก หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้มีความรู้หรือมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระต่าง ๆ มีทักษะต่าง ๆ และมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีหรือเป็นฐานสำคัญสำหรับนำไปใช้ในการปฏิบัติงานการประเมินสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยได้อย่างประสบผลสำเร็จหรือมีคุณภาพ โดยที่การปฏิบัติงานการประเมินสถานศึกษาของผู้ประเมินภายนอกครอบคลุมกระบวนการประเมินภายนอก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนก่อนตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สมรรถภาพที่จำเป็นของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน ประกอบด้วย สมรรถภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถภาพด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอก หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ในเรื่อง ความมุ่งหมาย หลักการ แนวการจัดการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หลักการและวิธีการพัฒนาสถานศึกษา ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบัน บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก และหลักการวิธีการประเมินคุณภาพ

2. สมรรถภาพด้านทักษะของผู้ประเมินภายนอก หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่มีทักษะการประเมิน ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางการคิดเชิงตรรกะและการคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงาน ซึ่งแยกเป็นข้อย่อย ดังนี้

1.1 ทักษะการประเมิน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถกำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่จะต้องตรวจสอบ วิเคราะห์

รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตั้งกรอบคำถามการประเมิน รวบรวมข้อมูลหลักฐาน ตาม มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ตัดสินคุณค่าในสิ่งที่ประเมิน ใช้คำถามเพื่อให้ได้ ข้อมูลที่เป็นจริง วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ บันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ และข้อคิดเห็นที่ประมวลมาจากหลักฐาน ใช้เครื่องมือประเมิน สรุปผลการประเมินสถานศึกษา ระบุจุดเด่นจุดด้อยของสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาปรับปรุง และเขียนรายงานผลการประเมินสถานศึกษา

1.2 ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้ เช่น การอธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจ เกี่ยวกับการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และการรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น

1.3 ทักษะทางการคิดเชิงตรรกะและการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถหาความสัมพันธ์ของสิ่งปรากฏจริงได้ การจำแนกแยกแยะรายละเอียดสิ่งของต่างๆ รวมถึงการจัดกลุ่มประเภทของสิ่งของต่างๆ (ข้อมูลหลักฐานต่างๆ) ตามเกณฑ์ได้

1.4 ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติการประเมินร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการปฏิบัติการประเมินเป็นทีม เช่น มีการประสานความคิดหรือการประนีประนอมหากมีข้อขัดแย้งในกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ปฏิบัติการประเมิน โดยคำนึงถึงคุณภาพหรือความสำเร็จของการประเมิน

3. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอก หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในการประเมินและมีความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน

3.1 จรรยาบรรณในการประเมิน หมายถึงความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะเหมาะสมในการประเมินเพื่อให้ผลการประเมินมีคุณภาพเชื่อถือได้ เช่น ความซื่อสัตย์ในการประเมิน มีความเที่ยงตรงและเป็นกลางในการประเมิน มีความรับผิดชอบต่อผลการประเมิน และมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติการประเมิน เป็นต้น

3.2 ความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกได้ว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะที่เหมาะสมในการปฏิบัติการประเมินเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีทั้งต่อผู้ประเมินภายนอก ครู หรือผู้เกี่ยวข้อง และอาจส่งผลให้การประเมินมีคุณภาพเชื่อถือได้ เช่น พร้อมหรือยินดีให้คำแนะนำและเป็นທີ່ปรึกษาที่ดี ขอมรับฟังการ

วิพากษ์วิจารณ์และความคิดเห็นของผู้ประเมิน และมีความไวต่อการรับรู้ในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้รวดเร็ว เป็นต้น

7.5 การสังเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก จากการศึกษาถึงสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในที่ต่างๆ ดังนำเสนอแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ใหม่ โดยการพัฒนา 8 ลำดับขั้นดังกล่าวไว้ในบทที่ 3 ได้ข้อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ รวมเป็นข้อกระทงจำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็นด้าน เป็นส่วนย่อย และเป็นรายชื่อ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และเพื่อนำไปพัฒนาต่อ ดังนี้

7.5.1 สมรรถนะด้านความรู้ ประกอบด้วย 2 ส่วน

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินภายนอก 11 ข้อ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ข้อ

7.5.2 สมรรถนะด้านทักษะในการประเมินภายนอก ประกอบด้วย 3 ส่วน

- 1) ทักษะการทำงานก่อนการประเมิน 8 ข้อ
- 2) ทักษะการทำงานระหว่างการประเมิน 10 ข้อ
- 3) ทักษะการทำงานหลังการประเมิน 10 ข้อ

7.5.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 3 ส่วน

- 1) คุณลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ 5 ข้อ
- 2) คุณลักษณะเกี่ยวกับจริยธรรม 7 ข้อ
- 3) คุณลักษณะเกี่ยวกับจรรยาบรรณ 8 ข้อ

รายละเอียด ที่เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข แล้ว

8. การประเมินภายนอกในภาคใต้

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัดเป็นเขตประชากรผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในพื้นที่ภาคใต้ จึงขอแนะนำเรื่องราวของภาคใต้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ภาคใต้ของประเทศไทย มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวดังที่ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ กล่าวไว้ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ (2529) ดังต่อไปนี้

8.1 ลักษณะทั่วไปของภาคใต้

8.1.1 ภูมิประเทศ ภาคใต้ของประเทศไทย มีลักษณะพื้นที่เป็นแหลมยื่นลงไปทางทิศใต้ นับจากจังหวัดชุมพรลงไปถึงใต้สุดที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา จดกับประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกจดประเทศพม่าลงไปถึงจังหวัดระนอง จากนั้นเป็นชายฝั่งทะเลจนถึงจังหวัดสตูลจดมาเลเซีย ทิศตะวันออกเป็นฝั่งทะเลตลอดลงไปจนถึงจังหวัดนราธิวาสจดมาเลเซีย พื้นที่ภาคใต้เต็มไปด้วยภูเขาสูงเป็นสันกลางซับซ้อนจากเหนือสุดจดใต้สุดเป็นป่าดิบชื้นทั่วไป มีที่ราบอยู่ค่อนข้างน้อย นอกจากนั้น ยังมีทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คลุมเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช

8.1.2 ทรัพยากรธรรมชาติ มีตามลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ สัตว์น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ อย่างอุดมสมบูรณ์ แตกต่างจากภาคอื่น ๆ

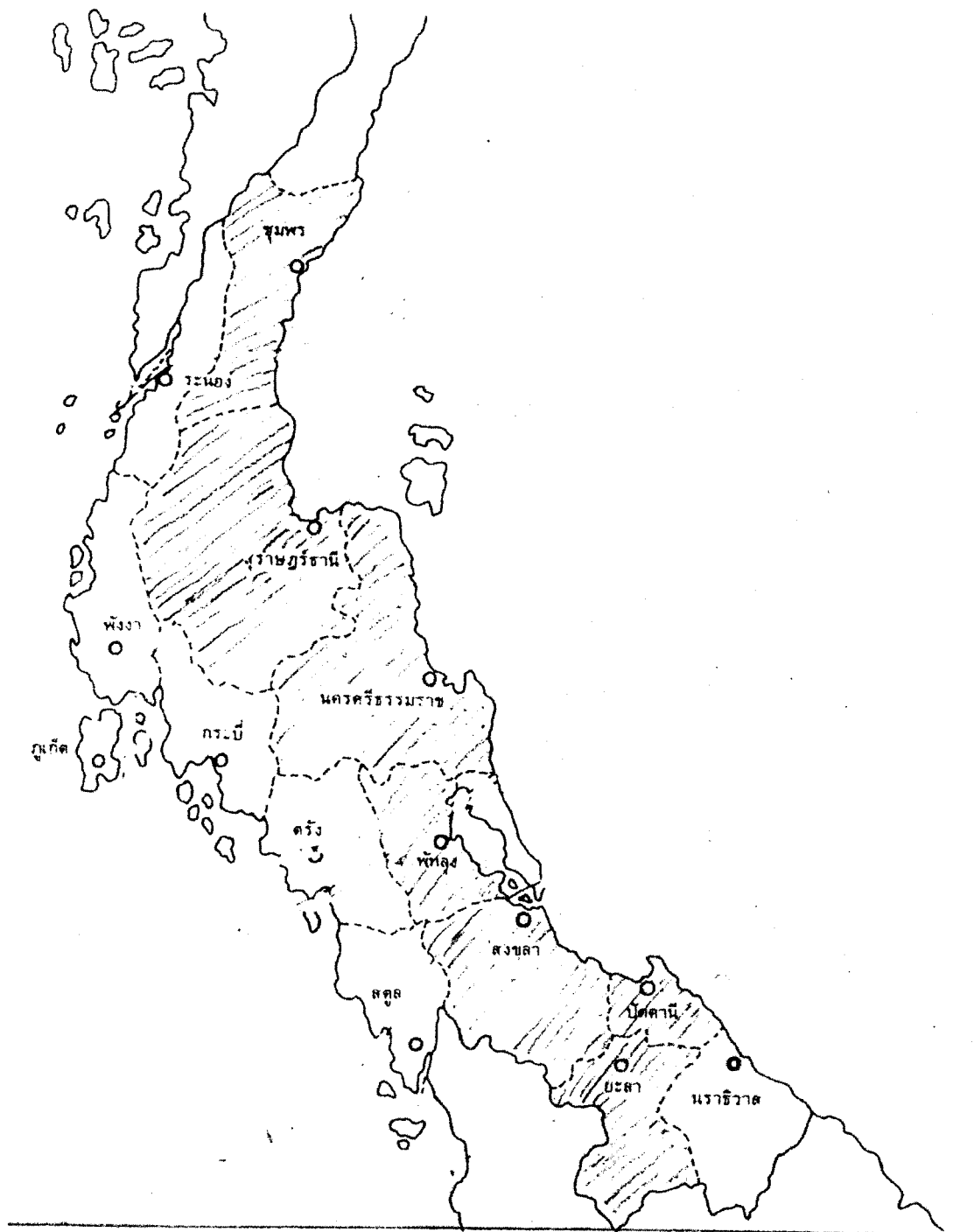
8.1.3 การอาชีพ เป็นไปตามทรัพยากรคือ การจับสัตว์น้ำเป็นลำดับต้น ๆ ของโลก การทำเหมืองแร่ การป่าไม้ การทำสวน โดยเฉพาะการทำสวนยาง นับเป็นลำดับ 1 ของโลก

8.1.4 การแบ่งเขตปกครอง แบ่งเป็น 14 จังหวัด เหนือสุดเป็นจังหวัดชุมพร จึงเรียกจังหวัดนี้ว่าเป็นประตูสู่ภาคใต้ ใต้สุดเป็นจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส ใน 14 จังหวัด แบ่งออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษาได้ 25 เขต เนื่องจากพื้นที่ของภาคใต้น้อยกว่าภาคอื่น ๆ จึงมีจำนวนประชากรพลเมืองน้อยลงไปตามสัดส่วน

8.2 วัฒนธรรม เนื่องจากภาคใต้ของประเทศไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนภาคอื่น ทั้งโดยประวัติศาสตร์ ภูมิประเทศ ทรัพยากร การอาชีพ จึงมีวัฒนธรรมประจำถิ่น แตกต่างจากภาคอื่น ๆ อย่างชัดเจน ดังเช่น

8.2.1 ภาษา โดยทั่วไปเป็นภาษาเสียงเหนือเช่นเดียวกับส่วนอื่นของประเทศ ยกเว้นกรุงเทพฯ และเนื่องจากการติดต่อกับชาวต่างชาติมากกว่าภาคอื่น ๆ จึงมีภาษาที่แตกต่างออกไปปะปนอยู่มาก เช่น ภาษามลายูตามชายแดนไทย-มาเลย์ ภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาตะวันตก ภาษาตะวันออกกลางปะปนอยู่มาก นอกจากนั้น ยังมีภาษาดั้งเดิม เช่น ภาษาชาวเล ภาษาซาไก เป็นต้น

แผนที่ภาคใต้ของประเทศไทย

ภาพที่ 2.5 แผนที่ภาคใต้ของประเทศไทย แสดงเขตจังหวัดและจังหวัดที่มีหน่วยประเมิน

8.2.2 ศาสนา แม้ว่าศาสนาพุทธจะเป็นของคนส่วนใหญ่ แต่จะมีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากกว่าในภาคอื่นๆ ถัดมาก็เป็นศาสนาคริสต์ ฮินดู ลัทธิขงจื้อ และลัทธิของชนกลุ่มน้อยอย่างกลุ่มชาวเล ชาวกู ซึ่ง 2 กลุ่มหลังนี้มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นพุทธและมุสลิม

8.2.3 ประเพณี ที่แตกต่างออกไปจากภาคอื่น เช่น การชิงเปรต (วันสารท) การชักพระ ประเพณีอาชูรอ ประเพณีถือบวช การเข้าสู่หนัด การแห่นก การแต่งงานที่แปลกออกไปของไทยมุสลิม นอกนั้นเป็นประเพณีของชนกลุ่มน้อย เช่น การลอยเรือของชาวเล เป็นต้น

8.2.4 การละเล่นพื้นเมืองและศิลปะพื้นเมือง มีหนังตะลุงไทย หนังตะลุงมลายู มโนราห์ มะโย่ง เพลงบอก ลิเกป่า ลิเกฮูลู ร่องเงิ้ง รำซึลละ รำกริช ชนวัว ศิลปะทำรูปหนังตะลุงลายผ้าปาเต๊ะ ลายกนกพื้นเมือง เรือกอและ คนตรีหนังตะลุง คนตรีมะโนรา มะโย่ง

8.2.5 อาหารการกิน เป็นเรื่องที่น่าสนใจในความแตกต่าง ที่เป็นอาหาร ทั่วไปส่วนใหญ่ได้แก่ ข้าวขำ แกงไตปลา คั่วกลิ้ง แกงเหลือง แกงใหญ่ กอและ แกงเลียงกะทิขำใหญ่ รอเขาะ มะตะบะ โรตีสานมลา ขนมาจาก ข้าวต้มมัด กะดูปัด ข้าวเหนียวหาลาม ฯลฯ

8.3 มีเขตพื้นที่พิเศษ คือพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันมีจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ มีกระบวนการแบ่งแยกดินแดน ที่ก่อเหตุร้ายไม่หยุดหย่อน ทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ดังหนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 14 ธันวาคม 2547 ลงข่าวว่า ผอ.สมศ.กล่าวว่า ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ สมศ.ไม่สามารถทำการประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ ได้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีการอบรมผู้ประเมินจาก มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง เพื่อลงพื้นที่ร่วมประเมินเรียบร้อยแล้ว ซึ่งตนคิดว่า เมื่อ สมศ.รับรองผู้ประเมิน จะมีเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยประเมินในพื้นที่มากขึ้น ส่วนการสนับสนุนในรูปแบบอื่นต้องติดตามจากกลุ่มงานทุกหน่วยของ สมศ. เนื่องจากคณะกรรมการบริหาร สมศ.มีมติให้หาวิธีสนับสนุนหน่วยประเมินที่ลงพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การให้เบี่ยกันดาร เบี่ยเลี้ยงภัย การทำประกันชีวิต เป็นต้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัย และต้องการให้โรงเรียนในพื้นที่ได้รับการประเมินเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้ประเมินเสร็จภายในวันที่ 19 สิงหาคม 2548 (จดหมายข่าว สมศ.หน้า 1)

ผู้อำนวยการ สมศ. กล่าวถึงการประเมินในภาคใต้ว่า จะมีผู้ดูแลการประเมินสถานศึกษาในภาคใต้ โดยที่ประชุม สมศ.มีมติว่า การประเมินสถานศึกษาในภาคใต้นั้น ควรจะประเมินเฉพาะสถานศึกษาที่พร้อมก่อน ทั้งนี้ ดร.รุ่ง แก้วแดง ได้รายงานข่าว ขณะนี้มีโรงเรียนในภาคใต้หลายโรงมีความพร้อมที่จะรับการประเมิน ซึ่ง สมศ.จะคุยกับโรงเรียนในกลุ่มดังกล่าวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก่อนว่าจะหาใครมาประเมิน ซึ่งผู้ประเมินจะต้องเป็นคนที่เข้าใจสังคมและสถานการณ์ภาคใต้ได้ดี ไม่ใช่จะเอาใครมาประเมินก็ได้ โดยคนเห็นว่าควรจะให้คนในพื้นที่

เป็นผู้ประเมิน และจะขอให้ทางมูลนิธิและมหาวิทยาลัยในพื้นที่ช่วยคัดเลือกผู้ประเมินให้ เพราะ การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน ดังนั้น สมศ.ต้องระมัดระวังในการคัดเลือก ผู้ที่ประเมินเพื่อให้ได้ผู้ที่มีความเป็นกลางอย่างแท้จริง เนื่องจากการนำคนในพื้นที่มาเป็นผู้ประเมิน แล้วมีความเกรงใจกันอาจจะประเมินไม่ได้ความจริง และจะส่งผลให้ราชช่วยโรงเรียนไม่ได้เต็มที่ อย่งไรก็ตามจากการที่ ดร.อมรวิรัช นาคทรทรัพย์ ผอ.สถาบันรามจิตติ ในฐานะกรรมการบริหาร สมศ.ได้ลงพื้นที่ในภาคใต้ ก็พบว่าโรงเรียนในภาคใต้หลายแห่งไม่ต้องการประเมินแบบมาตรการ พิเศษ แต่อยากให้ สมศ. ประเมินเหมือนโรงเรียนในภาคอื่น ๆ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2549 ใน เดลินิวส์ 1 ธันวาคม 2549)

ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนในพื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติของชาติเกือบทุกสาระการเรียนรู้ อันส่งผลถึงคุณภาพของ ประชากรในระยะยาว แม้การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ยังต้องใช้โครงการพิเศษและ รูปแบบพิเศษ ดังที่ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยการสนับสนุนของ สมศ. ได้ทำโครงการพัฒนา ระบบการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นเป็น รูปแบบพิเศษ 3 รูปแบบ โดยรูปแบบที่ 1, 2, 3 ใช้ในการประเมินสถานศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัยน้อย ปานกลาง มาก ตามลำดับ เพื่อร่วมมือกันทำการประเมินในพื้นที่ที่ยอมรับกันว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2550)

อีกประการหนึ่ง เนื่องจากในพื้นที่ภาคใต้มีประชากรที่เป็นมุสลิมกระจายอยู่ ทั่วไป จึงมีสถานศึกษาในชื่อที่เรียกว่า มัสยิดและสถาบันปอเนาะอยู่ทั่วไป ส่วนใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้นั้น มีประชากรเป็นมุสลิมถึง 80 % และใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวันถึง 70 % ทำให้รัฐต้องจัดการศึกษาในท้องถิ่นนี้เป็นกรณีพิเศษ เช่น มีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแก่ ผู้เริ่มเรียนหลากหลายรูปแบบ มีการส่งเสริมการศึกษาทางศาสนาอิสลามหลายรูปแบบ เช่น มีการ ส่งเสริมการเรียนตาฎีกาในมัสยิด การมีหลักสูตรอิสลามศึกษาในทุกระดับการศึกษา การมี โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า 300 แห่ง มีสถาบันปอเนาะ เป็นต้น (สำนักผู้ตรวจ ราชการเขต 12, 2550) สถานศึกษาเหล่านี้ย่อมมีส่วนในคุณภาพรวมของพื้นที่ หากอยู่ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ย่อมต้องได้รับการประเมินภายนอกเช่นเดียวกัน

8.4 หน่วยประเมินและผู้ประเมินในภาคใต้ ในประเทศไทยมีหน่วยประเมินทั้งสิ้น 137 หน่วย มีประชากรผู้ประเมินรวมทั้งสิ้น 8,543 คน ในภาคใต้ 14 จังหวัด มีเพียง 6 จังหวัดที่ หน่วยประเมินตั้งสำนักงาน และใน 6 จังหวัดนี้ มีหน่วยประเมินรวมกันเพียง 18 หน่วย

มีผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมินในภาคใต้ 1,423 คน (สมศ.)
รายชื่อหน่วยประเมินและจังหวัดที่ตั้งสำนักงาน ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 รายชื่อหน่วยประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

ที่	ชื่อหน่วย	จังหวัดที่ตั้งสำนักงาน
1	จิตโศติการประเมินหจก.วิทยการประเมิน	ยะลา
2	ทักษิณการประเมิน	นครศรีธรรมราช
3	นักประเมินการศึกษาไทย	นครศรีธรรมราช
4	ปัตตานีประเมินผลการศึกษา	ปัตตานี
5	พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน	สุราษฎร์ธานี
6	พัทลุงการประเมินคุณภาพการศึกษา	พัทลุง
7	พีเอการประเมิน	นครศรีธรรมราช
8	มาตรฐานการประเมิน	สงขลา
9.	มิตรไมตรีการประเมิน	สงขลา
10	มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง	สงขลา
11.	วิจัยและประเมินผลการศึกษา	สงขลา
12.	วิทยการประเมิน	ชุมพร
13	สงขลาการประเมิน	สงขลา
14	สแตนด์การประเมิน	ยะลา
15	สมาคมผู้ประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	นครศรีธรรมราช
16	สมิหลาการประเมิน	สงขลา
17	สุราษฎร์ธานีพัฒนาคุณภาพการศึกษา.	สุราษฎร์ธานี
18	เอดดูเคชั่นควอลิตี้ แอสเซสเมนท์	นครศรีธรรมราช

ที่มา : หนังสือ สมศ. ที่ มศ. 0003/1964 (2550, 20 กันยายน)

สรุปว่า ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากภาคอื่นของประเทศไทย นับแต่ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ การอาชีพ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นภาคที่มีพื้นที่พิเศษ ที่รัฐบาลต้องมีมาตรการพิเศษในการดูแลและพัฒนายาวนาน และในภาคใต้มีหน่วยประเมินน้อยมากเมื่อเทียบกับภาคอื่นของประเทศ คือ มีหน่วยประเมินเพียง 18 หน่วยใน 137 หน่วยทั่วประเทศ มีผู้ประเมินภายนอกที่หน่วยประเมินรายงานมาว่ายังปฏิบัติงานอยู่จริง (30 กันยายน 2550) เพียง 1,190 คน ในขณะที่ผู้ประเมินภายนอกทั่วประเทศมีถึง 8,543 คน ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแต่มีผลต่อคุณภาพของการศึกษาในพื้นที่ มีผลกระทบต่อการศึกษา การปฏิบัติกรประเมินภายนอกทั้งสิ้น และความแตกต่างเหล่านี้ เป็นลักษณะท้าทายให้ทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วอร์ธิน (Worthen 1997) ได้ทำการศึกษารวสอบเกี่ยวกับวิธีพิจารณาการอนุมัติผู้ประเมินของสภาการศึกษาและการประเมินแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NCME) อย่างละเอียด เขาพบว่า วิธีการอนุมัติผู้ประเมินนั้นมีอยู่ 4 แนวทาง แนวทางที่หนึ่ง คือ การพิจารณาจากประวัติการเข้ารับการอบรมวิชาการ (academic training) แนวทางที่สอง คือ การพิจารณาจากประสบการณ์ในการประเมิน (evaluation experience) แนวทางที่สาม ได้แก่การพิจารณาจากความสามารถในการปฏิบัติงาน (on-the-job performance) และแนวทางที่สี่ คือ การพิจารณาจากศักยภาพในการประเมินอย่างเป็นทางการ (formal measurement of competency) บรรดาสี่แนวทางที่กล่าวมานั้น แนวทางที่สี่เป็นแนวทางที่นิยมใช้มากที่สุด

ซาวนด์เดอร์ บิกแมน (Saunders Bickman 1995) อ้างถึงใน Altschuld, 1999 กล่าวว่า ในต่างประเทศนั้นมีการพิจารณาเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตให้กับผู้ประเมิน โดยมีข้อพิจารณาจากหลาย ๆ ด้าน เช่น การสอบข้อเขียนหรือสอบปากเปล่า การกำหนดคุณสมบัติด้าน การศึกษาเฉพาะ การมีใบอนุญาตรับรองการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรการเป็นผู้ประเมิน การกำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องเฉพาะอย่าง การกำหนดคุณสมบัติของการผ่านการฝึกทดลองประเมิน ประวัติการได้รับทุนหรือโครงการที่เคยทำ ประวัติการทำรายงานการประเมินที่ผ่านมา ประวัติการทำกรอภิประเมินที่ผ่านมา รวมทั้งการผสมผสานข้อพิจารณาต่างๆ ที่กล่าวมา

นีออต (Knott 1998 : 135) กล่าวถึงหลักการ 5 ประการ ที่ช่วยนำไปสู่การเป็นผู้ประเมินมืออาชีพ หลักการดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นโดย เออีเอ (AEA = American Evaluation Association) มีรายละเอียดดังนี้ 1) การเสาะหา ค้นคว้า แสวงหาอย่างเป็นระบบ หลักการข้อนี้จะเกี่ยวกับ

ลักษณะเฉพาะของความรู้ทางการประเมินและทักษะที่จำเป็นที่ชี้เฉพาะ และเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับงานที่จะดำเนินการ หลักการนี้มีความสัมพันธ์กับความรู้เบื้องต้นของผู้ประเมิน และความสามารถที่จะใช้หลักการทางทฤษฎีการประเมิน และเทคนิคที่เหมาะสม 2) สมรรถภาพของผู้ประเมินมีความหมายว่า ผู้ประเมินนั้นไม่เพียงจะมีทักษะที่จำเป็นทางการประเมินเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และต้องมีการปรึกษาหารือ มีการประชุมกับเพื่อนร่วมประเมินอย่างต่อเนื่อง 3) ให้ความเคารพนับถือต่อประชาชน ผู้ประเมินจะต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ในกิจกรรมทุกขั้นตอนของการประเมินที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านดีและไม่ดี และต้องมีความซื่อสัตย์ในการประเมิน 4) ความรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของสังคม ผู้ประเมินจะต้องรักษาความลับข้อมูลสารสนเทศของการประเมินถ้ามีผลกระทบต่อสังคม 5) มีความซื่อสัตย์ เปิดเผย และจริงใจในการประเมิน

โจนส์ และ วอร์ธิน (Jones and Worthen 1999 : 495) ได้ทำการศึกษาสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบประกอบวิชาชีพผู้ประเมิน โดยทำการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่รับรู้ว่าเป็นผู้ประเมิน จำนวน 174 ราย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบุคคลที่รับรู้ว่าเป็นผู้ประเมินนั้น เห็นว่าประกอบวิชาชีพสำหรับผู้ประเมินนั้นควรมี 3 ระดับ ระดับที่หนึ่ง เป็นใบอนุญาตที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ประเมินในด้านสมรรถภาพที่สำคัญ ที่ต้องใช้ในการประเมินด้านนั้นๆ (core competencies) ระดับที่สอง เป็นใบอนุญาตที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ประเมินในด้านสมรรถภาพที่สำคัญ ที่ต้องใช้ในการประเมินด้านนั้นๆ ร่วมกับการตรวจสอบสมรรถภาพขั้นสูงที่จำเป็นต้องใช้ (core competencies and advanced competencies) ระดับที่สาม เป็นใบอนุญาตที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ประเมินในด้านสมรรถภาพที่สำคัญ ที่ต้องใช้ในการประเมินด้านนั้นๆ ร่วมกับการตรวจสอบสมรรถภาพขั้นสูงที่ จำเป็นต้องใช้ และสมรรถภาพเฉพาะทางที่สำคัญ (core competencies, advanced competencies and competencies within specialized domains)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีกลุ่มนักประเมินที่มีความเห็นขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องการออกแบบประกอบวิชาชีพสำหรับนักประเมิน บางส่วนเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นเนื่องจากจะทำให้สามารถคัดกรองเอานักประเมินที่มีความรู้ความสามารถ อีกทั้งการนำเอาประเด็นเรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้ประเมินนี้ ยังเป็นการพัฒนาศาสตร์ของการประเมินและพัฒนาความเป็นวิชาชีพของสาขาการประเมินอีกด้วย นักประเมินกลุ่มนี้ได้แก่ บิคแมน (Bickman 1999) ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการออกแบบประกอบวิชาชีพสำหรับนักประเมิน เนื่องจากเห็นว่ามี ความยุ่งยากและเห็นว่ายังมีทางออกอื่นที่ดีกว่าวิธีนี้ เช่น ความคิดเห็นของ แอลท์ชูลด์ (Altschuld 1999) และ สมิธ (Smith 1999 เป็นต้น

อรนิตา เจริญรวาย (2544 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะและวิธีการที่พึงประสงค์ในการกำหนดผู้ประเมินภายนอกสำหรับตรวจสอบสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยว่า คุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) คุณสมบัติทั่วไป คือ ควรมีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาขั้นต้นในระดับปริญญาตรี ไม่มีประวัติเสื่อมเสียและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง (2) คุณสมบัติเฉพาะคือ ควรผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทางด้านการประเมินสถานศึกษา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักประเมิน มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารองค์กร มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการประเมิน เช่น มีภาวะผู้นำ มีการสร้างความสัมพันธ์ มีทักษะการทำงานเป็นทีม และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกที่จะได้รับใบอนุญาต ควรมีลักษณะตามที่กำหนด และผ่านการทดสอบความรู้ด้านการประเมินด้วยข้อสอบข้อเขียน จำนวนผู้ประเมินในทีมควรอยู่ในระหว่าง 3-10 คน จำนวนวันที่ทำการประเมินอยู่ในช่วง 2-8 วัน โดยสามารถยืดหยุ่นตามขนาดของโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง ควรจัดผู้ประเมินที่มีความชำนาญเฉพาะด้านสำหรับโรงเรียนนั้นอยู่ในทีมด้วย

นันทิยา บุญสวัสดิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาแนวทางการเก็บข้อมูลโรงเรียน สำหรับ ผู้ประเมินภายนอก จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพบว่า ผู้ประเมินภายนอกขาดแนวทางการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแนวทางการเก็บ ข้อมูลโรงเรียน ร้อยละ 87.9 และต้องการให้มีแนวทางสัมภาษณ์ และตัวอย่างของร่องรอยหลักฐาน เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลแนวทางการเก็บข้อมูลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรก บทนำ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย คำแนะนำในการใช้ คำอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนที่สอง ได้แก่ วิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และส่วนสุดท้ายเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า แนวทางการเก็บข้อมูลโรงเรียน สำหรับผู้ประเมินภายนอกมีความเหมาะสมมากในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการประเมิน

สรุปผลการศึกษาของ นันทิยา บุญสวัสดิ์ ได้ว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่ต้องการแนวทางในการเก็บข้อมูล เช่น แนวทางในการสัมภาษณ์ และต้องการตัวอย่างร่องรอยหลักฐานเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ และคณะ (2547:47) กล่าวว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานปัจจุบันของหน่วยประเมินภายนอกกับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้น พบว่าหน่วยประเมินยังไม่มีระบบหรือแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ แต่ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องจัดทำ และเริ่มมีแนวปฏิบัติในการนำหน่วยประเมินให้เกิดการเรียนรู้และการ

พัฒนา/ปฏิบัติตามเจตนาของ สมศ.ครบถ้วน และใส่ใจความคาดหวังของโรงเรียน ยังไม่เป็นระบบและยังไม่กระจายไปถึงระดับผู้ประเมิน และผลลัพธ์ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ยังไม่มีความชัดเจนในการพัฒนาผู้ประเมิน และยังไม่มีการจัดทำกระบวนการบริหารภารกิจของหน่วยอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร คุณภาพของรายงานการประเมินยังไม่บรรลุถึงผลลัพธ์ตามที่ต้องการ จึงได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอก ที่เรียกว่าแบบ DMIE Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การนำองค์กร (Directing) การบริหารจัดการ (Managing):การนำทิศทางสู่การปฏิบัติ (Implementing) และการประเมินผลการปฏิบัติ (Evaluating) ในมาตรฐานทั้ง 7 ซึ่งจะมีกลไกเป็นตัวเร่งให้มีการนำไปใช้ในการพัฒนาหน่วยประเมินและผู้ประเมิน หลักการสำคัญสำหรับการนำรูปแบบและกลไกไปปฏิบัติ มี 4 ข้อ คือ เน้นการพัฒนาหน่วยประเมิน ผู้ประเมิน และบุคลากรผู้สนับสนุน ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ใช้ความรู้วิชาชีพ บริบทการทำงานและกระบวนการเป็นฐานร่วมกันในการปฏิบัติงาน และประการสุดท้าย คือ การมีภาวะผู้นำร่วม มาตรฐานของหน่วยประเมินที่นำเสนอ 7 มาตรฐาน 21 เกณฑ์ และ 35 ตัวบ่งชี้คุณภาพได้แก่ (1) การกำหนดทิศทางและวิธีปฏิบัติเชิงรุก (2) การนำหน่วยประเมินให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา (3) การใส่ใจข้อตกลงของ สมศ. และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย (4) การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและความรู้ของหน่วยประเมินอย่างเป็นระบบและให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ (5) การพัฒนาผู้ประเมินและบุคลากรเพื่อเพิ่มคุณภาพการทำงาน (6) การบริหารกระบวนการทำงานของหน่วยประเมินอย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งประสิทธิผลและคุณภาพของผลลัพธ์จากการประเมิน ส่วนเกณฑ์นั้น เป็นองค์ประกอบของมาตรฐาน สำหรับตัวบ่งชี้ คุณภาพ หมายถึงสิ่งที่เป็นตัวแทนซึ่งสามารถแสดงผลการปฏิบัติงานขององค์กรตามมาตรฐาน

ถือ กระแสโสม (2547 :16) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการรับรองผู้ประเมินภายนอกตามแนวคิดที่เน้นสมรรถภาพสำหรับการประเมินสถานศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

สมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับผู้ประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย สมรรถภาพ 3 ด้าน ดังนี้ สมรรถภาพด้านความรู้ ประกอบด้วย (1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินภายนอก (2) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการประเมินคุณภาพสถานศึกษา สมรรถภาพด้านทักษะ ประกอบด้วย (1) ทักษะการวางแผนการประเมินสถานศึกษา (2) ทักษะการดำเนินการประเมินสถานศึกษา (3) ทักษะการดำเนินการสรุปผลการประเมินและเขียนรายงานการประเมินสถานศึกษา (4) ทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ (5) ทักษะการคิดเชิงตรรกะและการคิดวิเคราะห์ (6) ทักษะการทำงานเป็นทีม

สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย (1) ความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน และ (2) จรรยาบรรณในการประเมิน

ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง (2547: 98) ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอกในรอบแรก 714 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก สรุปผลดังนี้ 1) สมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีตัวแปรทั้งหมด 84 ตัวแปร 2) ตัวแปรสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบร่วมกัน 7 องค์ประกอบคือ (1) ความรู้ความสารถในการประเมิน (2) ความสามารถในการสื่อสารและการทำงานอย่างมีส่วนร่วม (3) จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก (4) ความเป็นนักประชาธิปไตย (5) ความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษา (6) ความสามารถในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษา และ (7) ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์

บัญชามาตรฐาน หจก. (2548) หน่วยประเมินห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้ทำการประเมิน ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด โดยใช้แบบสอบถามสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินจากหน่วยบัญชามาตรฐาน ใน 15 จังหวัด จำนวน 192 แห่ง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 พบว่าสถานศึกษา เห็นด้วยอย่างมากต่อผู้ประเมินภายนอกในเรื่องต่อไปนี้

การสอบถามของผู้ประเมินเป็นแบบกันเอง ง่ายต่อการตอบ และเป็นกัลยาณมิตร ร้อยละ 98.89

บุคลิกภาพ ท่วงทีวาจา ความน่าเชื่อถือ เหมาะกับการเป็นผู้ประเมินถึงร้อยละ 97.63

การนำเสนอข้อมูลเพื่อความเข้าใจในสภาพปัญหา และแนวทางการปรับปรุงพัฒนามีความชัดเจนถูกต้อง ร้อยละ 89.58

ก่อนการประเมินมีความสบายใจและมีความพึงพอใจในผลการประเมิน ร้อยละ 51.78

เห็นว่าผลการประเมินเป็นไปตามสภาพจริง มีความเที่ยงและเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการพัฒนา ร้อยละ 86.24

ตั้งใจนำเสนอไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ร้อยละ 97.23

เห็นด้วยกับหลักการและวิธีการประเมินภายนอก ร้อยละ 84.93

สถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ของการประกันคุณภาพภายในนำไปสู่การประเมินภายนอกจากผู้ประเมินชุดนี้ ร้อยละ 90.33

จากรายงานผลการปฏิบัติการประเมิน ของผู้ประเมินภายนอก สังกัดหน่วย บัญชามาตรฐาน ในที่ศนะของสถานศึกษาที่รับการประเมิน เห็นว่า ผู้ประเมินของหน่วยประเมินนี้ มี

สมรรถนะในการประเมินสูงในทุกด้าน ซึ่งสรุปได้เพียงว่า หน่วยประเมินที่มีผู้ประเมินที่มีสมรรถนะสูงนั้นยังมีอยู่

สรรพศรี ไชยมงคล (2549: 5) รองเลขาธิการศูนย์เครือข่ายหน่วยประเมินภายนอกแห่งประเทศไทย ได้ศึกษาความพึงพอใจของหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการทำงานร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยใช้แบบสอบถามผู้แทนหน่วยประเมินที่เป็นเครือข่าย และเข้าร่วมประชุม 40 หน่วย จำนวน 40 คน เมื่อ 21 ตุลาคม 2549 ที่โรงแรม สวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับผู้ประเมินภายนอก พบว่า

หน่วยประเมินร้อยละ 82.50 มีผู้ประเมินย้ายออกและย้ายเข้าพอ ๆ กัน

หน่วยประเมินมีความเห็นว่า รูปแบบของรายงานการประเมินและแบบบันทึกภาคสนามมีความชัดเจนในระดับปานกลาง

หน่วยประเมินเห็นด้วยกับการอบรมเพิ่มเติมความรู้แก่ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของหน่วยสำหรับหน่วยที่ปฏิบัติงานไม่ได้คุณภาพ

หน่วยประเมินเห็นด้วยในการออกค่าใช้จ่ายในการอบรมหน่วยประเมิน

หน่วยประเมินเห็นด้วยที่จะให้ สมศ.กำหนดการบริหารจัดการภายในหน่วยให้ชัดเจน

หน่วยประเมินเห็นด้วยกับการให้ สมศ.กำหนดอัตราค่าตอบแทนให้กับผู้ประเมินให้เท่าเทียมกัน

หน่วยประเมินเห็นด้วยในการรับผู้ประเมินภายนอกเข้าสังกัดควรได้รับการอนุมัติจากหน่วยประเมินเดิมก่อนทุกครั้ง

หน่วยประเมินเห็นด้วยกับการที่ผู้ประเมินควรอยู่ในสังกัดอย่างน้อย 3 ปี

หน่วยประเมินมีความเห็นว่า ทุกหน่วยควรได้รับการจัดสรรสถานศึกษาให้ทำการประเมินอย่างเสมอภาคโดยหมุนเวียนการรับงานอย่างเท่าเทียมกัน

มีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้ประเมิน คือ

ควรพัฒนาผู้ตรวจอ่านรายงานและบันทึกภาคสนามของ สมศ. ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

ควรปรับปรุงบันทึกภาคสนามไม่ให้ความซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูล

ควรมีเจ้าหน้าที่ของ สมศ.ที่สามารถตอบปัญหาได้ทุกเรื่อง ไว้บริการในการสอบถาม

ควรมีการจัดอันดับคุณภาพของหน่วยประเมิน และควรแจ้งให้หน่วยประเมินทราบ

ทั้งนี้ ต้องชี้แจง ทำความเข้าใจให้ทราบโดยทั่วกันถึงเกณฑ์ในการจัดอันดับด้วย

โดยสรุปแล้ว การวิจัยนี้ มุ่งประเด็นที่ความพึงพอใจของหน่วยประเมินต่อการ
บริหารงานของ สมศ. แต่ก็มีความเชื่อมโยงกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก โดยหน่วย
ประเมิน ขอมรับว่า หน่วยประเมินยังมีระดับคุณภาพไม่เท่ากัน ผู้ประเมินภายนอกยังมีปัญหาด้าน
สมรรถนะ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานของ สมศ. ได้กระทบกับหน่วยประเมิน และ
ผู้ประเมินภายนอกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ จะกล่าวถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมิน ที่ตั้งสำนักงานอยู่ในภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด 18 หน่วยประเมิน จำนวนทั้งสิ้น 1,190 คน (สมศ, 2550 : 20 กันยายน)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมินที่ตั้งสำนักงานอยู่ในภาคใต้ 6 จังหวัด 7 หน่วยประเมิน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเจซีและมอร์แกนที่ความเชื่อมั่น 95 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-state random sampling) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างใน 7 หน่วยประเมิน

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	จังหวัดที่ตั้ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	วิทยาการประเมิน	ชุมพร	50	32
2	พัฒนาคุณภาพการประเมิน	สุราษฎร์ธานี	56	36
3	ทักษิณการประเมิน	นครศรีธรรมราช	40	26
4	พีเอการประเมิน	นครศรีธรรมราช	80	52
5	วิจัยและประเมินผลการศึกษา	สงขลา	111	72
6	พัทลุงการประเมิน	พัทลุง	70	45
7	จิต ไซติการประเมิน	ยะลา	42	27
		รวม	449	290

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน
 ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม
 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเรื่องสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ในภาคใต้ มีลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 65 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
 เขียนตอบอย่างอิสระ ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้. รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ
 ภายนอก

2.1 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

2.1.1 กำหนดกรอบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก โดยยึดถือเอาภาระหน้าที่
 ของผู้ประเมินภายนอกใน 3 ขั้นตอนของการประเมิน คือขั้นตอนก่อนการประเมิน ระหว่างการ
 ประเมิน และหลังการประเมิน ซึ่งทุกขั้นตอนต้องใช้สมรรถนะ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ
 และด้านคุณลักษณะที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมิน แล้วแยกสมรรถนะทั้ง 3 ด้านออกเป็นข้อย่อย
 ในแต่ละด้านอีกชั้นหนึ่ง

2.1.2 กำหนดหลักการเลือกสมรรถนะของผู้ประเมิน โดยยึดหลักการคือ (1)
 สมรรถนะนั้น จะต้องนำไปใช้จริงในการประเมิน (2) สมรรถนะนั้นมีผลต่อคุณภาพการประเมิน
 สถานศึกษา (3) สมรรถนะนั้น เป็นพฤติกรรมรูปธรรมที่สังเกตได้และสามารถประมาณค่าได้ และ
 (4) สมรรถนะนั้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้ประเมินภายนอกได้

2.1.3 กำหนดตัวสมรรถนะ โดยใช้วิธีแบบผสม มีลำดับขั้น ดังนี้

1) วิเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกจากเอกสาร โดยใช้เอกสาร
 ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นหลักสำคัญ จาก
 จุดประสงค์และหลักการประเมินภายนอก ตลอดจนวิธีการในการประเมินคุณภาพภายนอก และ
 ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนเสริม แล้วสกัดเอา
 ภาระงานออกมาสังเคราะห์เป็นสมรรถนะเพื่อการประเมินภายนอกเป็นข้อ ๆ (สมศ. 2545 : 1-18)

2) วิเคราะห์งานตามภารกิจของผู้ประเมินภายนอกในการปฏิบัติจริงใน
 สถานศึกษา และตามภารกิจที่หน่วยประเมินมอบหมาย โดยศึกษาภาระงานดังกล่าวจากหลักฐาน

การมอบหมายงานของหน่วยประเมิน แล้วแยกเป็นสมรรถนะข้อย่อย นำมาเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่ซ้ำกัน แล้วสังเคราะห์เป็นรายการสมรรถนะรายข้อ ได้ 80 ข้อ

3) สอบถามผู้ประเมินภายนอกที่ปฏิบัติการประเมินในรอบสอง 5 คนและฝ่ายรับการประเมิน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) ถึงสมรรถนะที่ผู้ประเมินภายนอกพึงมี โดยให้เพิ่มเติมจากรายการข้อสมรรถนะในข้อ 2) แล้วสังเคราะห์รวมเป็นข้อคำถามได้ 94 ข้อ

4) นำเสนอผู้ชำนาญการประเมินภายนอกพิจารณาจัดกลุ่มสมรรถนะผู้ชำนาญการดังกล่าวได้แก่หัวหน้าทีมผู้ประเมินภายนอก 3 คน ผู้ประเมินอภิमानที่ สมศ.รับรอง (Meta Evaluators) จำนวน 3 คน รวม 6 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก) ร่วมกันจัดกลุ่มสมรรถนะออกเป็น 3 ด้าน คือด้านความรู้เพื่อการประเมิน (Knowledge) ด้านทักษะการประเมิน (Skill) และด้านคุณลักษณะ (Characteristic) และร่วมกันจัดหมวดหมู่สมรรถนะเป็น ก่อนการประเมิน ระหว่างการประเมิน และหลังการประเมิน โดยคงจำนวนข้อเป็น 94 ข้อ

5) ตรวจสอบและประเมินความตรงของสมรรถนะย่อย (Content Validity) ที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้ง 94 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก) เป็นผู้ตรวจและให้ความเห็นในการปรับปรุงเครื่องมือ แล้วนำผลการตรวจมาหาค่าความตรงของเนื้อหา (IOC) ในแต่ละข้อย่อย ได้ค่าความตรง .4 จำนวน 10 ข้อ ค่าความตรง .6 จำนวน 26 ข้อ ค่าความตรง .8 จำนวน 16 ข้อ และ ค่าความตรง 1.00 จำนวน 42 ข้อ ได้ตัดข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .6 ออกไป 10 ข้อ และตัดข้อที่มีค่า IOC .6 ออกไปด้วย 19 ข้อ คงเหลือข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .6 ขึ้นไป 65 ข้อ จากนั้น ได้ปรับปรุงการใช้คำของข้อคำถามทั้ง 65 ข้อให้สมบูรณ์

6) จัดทำเป็นชุดแบบสอบถาม 3 ตอน โดยเพิ่มตอนที่ 1 เป็นแบบคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ตอนที่ 2 เป็นสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก 65 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ซึ่งแยกเป็นด้านย่อยและข้อย่อย รวมทั้งได้เพิ่มตอนที่สาม เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน พร้อมปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป

7) นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์ด้วยกระดาษสีฟ้าและสีเขียว เพื่อเพิ่มความสนใจและความจริงใจในการตอบ รวมทั้งการตอบกลับในอัตราสูง (วิไลวรรณ ศากกรวิมล (2523)

8) ทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประเมินภายนอกของห้างหุ้นส่วนจำกัด สแตนคาร์ดการประเมิน จำนวน 30 คน และหาค่าความเที่ยง

(Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .95

2.1.4 รายละเอียดของข้อสมรรถนะที่ได้ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกโดยการพัฒนา 8 ลำดับขั้นดังกล่าว ได้ข้อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ รวมกันจำนวน 65 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

1) สมรรถนะด้านความรู้ ประกอบด้วย

- (1) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินภายนอก 11 ข้อ
- (2) ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ข้อ

2) สมรรถนะด้านทักษะในการประเมินภายนอก ประกอบด้วย

- (1) ทักษะการทำงานก่อนการประเมิน 8 ข้อ
- (2) ทักษะการทำงานระหว่างการประเมิน 10 ข้อ
- (3) ทักษะการทำงานหลังการประเมิน 10 ข้อ

3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย

- (1) คุณลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ 5 ข้อ
- (2) คุณลักษณะเกี่ยวกับจริยธรรม 7 ข้อ
- (3) คุณลักษณะเกี่ยวกับจรรยาบรรณ 8 ข้อ

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ (By mailing method) เป็นหลัก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจายทั่วภาคใต้ และใช้โทรศัพท์ติดตามผล ส่วนในที่ใกล้เคียงและต้องการความเร่งด่วน จะเดินทางไปติดต่อด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ดำเนินการสืบค้นรายชื่อหน่วยประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ในภาคใต้ จากเว็บไซต์ <http://www.onesqa.or.th> ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และเดินทางไปติดต่อขอข้อมูลเบื้องต้นกับผู้จัดการหน่วยประเมินที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หน่วยด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะหน่วยประเมินโดยทั่วไปไม่ประสงค์เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมินเนื่องจากเหตุผลทางธุรกิจ

3.2 ขอบหนังสือประสานงาน โดยขอจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหน่วยประเมินและจำนวนผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย และรายชื่อหน่วยประเมินในภาคใต้พร้อมที่ตั้งสำนักงานใหญ่ รวมทั้งขอทราบจำนวนประชากรผู้ประเมินในแต่ละหน่วย และหนังสือถึงผู้บริหารหน่วยประเมินภายนอกในภาคใต้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ประเมินที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัด

3.3 ติดต่อเพิ่มเติมหน่วยประเมินกลุ่มตัวอย่าง โดยหนังสือส่วนตัวและโทรศัพท์ เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ประเมินภายนอกในสังกัดหน่วยประเมินนั้น ๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนผู้ประเมินภายนอกตามที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน รวมทั้งขอรายชื่อและที่อยู่ของผู้ประเมินภายนอกในสังกัดเพื่อการสุ่มตัวอย่าง และเพื่อการติดต่อกับผู้ประเมินภายนอกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการส่งแบบสอบถามต่อไป

3.4 ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยบรรจุแบบสอบถามในซองใหญ่ และเพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับคืน ได้แนบซองเปล่าที่ติดแสตมป์และจำหน่ายผู้วิจัยไปด้วย

3.5 เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน โดยหลังจากส่งแบบสอบถามไปเป็นเวลา 10 วัน ผู้วิจัยจะส่งไปรษณียบัตรติดตามแบบสอบถามกลับคืน โดยพิมพ์ด้วยหมึกสีน้ำเงิน เพราะเชื่อว่าการใช้ไปรษณียบัตรเตือนกลุ่มตัวอย่าง สามารถเพิ่มอัตราการตอบกลับได้สูงถึงร้อยละ 19 (Nicols และ Mayer (1975) อ้างถึงใน ปิยะมาศ (2547 : 80) และเชื่อว่าแบบสอบถามที่พิมพ์ด้วยหมึกสีน้ำเงินและสีเขียวมีอัตราการตอบกลับและมีความจริงใจในการตอบมากกว่าแบบสอบถามที่พิมพ์ด้วยหมึกสีแดงและสีดำ

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการลงรหัส (coding) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และดำเนินการติดตามสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์เพิ่มเติมสำหรับแบบสอบถามที่ให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นหรือข้อมูลส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการวิเคราะห์ค่าตอบปลายเปิด ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะและการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประเมิน ภายนอกด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยใช้ การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าต่อไปนี้

4.2.1 *หาค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง* จำแนกตามตัวแปรอิสระจากแบบสอบถามตอนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.2 *หาค่าเฉลี่ย* สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ในแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยหาเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม

4.2.3 *หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน* เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

4.2.4 *ทดสอบค่าที* เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะทุกข้อของผู้ประเมินภายนอกทั้ง 3 ด้าน จำนวน 65 ข้อ

4.2.5 *ทดสอบค่าเอฟ* จากวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก โดยเปรียบเทียบทั้ง 3 ด้านสมรรถนะ ถ้าพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ทำการทดสอบ ค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของทูกีย์ (Tukey's HSD test)

4.2.6 *ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน* โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4.3 การวิเคราะห์คำถามปลายเปิดในตอนที่ 3 สำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในภาคใต้ ทั้ง 3 ด้าน และปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินภายนอกนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จัดเรียงลำดับแล้วบรรยายปัญหาและข้อเสนอแนะเป็นรายด้านในรูปความเรียง

4.4 ความหมายของระดับคะแนน

5 หมายถึง สมรรถนะของผู้ประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สมรรถนะของผู้ประเมินอยู่ในระดับมาก

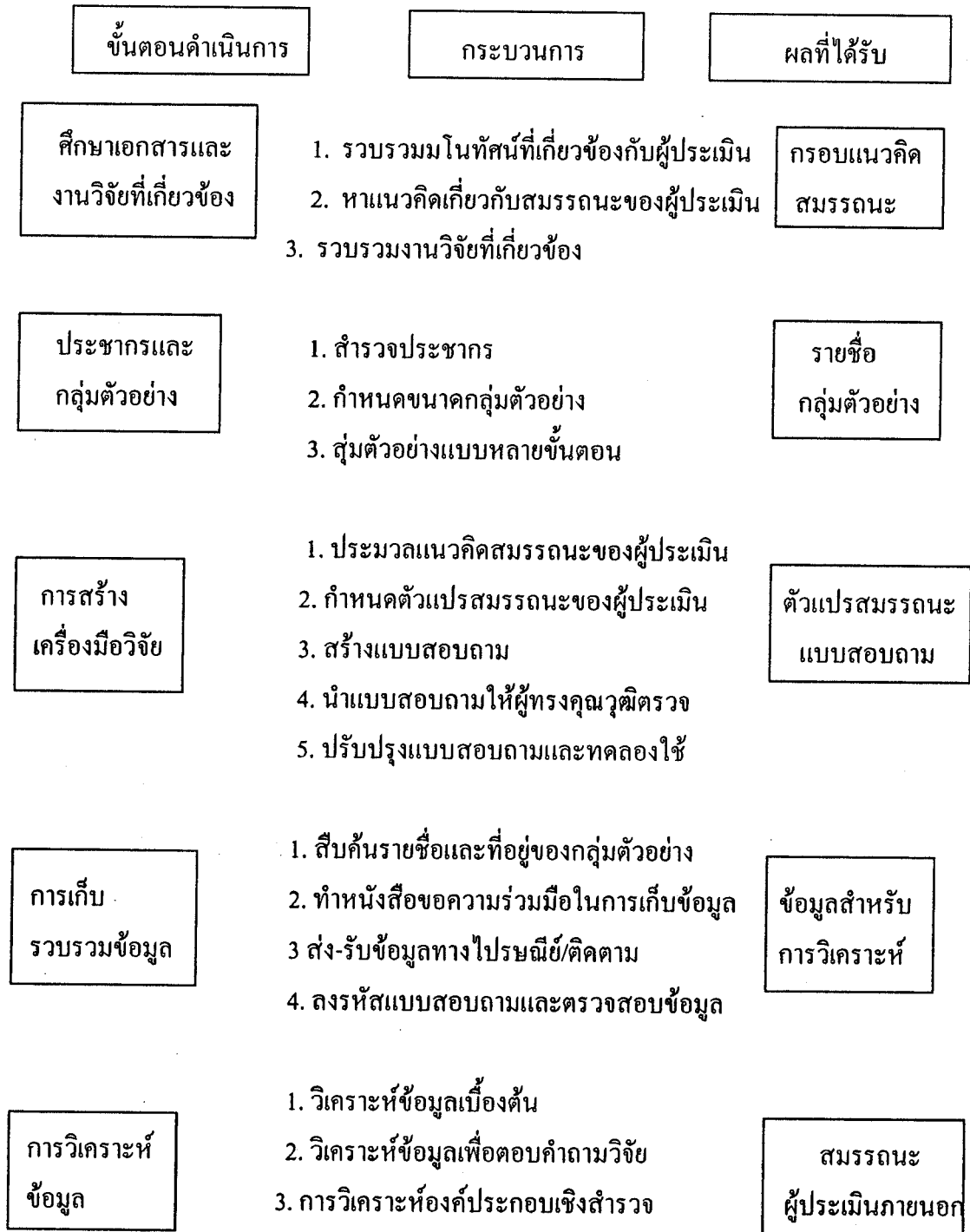
3 หมายถึง สมรรถนะของผู้ประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สมรรถนะของผู้ประเมินอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สมรรถนะของผู้ประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 การแปลผลของค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการกำหนดช่วงค่าเฉลี่ยตามแบบของ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2520 : 9) ดังต่อไปนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ภาพที่ 3.1 สรุปแผนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง
ประกอบคำบรรยาย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคใต้

2.1 ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานในภาคใต้

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา

2.3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระหว่างกลุ่มอายุ

2.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมิน
ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพของผู้ประเมิน และต้นสังกัด ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	196	70.50
หญิง	82	29.50
รวม	278	100
2. อายุ		
30 – 39 ปี	19	6.83
40 – 49 ปี	54	19.42
50 – 59 ปี	117	42.10
60 ปีขึ้นไป	88	31.65
รวม	278	100
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	78	28.06
ปริญญาโท	190	68.34
ปริญญาเอก	10	3.60
รวม	278	100
4. สถานภาพของผู้ประเมิน		
เต็มเวลา	137	49.28
บางเวลา	141	50.72
รวม	278	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
5. คัดค้าน		
สปฐ.	136	48.92
คัดค้านอื่น ๆ .	45	16.19
ไม่ได้รับราชการ	97	34.89
รวม	278	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 290 ฉบับ ได้รับคืน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.86 ของแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 70.50 เพศหญิงร้อยละ 29.50 ในจำนวนนี้มีอายุ 50-59 ปีมากที่สุดร้อยละ 42.10 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 31.65 มีการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุดร้อยละ 68.35 รองลงมา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 28.06 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินบางเวลากับผู้ประเมินเต็มเวลามีจำนวนใกล้เคียงกัน ผู้ประเมินที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สปฐ.) มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.92

..
..
..
..

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้

2.1 ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ภาคใต้ โดยภาพรวม ดังปรากฏในตารางที่ 4.2-4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวม (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก	ระดับของสมรรถนะ			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. สมรรถนะด้านความรู้	4.10	.53	มาก	2
2. สมรรถนะด้านทักษะ	4.09	.52	มาก	3
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	4.58	.37	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.24	.43	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของ
ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ
จำแนกสมรรถนะรายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมด้านความรู้ จำแนกตามรายข้อย่อย
(n =278)

ข้อ	สมรรถนะด้านความรู้	ระดับของสมรรถนะ			ลำดับ ที่
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1.	การประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.10	.59	มาก	8
2.	หลักการและความมุ่งหมายของการประเมินภายนอก	4.33	.55	มาก	2
3.	วิธีการประเมินภายนอก	4.10	.60	มาก	9
4.	ระเบียบปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ สมศ.	3.91	.77	มาก	16
5.	บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก	4.35	.58	มาก	1
6.	มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ในการประเมิน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.23	.63	มาก	3
7.	เกณฑ์การพิจารณาสรุปผลการประเมินภายนอก	4.17	.66	มาก	7
8.	สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.09	.71	มาก	10
9.	การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของ สถานศึกษา (SAR)	3.98	.68	มาก	14
10.	แบบบันทึกภาคสนามและวิธีการบันทึก	3.97	.78	มาก	15
11.	การเขียนรายงานให้ได้มาตรฐาน สมศ.	3.75	.84	มาก	17
12.	หลักการและแนวการจัดการศึกษาของชาติ	4.21	.69	มาก	4
13.	ระบบและกระบวนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.19	.74	มาก	5
14.	ระเบียบและข้อกำหนดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.99	.75	มาก	13
15.	หลักสูตร การเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.19	.74	มาก	5
16.	การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของ สถานศึกษา	4.09	.76	มาก	11
17.	การวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา	4.04	.74	มาก	12
เฉลี่ยรวม		4.10	.53	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมด้านความรู้อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกสมรรถนะด้านความรู้ตามรายข้อย่อย พบว่า ความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนเรื่องการเขียนรายงานให้ได้มาตรฐานของ สมศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมด้านทักษะ จำแนกตามรายข้อย่อย
(n =278)

สมรรถนะด้านทักษะ	ระดับของสมรรถนะ			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. การประชุมทีมทำความเข้าใจและทบทวนงาน	3.97	.73	มาก	23
2. การวางแผนในการประเมินสถานศึกษา	4.00	.74	มาก	21
3. การตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมิน	3.83	.79	มาก	28
4. การจัดตารางการตรวจเยี่ยมที่เหมาะสม	4.10	.79	มาก	8
5. การวิเคราะห์ SAR ของสถานศึกษาล่วงหน้า	3.95	.85	มาก	25
6. การกำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลของสถานศึกษาล่วงหน้า	3.96	.73	มาก	24
7. การเตรียมเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า	4.05	.84	มาก	16
8. การประสานงานกับสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง	3.90	.88	มาก	27
9. การสื่อสารด้วยวาจา กับสถานศึกษา	4.31	.66	มาก	3
10. การประชุมชี้แจงแก่ศึกษาก่อนประเมิน	4.29	.69	มาก	5
11. การบริหารเวลาเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.09	.71	มาก	10
12. การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม	4.00	.82	มาก	22
13. การใช้กลวิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล	4.10	.79	มาก	8
14. การประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ประเมิน	4.04	.72	มาก	17
15. การสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการประเมิน	4.50	.63	มากที่สุด	1
16. การทำงานเป็นทีมของผู้ประเมินภายนอก	4.28	.69	มาก	6
17. การบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องและครบถ้วน	4.01	.78	มาก	19
18. การตรวจสอบข้อมูลยืนยันความถูกต้อง	4.09	.71	มาก	10
19. การวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงประเด็นตัวบ่งชี้	4.02	.65	มาก	18
20. การสรุปผลที่ถูกต้องตามเกณฑ์ สมศ.	4.08	.68	มาก	13
21. การระบุจุดเด่นและจุดด้อยได้ถูกต้องชัดเจน	4.00	.73	มาก	20
22. การระบุเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนา	3.91	.73	มาก	26

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

สมรรถนะด้านทักษะ	ระดับของสมรรถนะ			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
23. การเสนอแนะที่ตรงกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและนำไปปฏิบัติได้	4.06	.70	มาก	15
24. การรายงานด้วยวาจาเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา	4.32	.65	มาก	2
25. การเขียนรายงานที่ถูกต้องตามรูปแบบ สมศ.และสอดคล้องกับการรายงานด้วยวาจา	4.08	.70	มาก	14
26. การสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีของสถานศึกษาต่อการประเมินภายนอก	4.30	.70	มาก	4
27. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาสถานศึกษา	4.09	.77	มาก	12
28. การเสริมแรงสถานศึกษาให้มีการพัฒนาต่อเนื่อง	4.13	.73	มาก	7
เฉลี่ยรวม	4.09	.52	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมด้านทักษะอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกสมรรถนะด้านทักษะตามรายชื่อย่อย พบว่า ผู้ประเมินมีสมรรถนะเรื่องการสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการประเมิน ในระดับมากที่สุด ส่วนสมรรถนะเรื่องอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมด้านคุณลักษณะ จำแนกตามรายข้อย่อย
(n =278)

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	ระดับของสมรรถนะ			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1. การมีท่วงทิวาจาที่น่านับถือ	4.34	.65	มาก	17
2. การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	4.60	.53	มากที่สุด	8
3. ความยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเอง	4.57	.51	มากที่สุด	11
4. การมีมารยาทและความประพฤติที่ดีงาม	4.57	.54	มากที่สุด	12
5. การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์	4.52	.53	มากที่สุด	15
6. การมีเจตคติที่ดีต่อหน่วยประเมินที่ตนสังกัด	4.29	.76	มาก	19
7. ความรักและภูมิใจในอาชีพการประเมินภายนอก	4.36	.71	มาก	16
8. การเป็นกัลยาณมิตรในทีมประเมิน	4.55	.59	มากที่สุด	14
9. การเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้แย้ง และเสนอ ข้อมูลเพิ่มเติม	4.58	.59	มากที่สุด	10
10. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.56	.57	มากที่สุด	13
11. การมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา	4.58	.56	มากที่สุด	9
12. การเก็บเอกสารอย่างเป็นระเบียบและต่อเนื่อง	4.23	.67	มาก	20
13. การไม่ เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับ สถานศึกษาที่ตัวเองประเมิน	4.78	.55	มากที่สุด	5
14. การไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ มาเบี่ยงเบนผลการประเมิน	4.73	.57	มากที่สุด	6
15. ความเป็นกลางเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้	4.79	.44	มากที่สุด	4
16. การไม่รบกวนความเป็นปกติในการเรียนการสอน ของสถานศึกษา	4.34	.65	มาก	17
17. การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียกรับ ผลประโยชน์ใดๆ จากสถานศึกษา	4.91	.44	มากที่สุด	1
18. การไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนและ สมศ.	4.90	.45	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	ระดับของสมรรถนะ			ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
19. การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและ สถานศึกษาที่ได้จากการประเมิน	4.81	.43	มากที่สุด	3
20. การปฏิบัติงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐาน สมศ.	4.67	.52	มากที่สุด	7
เฉลี่ยรวม	4.58	37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกสมรรถนะด้านคุณลักษณะตามรายชื่อย่อย พบว่า การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียกผลประโยชน์ใด ๆ จากสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการเก็บเอกสารอย่างเป็นระเบียบและต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคใต้ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบสมรรถนะรวมด้านของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคใต้ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	ผู้ประเมินเต็ม		ผู้ประเมินบาง		t
	เวลา		เวลา		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านความรู้	4.01	.49	4.13	.55	1.061
2. ด้านทักษะ	4.07	.50	4.11	.51	.526
3. ด้านคุณลักษณะ	4.64	.32	4.53	.41	2.470*
เฉลี่ยรวม	4.24	.44	4.26	.49	1.352

จากตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบสมรรถนะรวมด้านของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวม ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา
พบว่า ระดับสมรรถนะโดยรวมไม่แตกต่างกัน สมรรถนะด้านความรู้และสมรรถนะด้านทักษะไม่
แตกต่างกัน ส่วนสมรรถนะด้านคุณลักษณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระหว่างกลุ่มอายุ

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี, 40 – 49 ปี, 50– 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป ในภาพรวมและรายด้าน (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี		อายุ 40 – 49 ปี		อายุ 50 – 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	1. ด้านความรู้	3.68	.31	4.21	.51	4.06	.52	4.16	
2. ด้านทักษะ	3.59	.51	4.19	.57	4.11	.48	4.10	.52	5.070*
3. ด้านคุณลักษณะ	4.50	.24	4.47	.50	4.61	.33	4.61	.34	1.987
เฉลี่ยรวม	3.90	.31	4.28	.48	4.25	.40	4.27	.43	3.473*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี, 40 – 49 ปี, 50 – 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไปในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ประเมินที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีสมรรถนะในภาพรวมสูงที่สุด ส่วนผู้ประเมินที่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี มีสมรรถนะในภาพรวมต่ำที่สุด ในส่วนสมรรถนะของผู้ประเมินตามรายด้าน ในภาพรวมพบว่า สมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะของผู้ประเมินในทุกกลุ่มอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านตามกลุ่มอายุ พบว่า สมรรถนะด้านความรู้และด้านทักษะ ผู้ประเมินที่มีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มีสมรรถนะสูงที่สุด ผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี มีสมรรถนะทั้งสองด้านต่ำที่สุด ส่วนสมรรถนะด้านคุณลักษณะ พบว่า ผู้ประเมินที่มีอายุ 50 – 59 ปี และผู้ประเมินที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสมรรถนะสูงที่สุด และผู้ประเมินที่มีอายุ 40 – 49 ปีมีสมรรถนะ ต่ำที่สุด

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
จำแนกเป็นรายคู่ (ANOVA) ในด้านความรู้ ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี,
40 – 49 ปี, 50 – 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป (n = 278)

อายุของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี	อายุ 40 – 49 ปี	อายุ 50 – 59 ปี	อายุ 60 ปีขึ้นไป
อายุ 30 – 39 ปี		- .536*		- .475*
อายุ 40 – 49 ปี				
อายุ 50 – 59 ปี				
อายุ 60 ปีขึ้นไป				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานในภาคใต้จำแนกเป็นรายคู่ (ANOVA) ในด้านความรู้ พบว่า มีความแตกต่างกันอยู่
2 คู่ นั่นคือ สมรรถนะของผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี กับผู้ประเมินที่มีอายุ 40 – 49 ปี มีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมรรถนะของผู้ประเมินที่มีอายุ
30 – 39 ปี กับผู้ประเมินที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ด้วยเช่นกัน ส่วนสมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินในกลุ่มอายุอื่น ๆ พบว่า ไม่มี
ความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
จำแนกเป็นรายคู่ (ANOVA) ในด้านทักษะ ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี,
40 – 49 ปี, 50 – 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป (n = 278)

อายุของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี	อายุ 40 – 49 ปี	อายุ 50 – 59 ปี	อายุ 60 ปีขึ้นไป
อายุ 30 – 39 ปี		-.598*	-.519*	-.511*
อายุ 40 – 49 ปี				
อายุ 50 – 59 ปี				
อายุ 60 ปีขึ้นไป				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานในภาคใต้จำแนกเป็นรายคู่ (ANOVA) ในด้านทักษะ พบว่า มีความแตกต่างกันอยู่ 3 คู่
นั่นคือ สมรรถนะของผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี กับผู้ประเมินที่มีอายุ 40 – 49 ปี นอกจากนี้
สมรรถนะของผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี กับผู้ประเมินที่มีอายุ 50 – 59 ปี รวมทั้งสมรรถนะของ
ผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี กับผู้ประเมินที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ต่างมีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถนะของผู้ประเมินในกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่าง
กัน

สำหรับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้จำแนก
เป็นรายคู่ (ANOVA) ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี, 40 – 49 ปี, 50 – 59 ปี และอายุ 60 ปี
ขึ้นไป ในด้านคุณลักษณะ พบว่า สมรรถนะของผู้ประเมินในทุกกลุ่มอายุ ไม่มีความแตกต่างกัน

2.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะ ด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ

ตารางที่ 4.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

สมรรถนะของผู้ประเมิน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)		
	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านคุณลักษณะ
1. ด้านความรู้	1		
2. ด้านทักษะ	.740**	1	
3. ด้านคุณลักษณะ	.544**	.727**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านทักษะ และมีความสัมพันธ์ปานกลางกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้สมรรถนะด้านทักษะยังมีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมิน ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

3.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมิน
ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ที่ได้มาจากแบบสอบถามปลายเปิดนี้ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่ม
ประเด็น และนำเสนอประเด็นที่มีคำตอบ 15 คนขึ้นไป ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ในด้านความรู้

ที่	ประเด็นปัญหาด้านความรู้	ความถี่	ข้อเสนอแนะ
1	ขาดความรู้ในการบันทึกภาคสนามและ การเขียนรายงาน.....	61	สมศ.ควรจัดอบรมผู้ประเมินในเรื่อง บันทึกภาคสนามและเขียนรายงานสม
2	ขาดความรู้ในระเบียบปฏิบัติและ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ สมศ.....	42	ศ.ควรส่งข่าวสารถึงผู้ประเมินโดย ตรง และทั่วถึง
3	ขาดความรู้การวิเคราะห์รายงานการ ประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ...	39	สมศ.ควรดูแลให้หน่วยพัฒนาความรู้ผู้ ประเมินอย่างสม่ำเสมอ
4	ขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือประเมิน และการเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	36	สมศ.และหน่วยควรสร้างเรื่องมือเก็บ ข้อมูลขึ้นใช้ในหน่วย
5	ขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการ บริหารสถานศึกษา	30	จัดอบรมในด้านการบริหารและด้าน การเรียนการสอนเพิ่มเติม.
6	ขาดความรู้ด้านกระบวนการเรียน การสอน และการประเมินผล.....	25	จัดแหล่งค้นคว้าสารสนเทศไว้ที่หน่วย ประเมิน
7	ขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และระเบียบกฎหมาย.....	15	ควรจัดผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบปัญหาได้ ทุกเรื่องไว้ตอบคำถาม
8	ขาดความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์และ อินเทอร์เน็ต	15	หน่วยควรประชุมชี้แจงการบันทึกและ เขียนรายงานก่อนออกประเมิน ควรส่งเสริมให้ผู้ประเมินมีและใช้ คอมพิวเตอร์ได้ทุกคน

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัญหาในสมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอกระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ที่มีความถี่มากที่สุด คือ ความรู้ในการบันทึกภาคสนามและการ เขียนรายงาน รองลงไป คือระเบียบปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ สมศ. และการวิเคราะห์ รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ คือ สมศ.ควรจัด อบรมผู้ประเมินในเรื่องบันทึกภาคสนามและเขียนรายงานทุกปี สมศ.และหน่วยควรพิมพ์ กฎระเบียบแจกผู้ประเมินให้ทั่วถึงและส่งข่าวสารถึงผู้ประเมินโดยตรง สมศ.ควรดูแลให้หน่วย พัฒนาความรู้ผู้ประเมินอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.12 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ในด้านทักษะปฏิบัติ

ที่	ประเด็นปัญหาด้านทักษะปฏิบัติ	ความถี่	ข้อเสนอแนะ
1.	ขาดการวางแผนงานก่อนออกปฏิบัติการประเมิน.....	58	ผู้ประเมินอภิमानภายในหรือหน่วยควรเข้มงวดให้มีการวางแผนล่วงหน้า
2.	ขาดการศึกษารายงานประเมินตนเอง และขาดการบันทึกข้อมูลล่วงหน้า.....	57	หัวหน้าทีมควรเป็นผู้นำการบันทึกข้อมูลจาก SAR ล่วงหน้าทุกแห่ง
3.	ขาดทักษะและเทคนิคการเก็บข้อมูลเก็บข้อมูลไม่ทัน.....	37	ควรอบรมเข้มปฏิบัติการให้สามารถประเมินได้ชัดเจนทุกด้าน
4.	ขาดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต.....	33	หน่วยควรส่งเสริม สนับสนุนให้คนในสังกัดมีและใช้คอมพิวเตอร์ได้ทั่วถึง--
5.	โรงเรียนเล็กประเมิน 2 คน 3 วันไม่ทัน...	30	โรงเรียนขนาดเล็กควรจัดผู้ประเมิน 3 คนเท่ากับโรงเรียนขนาดกลาง
6.	ขาดทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเครียดระหว่างการประเมิน.....	26	ไม่ควรให้งานผู้ประเมินมากเกินไป ควรพัฒนาหัวหน้าทีม
7.	ขาดทักษะในการทำงานเป็นทีม หัวหน้าทีม คุมทีมไม่ได้.....	20	มีการนิเทศ ให้คำแนะนำต่อเนื่อง พัฒนาหัวหน้าทีม เพิ่มค่าตอบแทน--
8.	ขาดการประสานงานกับสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง.....	16	สมศ. หรือหน่วยควรช่วยสร้างเครื่องมือช่วยการประเมิน
9.	แบบบันทึกภาคสนามและรายงานซับซ้อน ยาว และซ้ำ ๆ	15	ควรปรับปรุงแบบบันทึกให้สั้น ใช้งานไม่ซับซ้อน

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัญหาในสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ที่มีความถี่มากที่สุด คือ การขาดการวางแผนงานก่อนออกปฏิบัติการประเมิน รองลงไปคือ การขาดการศึกษารายงานประเมินตนเอง ขาดการบันทึกข้อมูลล่วงหน้า และขาดทักษะและเทคนิคการเก็บข้อมูลตามลำดับ ข้อเสนอแนะ คือ ผู้ประเมินอภิमानภายในหรือหน่วย ควรเข้มงวดให้มีการวางแผนการประเมินล่วงหน้า หัวหน้าทีมควรเป็นผู้นำการบันทึกข้อมูลล่วงหน้าและควรอบรมเข้มเชิงปฏิบัติการให้สามารถประเมินได้ชัดเจนทุกด้าน

ตารางที่ 4.13 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ในด้านคุณลักษณะ

ที่	ประเด็นปัญหาด้านคุณลักษณะ	ความถี่	ข้อเสนอแนะ
1.	ผู้ประเมินภายนอกมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ สมศ. และหน่วยประเมินที่สังกัด.....	52	สมศ.และหน่วยประเมิน ควรประเมินตนเอง และมีแผนพัฒนาตนเอง
2.	ผู้ประเมินขาดความตระหนักในหน้าที่ ขาดการทำงานอย่างมืออาชีพ.....	43	ควรตรวจสอบจรรยาบรรณผู้ประเมินภายนอก และมีมาตรการพัฒนา
3.	ผู้ประเมินรบกวนเวลาและสร้าง ความเครียดแก่สถานศึกษา.....	35	ควรมีการประเมินผู้ประเมิน รับผิดชอบต่อมาตรฐานผู้ประเมิน
4.	ผู้ประเมินบกพร่องในบุคลิกภาพ ไม่น่าศรัทธา.....	32	ควรมีการอบรมพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม
5.	ผู้ประเมินไม่ค่อยดูสภาพจริง มักดูแต่เอกสารที่สถานศึกษาจัดให้.....	29	หน่วยควรออกนิเทศผู้ประเมินขณะปฏิบัติงาน และช่วยประสานงาน
6.	ผู้ร่วมทีมบางคน มีอัตราสูง ไม่รับฟังความคิดผู้อื่น.....	22	สมศ.และหน่วยควรมีนโยบายยกระดับจิตใจของผู้ประเมิน
7.	ผู้ประเมินขาดความเป็นกลาง เอาใจสถานศึกษามากเกินไป.....	20	ควรให้ผู้ประเมินแต่งกายด้วยฟอร์มเดียวกัน
8.	ผู้ประเมินทำหน้าที่ในการแนะนำมากกว่าการประเมิน.....	15	ควรทบทวนหน้าที่ผู้ประเมินภายนอก และพัฒนาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัญหาในสมรรถนะด้านคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกในภาคใต้ที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้ประเมินภายนอกมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ สมศ. และหน่วยประเมินที่สังกัด รองลงไป คือ ผู้ประเมินขาดความตระหนักในหน้าที่ ขาดการทำงานอย่างมืออาชีพ และผู้ประเมินยังรบกวนเวลาและสร้างความเครียดแก่สถานศึกษาตามลำดับ ข้อเสนอแนะ คือ สมศ. และหน่วยประเมิน ควรมีการประกันคุณภาพภายใน มีรายงานประเมินตนเอง ควรตรวจสอบจรรยาบรรณผู้ประเมินภายนอก มีมาตรการพัฒนาจรรยาบรรณ และมาตรฐานผู้ประเมิน

ตารางที่ 4.14 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคใต้ด้านอื่น ๆ

ที่	ประเด็นปัญหาด้านอื่น ๆ	ความถี่	ข้อเสนอแนะ
ปัญหาเกี่ยวกับสมศ.			
1.	สมศ.เปลี่ยนวิธีการประเมินบ่อยเกินไป ผู้ประเมินตามไม่ทัน.....	62	สมศ. ไม่ควรเปลี่ยนแบบบันทึกแบบ รายงานและวิธีประเมินบ่อยเกินไป
2.	หลักเกณฑ์ของ สมศ. ไม่เป็นปรนัย ติความได้ต่างกัน.....	49	สมศ.ควรปรับปรุงแบบกรอกบันทึกให้ เป็นปรนัยมากขึ้น
3.	คำตอบแทนจากการประเมินสถานศึกษา น้อยเกินไป.....	41	ควรเพิ่มคำตอบแทนให้ผู้ประเมินตาม ภาวะทางเศรษฐกิจ
4.	วิธีประมุลงาน ทำให้ผู้ประเมินภายนอกมี งานทำไม่สม่ำเสมอ.....	30	ควรปรับเปลี่ยนวิธีจ้างงานให้หน่วย ได้รับงานต่อเนื่อง
ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยประเมิน			
5.	หน่วยประเมินไม่ค่อยพัฒนาผู้ประเมินใน สังเกต	41	หน่วยควรมีแผนพัฒนาด้านผู้ประเมิน ตามเกณฑ์การพัฒนาครู
6.	หน่วยประเมินไม่มีประสิทธิภาพในการ บริหารจัดการ.....	32	หน่วยควรมีการประกันคุณภาพภายใน มีการรายงานการประเมินตนเอง
7.	หน่วยประเมินจัดทีมประเมินเปลี่ยนไปมา ไม่สะดวกในการพัฒนาทีม.....	22	ควรจัดทีมประเมินให้ถาวร ไม่เปลี่ยน สมาชิกในทีมบ่อย ๆ
8.	ผู้ประเมินในแต่ละทีมมีความสามารถไม่ ครบทั้งสามด้าน (บริหาร สอน และวิจัย)	21	ในแต่ละทีมควรมีผู้เชี่ยวชาญครบทั้ง 3 ด้าน
9.	การลงพื้นที่ในต่างจังหวัด มีปัญหาการ ไม่รู้เส้นทาง.....	15	ควรมีแผนที่ทางไปโรงเรียนปรากฏใน SAR
10.	การจ่ายคำตอบแทนให้ผู้ประเมิน ระหว่าง หน่วยประเมิน ไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน...	15	ควรกำหนดอัตรากลางคำตอบแทนผู้ ประเมิน

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ที่	ประเด็นปัญหาด้านอื่น ๆ	ความ ถี่	ข้อเสนอแนะ
ปัญหาการประเมินปริมาณภายนอก			
11	ข้อเสนอปรับแก้ของผู้ปริมาณภายนอก ไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน.....	62	สมศ. พัฒนาผู้ประเมินปริมาณภายนอก ให้ได้มาตรฐานเดียวกัน
12	การแก้ไขรายงาน ต้องแก้ไข ๆ ทำให้ เสียเวลา	43	สมศ. ควรปรับปรุงแบบกรอกบันทึก ภาคสนามให้เป็นปรนัยมากขึ้น
ปัญหาเกี่ยวกับฝ่ายรับการประเมิน			
13	สถานศึกษาทำรายงานประเมินตนเองไม่ ถูกต้องสมบูรณ์.....	41	เขตพื้นที่ควรช่วยเหลือสถานศึกษาใน การทำรายงานประเมินตนเอง
14	ต้นสังกัดอนุญาตให้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ ประเมินได้ แต่ไม่อนุญาตให้ออกประเมิน ปัญหาด้านผู้ประเมินภายนอก	30	ควรอนุโลมให้บุคลากรของ สพฐ. ออก ประเมินภายนอกได้บ้าง
15	ผู้ประเมินภายนอกท้อแท้ต่อการทำบันทึก ภาคสนามและเขียนรายงาน.....	46	หน่วยควรมีแผนพัฒนาด้านผู้ประเมิน ตามเกณฑ์การพัฒนาคู
16	ปัญหาความไม่ปลอดภัยในสามจังหวัด ชายแดนใต้ กระทบต่อการประเมิน ภายนอก.....	21	หน่วยประเมินควรมีส่วนในการจัดสรร สถานศึกษาและทำแผนการประเมิน

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัญหาในสมรรถนะด้านอื่น ๆ ของการประเมินภายนอก
ในภาคใต้ และข้อเสนอแนะ มีดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับ สมศ. ที่มีความถี่สูงเป็นลำดับแรก คือ สมศ. เปลี่ยนหลักเกณฑ์ วิธีการ
ประเมินบ่อยเกินไป รองลงไปได้แก่ หลักเกณฑ์ของ สมศ. ไม่เป็นปรนัย และคำตอบแทนจากการ
ประเมินสถานศึกษาน้อยเกินไป ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ คือ สมศ. ไม่ควรเปลี่ยนแบบบันทึกและ
แบบรายงานบ่อยเกินไป .ควรปรับปรุงแบบกรอกการบันทึกให้เป็นปรนัยมากขึ้น และควรเพิ่ม
คำตอบแทนให้ผู้ประเมินตามภาวะทางเศรษฐกิจ

ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยประเมิน พบว่า หน่วยไม่ค่อยพัฒนาผู้ประเมินในสังกัด และหน่วยประเมินไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะ หน่วยควรมีแผนพัฒนาด้านผู้ประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาครู และหน่วยควรมีการประกันคุณภาพภายใน มีการรายงานการประเมินตนเอง

ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประเมินอกภายนอก พบว่า การตรวจอ่านของผู้ประเมินอกภายนอก ไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ข้อเสนอปรับแก้ยุ่งยากและต้องทำซ้ำบ่อย ๆ เสียเวลามาก ข้อเสนอแนะ สมศ.ควรพัฒนาผู้ตรวจอ่านให้ได้มาตรฐานเดียวกัน ควรมีแบบอย่างการบันทึกภาคสนามและตัวรายงานที่ได้มาตรฐานสมบูรณ์

ปัญหาเกี่ยวกับฝ่ายรับการประเมิน พบว่า สถานศึกษาทำรายงานประเมินตนเองไม่ถูกต้องสมบูรณ์ และต้นสังกัดอนุญาตให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเป็นผู้ประเมินได้ แต่ไม่อนุญาตให้ออกประเมิน ข้อเสนอแนะ ต้นสังกัดควรนิเทศการจัดทำรายงานประเมินตนเองให้ถูกต้องสมบูรณ์ และควรอนุญาตให้บุคลากรของ สพฐ.ออกประเมินบ้าง

ปัญหาด้านผู้ประเมินภายนอก พบว่า ผู้ประเมินภายนอกมีความท้อแท้ต่อการทำบันทึกภาคสนามและเขียนรายงาน และมีปัญหาความไม่ปลอดภัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงการบันทึกภาคสนามและการเขียนรายงานให้ใช้ง่ายและประหยัด สมศ.ควรให้ผู้ประเมินภายนอกในพื้นที่ร่วมในการวางแผนการประเมินและจัดสรรสถานศึกษาด้วย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลเป็นลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 5 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระหว่างผู้ประเมินที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน (3) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระหว่าง ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และ (5) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัดหน่วยประเมินที่ตั้งสำนักงานใหญ่อยู่ในภาคใต้ จำนวน 1,190 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ประเมินภายนอกในสังกัดหน่วยประเมินดังกล่าว จำนวน 290 คน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 5 ข้อ สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ผู้ประเมิน และต้นสังกัด ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 65 ข้อ เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก 3 ด้าน คือสมรรถนะด้านความรู้ 17 ข้อ สมรรถนะด้านทักษะ 28 ข้อ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ 20 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด

จำนวน 4 ข้อ เกี่ยวกับสมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ประเมินภายนอก

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์เป็นหลัก จากนั้นจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการ ลงรหัส ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เป็นการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติบรรยายเพื่ออธิบายลักษณะและการแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประเมิน ภายนอกด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ เพื่อหาค่าร้อยละของจำนวน กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระจากแบบสอบถามตอนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าเฉลี่ย สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ทดสอบค่าที เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะทุกข้อของผู้ประเมินภายนอกทั้ง 3 ด้าน จำนวน 65 ข้อ และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับสมรรถนะของผู้ประเมิน ภายนอก โดยเปรียบเทียบ ทั้ง 3 ด้านสมรรถนะ ถ้าพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย จะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีการของทูคีย์ (Tukey's HSD test) และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา ชั้นพื้นฐานในภาคใต้ทั้ง 3 ด้านรวมทั้งปัญหาทั่วไป ได้วิเคราะห์โดยรวมความถี่ สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะเป็น รายข้อแล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามจำนวนความถี่มากไปหาน้อยในแต่ละประเด็นปัญหา และเนื่องจากมีประเด็นปัญหาปลีกย่อยที่มีความถี่น้อยอยู่จำนวนมาก ไม่สามารถนำเสนอได้หมด ผู้วิจัยจึงได้ตัดประเด็นปัญหาที่มีความถี่น้อยกว่า 15 ทิ้งไป

1.3 สรุปผลการวิจัย ผลการวิจัยข้อมูลเบื้องต้น เพื่อตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป สรุปได้ ดังนี้

1.3.1 สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกสมรรถนะรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านทักษะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3.2 สมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนความรู้ในการเขียนรายงานให้ได้มาตรฐานของ สมศ. มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3.3 สมรรถนะด้านทักษะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3.4 สมรรถนะด้านคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียกรับผลประโยชน์ใด ๆ จากสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดและการเก็บเอกสารอย่างเป็นระเบียบและต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3.5 การเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา พบว่า มีระดับสมรรถนะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบในสมรรถนะรายข้อย่อย พบว่า ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา มีสมรรถนะด้านความรู้ในวิธีการประเมินภายนอกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถนะรายข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

1.3.6 การเปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลา และผู้ประเมินบางเวลา พบว่า โดยภาพรวมมีระดับสมรรถนะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในรายข้อย่อย พบว่า ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา มีระดับสมรรถนะในการเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถนะรายข้อย่อยอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

1.3.7 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ด้านคุณลักษณะ โดยภาพรวม ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา

พบว่า ระดับสมรรถนะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนก ระดับสมรรถนะตามรายข้อย่อย พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความรักและภูมิใจในอาชีพการประมงภายนอก การไม่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับ สถานศึกษาที่ตนเองประมง การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้จากการ ประมง การปฏิบัติงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐาน สมศ. ส่วนระดับสมรรถนะที่มีความ แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การเป็นกัลยาณมิตรในทีมประมงการรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น การไม่ยอมให้อิทธิพลใด ๆ มาเบี่ยงเบนผลการประมง การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ ประมงเรียก/รับผลประโยชน์ใด ๆ จากสถานศึกษา และการไม่ประพฤติให้ เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียง ของตนและ สมศ.

1.3.8 การเปรียบเทียบสมรรถนะตามกลุ่มอายุ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้าน คุณลักษณะของผู้ประมงภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมพบว่า ผู้ ประมงที่มีอายุ 30 – 39 ปี มีสมรรถนะแตกต่างกับผู้ประมงในกลุ่มอายุ 40 – 49 ปี, 50– 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านก็พบว่าผู้ประมงที่มีอายุ 30 – 39 ปี มีสมรรถนะ แตกต่างกับผู้ประมงในกลุ่มอายุอื่น ๆ ทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ในด้าน ความรู้พบว่า แตกต่างกันอยู่ 2 ข้อ คือ กลุ่มอายุ 40-49 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนสมรรถนะในกลุ่มอายุอื่น ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนในด้านทักษะ พบว่า มีความแตกต่างอยู่ 3 ข้อ คือ กลุ่มอายุ 30-39 ปี กับกลุ่มอายุ 40-49 ปี กลุ่มอายุ 50-59 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่มีความ แตกต่าง สำหรับสมรรถนะของผู้ประมงภายนอกจำแนกรายข้อในด้านคุณลักษณะ ระหว่างกลุ่มที่ มีอายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ในด้านคุณลักษณะ พบว่า ทุกกลุ่มอายุ ไม่มีความแตกต่าง

1.3.9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า สมรรถนะ ด้านความรู้ มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านทักษะ และมีความสัมพันธ์ปานกลางกับ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ส่วนสมรรถนะด้านทักษะ ยังมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับสมรรถนะ ด้านคุณลักษณะอีกด้วย

1.3.10 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า

1) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านความรู้ มีความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ขาดความรู้ในการบันทึกภาคสนามและการเขียนรายงาน ขาดความรู้ในระเบียบปฏิบัติและ กฎเกณฑ์ต่างๆ ของ สมศ. และหน่วยประมง ขาดความรู้ในการวิเคราะห์รายงานการประเมิน ตนเองของสถานศึกษา (SAR) ข้อเสนอแนะ คือ สมศ. ควรจัดอบรมผู้ประมงในเรื่องบันทึก

ภาคสนามและเขียนรายงาน สมศ. ควรพิมพ์เอกสารแจกและส่งข่าวสารถึงผู้ประเมินโดยตรงและทั่วถึง สมศ. ควรดูแลให้หน่วยพัฒนาความรู้ผู้ประเมินอย่างสม่ำเสมอ

2) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า ปัญหาในสมรรถนะด้านทักษะของผู้ประเมินภายนอกในภาคใต้ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย คือ การขาดการวางแผนงานก่อนออกปฏิบัติการประเมิน การขาดการศึกษารายงานประเมินตนเอง ขาดการบันทึกข้อมูลล่วงหน้า และขาดทักษะทางเทคนิคในการเก็บข้อมูลตามลำดับ ข้อเสนอแนะคือ ผู้ประเมินอภิमानภายในหรือหน่วยควรเข้มงวดให้มีการวางแผนการประเมินล่วงหน้า หัวหน้าทีมควรเป็นผู้นำการบันทึกข้อมูลล่วงหน้า และควรอบรมเข้มแข็งปฏิบัติการให้สามารถประเมินได้ชัดเจนทุกด้าน

3) ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านคุณลักษณะ พบว่า ปัญหาในสมรรถนะด้านคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกในภาคใต้ มีความถี่เรียงจากมากไปหาน้อยคือ ผู้ประเมินภายนอกมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ สมศ. และหน่วยประเมินที่สังกัดผู้ประเมินขาดความตระหนักในหน้าที่ขาดการทำงานอย่างมืออาชีพ และผู้ประเมินยังรบกวนเวลาและสร้างความเครียดแก่สถานศึกษา ข้อเสนอแนะ คือ สมศ.และหน่วยประเมิน ควรมีการประกันคุณภาพภายใน มีรายงานการประเมินตนเอง ควรตรวจสอบจรรยาบรรณผู้ประเมินภายนอก มีมาตรการพัฒนา จรรยาบรรณ และควรมีการประเมินมาตรฐานด้านผู้ประเมิน

4) ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป แยกเป็นประเด็น ดังนี้

(1) เกี่ยวกับ สมศ. สมศ.เปลี่ยนหลักเกณฑ์ วิธีการประเมินบ่อยเกินไป ร่องลงไปได้แก่ หลักเกณฑ์ของ สมศ. ไม่เป็นปรนัย และค่าตอบแทนจากการประเมินสถานศึกษาน้อยเกินไป ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ คือ -สมศ. ไม่ควรเปลี่ยนแบบบันทึกและแบบรายงานบ่อยเกินไป .ควรปรับปรุงแบบกรอกการบันทึกให้เป็นปรนัยมากขึ้น และควรเพิ่มค่าตอบแทนให้ผู้ประเมินตามภาวะทางเศรษฐกิจ

(2) เกี่ยวกับหน่วยประเมิน หน่วยประเมินไม่ค่อยพัฒนาผู้ประเมินในสังกัด และหน่วยประเมินไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะ หน่วยควรมีแผนพัฒนาด้านผู้ประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาคู และหน่วยควรมีการประกันคุณภาพภายในมีการรายงานการประเมินตนเอง

(3) เกี่ยวกับการตรวจอ่าน การตรวจอ่านของผู้ประเมินอภิमानภายนอก ไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ข้อเสนอปรับแก้ยุ่งยากและเสียเวลามาก ข้อเสนอแนะ สมศ. ควรพัฒนาผู้ตรวจอ่านให้ได้มาตรฐานเดียวกัน ควรมีแบบอย่างการบันทึกภาคสนามและตัวรายงานที่ได้มาตรฐานสมบูรณ์

(4) เกี่ยวกับฝ่ายรับการประเมิน สถานศึกษาทำรายงานประเมินตนเอง ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ และต้นสังกัดอนุญาตให้เข้ารับ การอบรมเป็นผู้ประเมินได้ แต่ไม่อนุญาตให้ออกประเมิน ข้อเสนอแนะ ต้นสังกัดควรนิเทศการจัดทำรายงานประเมินตนเองให้ถูกต้องสมบูรณ์ และควรอนุญาตให้บุคลากรของ สพฐ.ออกประเมินบ้าง

(5) เกี่ยวกับผู้ประเมินภายนอก ผู้ประเมินภายนอกที่ต่อการทำ บันเทิงภาคสนามและเขียนรายงาน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อ สมศ.และหน่วยประเมิน และมีปัญหาความ ไม่ปลอดภัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะ ควรปรับปรุงการบันเทิงภาคสนามและการ เขียนรายงานให้ใช้ง่ายและประหยัด สมศ.และหน่วยประเมินควรมีการประกันคุณภาพและมี รายงานการประเมินตนเอง สมศ.ควรให้ผู้ประเมินภายนอกในพื้นที่ร่วมวางแผนและจัดสรร สถานศึกษา

2. อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับกรอบแนวคิดสมรรถนะของ ผู้ ประเมินภายนอก มีประเด็นสำคัญที่ขอนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ความสอดคล้องกับสมมติฐาน ความสอดคล้องของผลการวิจัยกับสมมติฐาน มีดังนี้

2.1.1 สมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของ ผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่าง ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา มีความแตกต่างกันนั้น พบว่า

1) โดยภาพรวมและสมรรถนะด้านความรู้ มีระดับสมรรถนะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบในสมรรถนะรายข้อ พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ในวิธีการประเมิน ภายนอกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถนะรายข้ออื่น ๆ ในด้าน ความรู้ไม่แตกต่างกัน

2) ส่วนสมรรถนะด้านทักษะ ของผู้ประเมินภายนอกพบว่า มีระดับ สมรรถนะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในรายข้อย่อย พบว่า ทักษะในการเลือกใช้ เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน สมรรถนะรายข้อย่อยอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอก โดยภาพรวม ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา พบว่า ระดับสมรรถนะมีความแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกระดับสมรรถนะตามรายชื่อข้อยังพบว่า ระดับสมรรถนะที่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความรักและภูมิใจในอาชีพ การประเมินภายนอก การไม่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับสถานศึกษาที่ตนเองประเมิน การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้จากการประเมิน การปฏิบัติงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐาน สมศ. ส่วนระดับสมรรถนะรายชื่อด้านทักษะที่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การเป็นกัลยาณมิตรในทีมประเมิน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ มาเบี่ยงเบนผลการประเมิน การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียก/รับผลประโยชน์ใดๆ จากสถานศึกษา และการไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนและ สมศ.

2.1.2 สมมติฐานข้อ 2 สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันนั้น ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะตามกลุ่มอายุ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมพบว่า ผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี มีสมรรถนะแตกต่างกับผู้ประเมินใน กลุ่มอายุ 40 – 49 ปี, 50– 59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านก็พบว่าผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 39 ปี มีสมรรถนะแตกต่างกับผู้ประเมินในกลุ่มอายุอื่น ๆ ทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายคู่ ในด้าน ความรู้พบว่าแตกต่างกันอยู่ 2 คู่ คือ กลุ่มอายุ 40-49 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนสมรรถนะในกลุ่มอายุอื่น ไม่มีความแตกต่างกัน

2) ส่วนในด้านทักษะ พบว่า มีความแตกต่างอยู่ 3 คู่ คือ กลุ่มอายุ 30-39 ปี กับกลุ่มอายุ 40-49 ปี กลุ่มอายุ 50-59 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่าง

3) สำหรับสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ของผู้ประเมินภายนอกจำแนกรายคู่ ในด้านคุณลักษณะ ระหว่างกลุ่มที่มีอายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่า ทุกกลุ่มอายุ ไม่มีความแตกต่าง

2.1.3 สมมติฐานข้อ 3 ที่มีว่าสมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะและสมรรถนะด้านคุณลักษณะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ มีความสัมพันธ์กันนั้น จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านทักษะ และมีความสัมพันธ์ปานกลางกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะ ส่วนสมรรถนะด้านทักษะ ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกค่อนข้างสูงกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะอีกด้วย

2.2 ข้อค้นพบความเสียหายจากการบริหาร คือ ผลการสำรวจสถานะส่วนบุคคลที่พบว่า ผู้ประเมินภายนอกที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นั้น มีอยู่ถึงร้อยละ 49 ของผู้ประเมินภายนอกทั้งหมด เมื่อ สพฐ. มีคำสั่งห้ามบุคลากรในสังกัดออกทำการเป็นผู้ประเมินภายนอก ย่อมกระทบกระเทือนถึงกิจการของหน่วยประเมินเป็นอย่างยิ่ง ทำให้หน่วยประเมินขาดกำลังคนไปถึงครึ่งหนึ่งโดยทันที และต้องลงทุนสร้างผู้ประเมินใหม่มาทดแทน ซึ่งต้องใช้เงินมหาศาล เรื่องนี้ มีผู้เสนอเป็นปัญหามาในคำถามปลายเปิดด้วยความถี่ระดับต้น ๆ ของข้อเสนอทั้งหมด

2.3 ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับทฤษฎีอื่น คือข้อค้นพบที่ว่า สมรรถนะทั้ง 3 ด้าน ของผู้ประเมินภายนอก คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และด้านคุณลักษณะนั้น มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกค่อนข้างสูงนั้น มีส่วนเทียบได้กับมิติการประเมินภายนอกของ สมศ. ที่ สรุปรวมได้ว่า มิติความตระหนัก (Awareness) และมิติความพยายามหรือการปฏิบัติ (Attempt) ย่อมส่งผลถึงหรือเป็นตัวพยากรณ์ถึงผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ทั้งนี้ โดยเทียบความตระหนักเป็นคุณลักษณะและจรรยาบรรณ เทียบความพยายามหรือการปฏิบัติเป็นทักษะ ที่นำไปสู่คุณภาพของผลสัมฤทธิ์หรือผลงาน ทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ (Taxonomy) ของบลูม (Bloom 1967) ที่กล่าวว่า ความรู้ (Knowledge) การปฏิบัติ (Practice) และความรู้สึกลึก (Affective) มีความสัมพันธ์กันและส่งผลถึงกันและกันเสมือนสามเหลี่ยมสามด้าน คือ ถ้าความรู้ดี ย่อมทำให้ทักษะหรือการปฏิบัติดีด้วย ส่วนด้านคุณลักษณะนั้น ส่วนหนึ่งเป็นความรู้สึกลึก (Affective Domain) และเป็นตัวเสริมแรง (Reinforcement) ให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพมากขึ้น (Bloom, B. S. and others, (1967)

2.4 ความสอดคล้องกับความคาดหมายหรือความเป็นปรกติทั่วไป ที่คาดหมายเอาไว้ว่า คนที่อายุเลขเกษียณแล้วสมรรถนะจะต่ำลงและแตกต่างจากคนอายุกลุ่มอื่นนั้น จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ประเมินภายนอกที่อายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะรวมทุกด้าน สูงกว่าทุกกลุ่มอายุ (ค่าเฉลี่ยที่ 4.27) ยกเว้น 40-49 ปี (ค่าเฉลี่ย 4.28) และเมื่อแยกสมรรถนะเป็นรายด้านพบว่ากลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไปเป็นรองอยู่เล็กน้อยกับกลุ่มอายุ 40-49 ปี ด้านทักษะยังเป็นที 3 ใน 4 กลุ่มอายุ และด้านคุณลักษณะ เป็นอันดับ 1 (ค่าเฉลี่ยที่ 4.61) เท่ากับกลุ่มอายุ 50-59 ปี ส่วนค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ขึ้นไปนั้น กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีความแตกต่างกับกลุ่มอื่น ๆ เพียงครั้งเดียวของภาพรวมและรายด้าน ตามข้อค้นพบนี้ จึงสรุปได้ว่า การที่ สมศ. แก่ระเบียบเกี่ยวกับอายุของผู้ประเมินภายนอกที่อย่างสูง 65 ปี เป็นไม่จำกัดอายุอย่างสูงย่อมเป็นที่ยอมรับได้ (สมศ. 2547)

2.5 ความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ดังที่กล่าวแล้วว่า ในประเทศไทยนั้นยังไม่เคยมีการวิจัยเรื่องสมรรถนะโดยตรงของผู้ประเมินภายนอก เท่าที่พบมีเพียง 3-4 รายเท่านั้น คือ (1) อรนิศา เจริญรวย (2544) ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและวิธีการที่พึงประสงค์ในการกำหนด

ผู้ประเมินภายนอกสำหรับการตรวจสอบสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง (2547) ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) เกื้อ กระแสโสม (2547) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการรับรองผู้ประเมินภายนอกตามแนวคิดที่เน้นสมรรถภาพสำหรับการประเมินสถานศึกษา และ (4) ทองอยู่ แก้วไพโรษะ และคณะ (2547) ทำการวิจัยเรื่อง มาตรฐานและรูปแบบการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลงานของ (1) เป็นการกำหนด คุณสมบัติผู้ประเมินภายนอกเพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ประเมินภายนอก (2) เป็นการรวบรวมความคิดเห็นในสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกที่คาดหวัง (Expected Outcome) เพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติผู้ประเมินภายนอกที่ต้องการในอุดมคติ และนำไปใช้ในการพัฒนาผู้ประเมินภายนอก (3) เป็นการสังเคราะห์สมรรถนะที่จำเป็นต้องมีในผู้ประเมินภายนอก เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือวัดสมรรถนะและใช้ในการพัฒนาการรับรองผู้ประเมินภายนอก ส่วน (4) นั้น เป็นเรื่องการหารูปแบบการพัฒนาหน่วยประเมิน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ประเมินภายนอก ทั้ง 4 เรื่องไม่ใช่ว่าการค้นพบสมรรถนะ ที่มีอยู่จริงในตัวผู้ประเมินภายนอก (Actual Outcome) แต่ทั้ง 4 เรื่องนี้ เป็นตัวตั้งต้นที่ดีสำหรับการค้นหาสมรรถนะที่มีอยู่จริงในตัวผู้ประเมินภายนอก ซึ่งผู้วิจัยครั้งนี้ได้นำมาใช้เป็นแนวกำหนดกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมือการวิจัยได้อย่างดียิ่ง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการศึกษาสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ได้ค้นพบจุดแข็งและจุดอ่อนในสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ จุดแข็งคือสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงในรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะ มีจุดแข็งที่การไม่ประพฤดิเสื่อมเสียแก่ตนเองและ สมศ. จุดอ่อนคือ การไม่เก็บเอกสารของหน่วยและสมศ. และการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อหน่วยที่ตนสังกัด และ สมศ. ในด้านความรู้ นั้น มีจุดแข็งที่การรู้บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก รู้หลักการและจุดประสงค์ของการประเมินภายนอก จุดอ่อนคือ การเขียนรายงานและการบันทึกภาคสนาม ส่วนด้านทักษะนั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีจุดแข็งคือ การสร้างบรรยากาศที่ดีในการประเมิน และการรายงานด้วยวาจา จุดอ่อนคือ การไม่วางแผนการประเมิน และไม่เตรียมงานล่วงหน้า ส่วนปัญหาที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดได้แก่ การขาดทักษะในการบันทึกภาคสนามและการเขียนรายงาน การขาดความรู้ในระเบียบกฎเกณฑ์ของหน่วยและ สมศ. การไม่ศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและไม่บันทึกข้อมูลล่วงหน้า การหยุดประเมินเพราะหน่วยประมูลงานไม่ได้ การขาด

ประสิทธิภาพในการบริหารของ สมศ. และหน่วยประเมิน การตรวจอ่านของผู้ประเมินอกิมาณ ภายนอกไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังไม่ ถูกต้องสมบูรณ์ จากจุดแข็งและจุดอ่อนรวมทั้งปัญหาของผู้ประเมินภายนอกดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ จำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ ดังนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญกับการประเมินภายนอก โดย ดำเนินการให้ทุกระดับและทุกประเภทสถานศึกษา ได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ว่าด้วยการประกัน คุณภาพโดยเคร่งครัด
- 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสร้างความตระหนัก ในความสำคัญของการประกันคุณภาพให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสังกัดอย่างทั่วถึง
- 3) สมศ. ควรถือเอาการพัฒนาหน่วยประเมินและผู้ประเมินภายนอกเป็น ภาระสำคัญที่ต้องดำเนินการต่อไป.

3.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) สมศ. ควรพิจารณานำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับปรุงระบบ วิธีการ บริหารงานของ สมศ. รวมทั้งพิจารณาปรับหลักสูตรการอบรมผู้ประเมินภายนอกให้เน้นที่ทักษะ ปฏิบัติให้มากขึ้น ควรใช้การพัฒนาผู้ประเมินควบคู่กับการสอบต่ออายุการรับรอง ควรรับนาระบบ การประกันคุณภาพมาใช้กับ สมศ. เองและใช้กับหน่วยประเมินภายนอก ตามแนวทางวิจัยของ ทองอยู่ แก้วไทรชะ และคณะ และมีรายงานการประเมินตนเองต่อสาธารณชนทุกปี และควร ดำเนินการเพิ่มเงินค่าตอบแทนแก่ผู้ประเมินและหน่วยประเมินอย่างเป็นทางการ เป็นธรรมเนียม เพิ่มความเคร่งครัด ในการควบคุมดูแลผู้ประเมินภายนอกในด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินอกิมาณ ภายนอกให้ได้มาตรฐานเดียวกัน
- 2) หน่วยประเมินควร พิจารณานำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับปรุงระบบ วิธีการบริหารงานของหน่วย และพัฒนาสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกในหน่วยของตนให้ได้ มาตรฐาน สมศ. โดยใช้แนวการพัฒนา 7 มาตรฐานของหน่วยประเมินตามแนวทางวิจัยของ ทองอยู่ แก้วไทรชะ และคณะ (2547) หน่วยควรดูแลผู้ประเมินในสังกัดให้ใกล้ชิดในขั้นตอนการประเมิน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการประเมิน ควรมีการพัฒนาระบบสารสนเทศของหน่วยให้สมบูรณ์ และพร้อมใช้งาน
- 3) ผู้ประเมินควร พิจารณานำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับปรุงตนเอง และทีมงานให้ได้มาตรฐาน สมศ. โดยการศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ ทักษะในการบันทึกภาคสนามและการเขียนรายงาน ผู้ประเมินควรทบทวนจรรยาบรรณผู้ประเมิน

ภายนอก ควรให้ความสำคัญกับข่าวสารและเอกสารจาก สมศ. และหน่วยประเมินให้มากขึ้น
ควรร่วมกันเสนอข้อควรพัฒนาแก่หน่วยประเมิน

4) เขตพื้นที่การศึกษา ควรเพิ่มการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติการประกัน
คุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มากขึ้น

3.1.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ในเชิงสมรรถนะที่แท้จริง (Actual Outcome) ผิดกับการวิจัย
ของหลายท่านที่ผ่านมา ที่วิจัยในสมรรถนะที่พึงประสงค์ (Expected Outcome) แต่การวิจัยในครั้ง
นี้เป็นเพียงข้อคิดเห็นของผู้ประเมินภายนอกในลักษณะการประเมินตนเองเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้น
เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นจากบุคคลหลายกลุ่ม ควรศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย เช่น ฝ่ายรับการ
ประเมินอันได้แก่บุคลากรของสถานศึกษาที่รับการประเมิน ฝ่ายฝึกอบรมในหน่วยอบรม ตลอดจน
ฝ่ายบริหารการประเมิน เช่น หน่วยประเมิน เป็นต้น

2) การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้เท่านั้น ควรทำการวิจัยในขอบข่ายพื้นที่ที่กว้างออกไปเป็นการวิจัย
ระดับประเทศด้วย และควรทำการวิจัยสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในระดับอุดมศึกษาด้วย

3) การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้แล้วส่วนหนึ่ง ต่อไปควรจะทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง
ระดับสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้ประเมินภายนอกกับคุณภาพของผลการประเมินด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกื้อ กระแสโสม (2547) “การพัฒนาการรับรองผู้ประเมินภายนอกตามแนวคิดที่เน้นสมรรถภาพ
สำหรับการประเมินสถานศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา
การวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2547) “คู่มือการใช้แบบสอบวัดสมรรถภาพผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน” ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ขนิษฐา ยารวง (2545) “การวิเคราะห์กลุ่มผู้ประเมินที่เหมาะสมในการประเมินคุณภาพโรงเรียน
ประถมศึกษามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน” กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คมศร วงษ์รักษา (2549) “ข้อปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนในการประเมินคุณภาพภายนอกและแนวทางการ
ตรวจสอบ” ใน สุวิมล ว่องวานิช บรรณาธิการ *การประเมินอกิมาณ วิธีวิทยาและ
การประยุกต์ใช้* หน้า 123-138 กรุงเทพมหานคร ศูนย์เครือข่าย สมศ. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- จินดาภรณ์ โจษาน (2547) “ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด
หนองคาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทนุพันธ์ หิริณูเรือง (2547) “การศึกษาสมรรถนะในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 15”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ทรงศักดิ์ ภูศรีอ่อน (2547) “การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอกสำหรับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)
- _____ (2548) “การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพผู้ประเมินภายนอกสำหรับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน” ใน *บทสรุปงานวิจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับ
ทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สมศ.(ปี 2545-2547)* หน้า 1-6 กรุงเทพมหานคร พรึกหวาน
กราฟฟิค

- ทองอยู่ แก้วไทรสะ และคณะ (2547) “มาตรฐานและรูปแบบการพัฒนาหน่วยประเมินภายนอก
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา (องค์การมหาชน)
- ธวัช กงเดิม (2548) “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมิน
คุณภาพภายนอกของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม (2549) “การสร้างแบบสอบถามให้มีประสิทธิภาพนั้นไม่ยาก” ใน
วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช 19,1 (มกราคม-มิถุนายน) 40-47
- นันทิยา บุญสวัสดิ์ (2545) “การพัฒนาแนวทางการเก็บข้อมูลโรงเรียนสำหรับผู้ประเมินภายนอก”
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- นิคม สมจิตร (2548) “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่
การศึกษาอุดรธานี เขต 4” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ (2548) “การพัฒนาเครื่องชี้วัดสำหรับการประเมินผลการ
บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น” ใน ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ บัญชา แสนทวิ และ นิธิพัฒน์
เมฆขจร บรรณาธิการ *มิติใหม่ทางการศึกษา* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน้า 177-189 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
- ปิยะมาศ หวังช่วยกลาง (2547) “สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของผู้ประเมินภายนอกในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)
- ประยงค์ เนาวบุตร (2548) “การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ” ใน *ประมวลสาระฉบับ
เพิ่มเติม ชุติวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน้า 48-63 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
นนทบุรี
- _____ (2548) “การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา” ใน *มิติใหม่ทางการศึกษา*
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน้า 25-39 สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช กรุงเทพมหานคร

- ไพรัช ถิตย์ผาด (2544) *สาระสำคัญการศึกษาปัจจัยหลักความสำเร็จ (Critical Success Factory: CSFs) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
การศาสนา
- “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) พ.ศ.2543” (2543) *ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา* เล่ม 117
ตอน 99 ก 1-28
- “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542”
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (2544) กรุงเทพมหานคร
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และคณะ (2544) “การสังเคราะห์ผลประเมินและวิจัยประสิทธิผลของ
การฝึกอบรมเป็นผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” สำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
ยะลา โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์
- วัน เฉลิมชัย (2548) “คำชี้แจงเกี่ยวกับการฝึกอบรม” สงขลา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (เอกสารอัด
สำเนา)
- วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2545) *รายงานสรุปประชุมวิชาการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา
ในวาระครบรอบ 2 ปี สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)*
- วิจารณ์ พานิช และคณะ (2544) *รายงานการศึกษาวิจัยการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
กรณีศึกษานิวซีแลนด์ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี*
- วิเชียร ชิวพิมาย (2546) http://www.onesqa.or.th/magazine/05_05_46/2html
- วิไลวรรณ ศาครวิมล (2523) “อิทธิพลของสี ความยาวของแบบสอบถาม และวิธีการติดตาม ที่มีผล
ต่ออัตราการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- “ระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ว่าด้วยการ
ให้การรับรอง ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอกสำหรับ
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2545, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546, และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2545) กรุงเทพมหานคร
- ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) *จุดประกายความคิด ชีวทัศน์การประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงาน
รับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา กรุงเทพมหานคร*

อ.ไพรัช
ไพรัช
กิตติคุณ
พรวิชัย
ภาควิชา
ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย
สงขลา 2528

- ศูนย์เครือข่าย สมศ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) *การประเมินอกิमान: วิธีวิทยา และการประยุกต์ใช้* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2548) “ข้อเสนอแนะเร่งด่วนจากผลการประเมินภายนอกสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน” เอกสารใช้ในการประชุมผู้จัดการหน่วยประเมินภายนอก 20 กันยายน 2548 ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร
- _____ (2549) “การเมืองก็เรื่องการศึกษา” *เดลินิวส์* : 6
- _____ (2547) “เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การปรับระบบและหลักเกณฑ์การ ประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่โรงแรมมิราเคิล กรุงเทพมหานคร (เอกสารถ่ายสำเนา)
- _____ (2549) “สมศ. เชื้อมือผู้ประเมินไทย” *เดลินิวส์* : 23
- _____ (2548) “สรุปการบรรยายเรื่องความสำคัญ บทบาทหน้าที่ มาตรฐาน และ วิธีดำเนินการประเมินอกิमान การประเมินอกิमानเชิงความก้าวหน้าและสรุปรวม แนวคิดและแนวปฏิบัติ” ประกอบการบรรยายที่สถาบันจุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร (เอกสารอัดสำเนา)
- สรศักดิ์ ไชยมงคล (2549) “ความพึงพอใจของหน่วยประเมินภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อ การทำงานร่วมกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)” ปทุมธานี สำนักงานเครือข่าย หน่วยประเมินภายนอกแห่ง ประเทศไทย (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงาน ก.พ. (ม.ป.ป.) “สมรรถนะของข้าราชการไทย” (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา อัดสำเนาเย็บเล่ม)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) *มาตรฐานการศึกษาของชาติ* กรุงเทพมหานคร สหાયบล็อกลและการพิมพ์
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2545) *แบบ รายงานการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอกโดยสถานศึกษา* เอกสารอัดโรเนียว
- _____ (2546) “สรุปการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการประสานงานหน่วยประเมิน ภายนอกกับ สมศ.” ใช้ในการประชุมผู้จัดการหน่วยประเมิน ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร (เอกสารอัดสำเนา)
- _____ (2547) “สรุปผลการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอกโดย สถานศึกษาในภาพรวม” ใช้ในการประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหน่วยประเมิน ภายนอก ที่โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ กรุงเทพมหานคร (เอกสารอัดสำเนา)

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547) “ระเบียบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ว่าด้วยการให้การรับรอง ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลผู้ประเมินภายนอก พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2547” เอกสารประกอบการประชุมเพื่อพัฒนาหน่วยประเมิน ที่โรงแรมมิราเคิล _____ . (2547) “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545” พริกหวานกราฟฟิค กรุงเทพมหานคร
- _____ . (2548) “ข้อกำหนดรายละเอียดในการจัดจ้างประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งที่ 1/2549 ใช้ในการประชุมผู้จัดการหน่วยประเมินภายนอก ที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร (เอกสารอัดสำเนา)
- _____ . (2548) “สรุปมติคณะกรรมการบริหาร สมศ. ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายนอก” ใช้เป็นข้อมูลการประชุมผู้จัดการหน่วย (เอกสารอัดสำเนา)
- _____ . (2549) “เรื่องเกี่ยวกับสมศ.” [www.onsqa.or.th /about/symbol.hpSystemMenuID=1&SystemMod..1/12543](http://www.onsqa.or.th/about/symbol.hpSystemMenuID=1&SystemMod..1/12543) ค้นคืนวันที่ 9 กันยายน 2549
- _____ . (2549) “หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ สอง” (พ.ศ. 2549-2553) กรุงเทพมหานคร จุดทอง
- _____ . (2550) “ประกาศโครงการจัดจ้างประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษจังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ 2551 ครั้งที่ 3/2551” www.onsqa.or.th ค้นคืนวันที่ 18 ธันวาคม 2550
- _____ . (ม.ป.ป.) “ปัญหาการเขียนรายงานการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักผู้ตรวจราชการ เขต 12 (2550) รายงานการศึกษาในพื้นที่พิเศษ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2548) “การวิเคราะห์หมโนทัศน์และการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ใน *บทสรุปงานวิจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สมศ.(ปี 2545-2547)* หน้า 27-31 กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ (2531) “ผลของการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สีของหมึกพิมพ์และการระบุวันส่งกลับที่มีต่ออัตราการตอบกลับและความจริงใจในการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2529) “ภาคใต้” ใน *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้* เล่ม 7 หน้า 2596-2607
- หน่วยฝึกอบรม ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2547) *คู่มือการประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับผู้ประเมินภายนอก สุวิมล ว่องวานิช บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร*
- ห้างหุ้นส่วนจำกัดปัญชามาตรฐาน (2548) “ผลการประเมินผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (แผ่นปลิว)
- อรนิกา เจริญรวบ (2544) “คุณลักษณะและวิธีการที่พึงประสงค์ในการกำหนดผู้ประเมินภายนอกสำหรับตรวจสอบสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- อรุณี นพรัตน์ (2545) “ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู อาจารย์ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- Altschuld, J. V. (1999). *The case for a voluntary System for Credentialing evaluators*. American Journal of Evaluation. 20(3) 505-517.
- Bloom, B. S. and others,(1967). *Taxonomy of Educational Objectives The Classification of Educational Goals*. New York : Davit McKay.
- Good, C.V. (1975). *Dictionary of Education*. New York: McGrew – Hill.
- Jones, S.C. & Worthen, B.R. (1999). *AEA members' opinions concerning evaluator certification*. American Jernal of Evaluation. 20 (3) : 495-506.
- King, J. A. ,et at (2001). *Toward a taxonomy of essential evaluator Competencies*. American Journal of Evaluation 22(2): 229-247.
- Kirschner, et at (1997). *The design of a study environment for acquiring academic and professional competence in Higher Education* 22: 151-170.
- Knott, T.D. (1998). *A wit of a way to remember the five guiding principles for evaluators*. Amerulican jernal of evaluatio. 19 (1) : 135-139.
- Payne, D.A. (1994). *Designing education project and program evaluations*. Massachusetes: Kluwer Academics Publishers.

- Sander, J.R.,Chair.(1994). *The program evaluation standards*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stufflebeam, D.L.(2000). Methodology of Meta-Evaluation as reflected in Metaevaluations by the western Michigan University Evaluation Center. *Journal of Personnel Evaluation in Education* 14 (1): 95-125.
- Wiemann,J.m., & Backlund, P. (1980). *Cuerent theory and reserch in communicative competence*. *Review of Educational Research* 50 (Spring): 185-199.
- Worthen, Suander, & Fitzpatrick, (1997). *Program Evaluation : Alternative Approaches and Practical Guidelines*. Newyork : Addison Wesley Longman.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ ดร.จรัส นองมาก
 สถานที่ทำงาน 74 พหลโยธิน 44 แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
 วุฒิการศึกษา Ed.D. Adm., กศ.ม. (วัดผลการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การวัดผลและวิจัยการศึกษา, การประเมินคุณภาพภายนอก
2. ชื่อ รศ.ดร.วัน เดชพิชัย
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ 125/502 ถ.พลพิชัย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การวัดผลและวิจัยการศึกษา, การประเมินคุณภาพภายนอก
3. ชื่อ รศ.ดร.สุวรรณ ภควัฒน์ชัย
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา 95000
 วุฒิการศึกษา ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา) ก.ศ.ม. (วัดผลการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การวัดผลและวิจัยการศึกษา, การประเมินคุณภาพภายนอก
4. ชื่อ ผศ.ดร.วิรัตน์ ธรรมาภรณ์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000
 วุฒิการศึกษา Ph.D.Higher & Adult Education
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การวิจัยการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา
5. ชื่อ ดร.ชัยพนธ์ รังงาม
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชธานี อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การวัดผลและวิจัยการศึกษา, ผู้ประเมินอภิมานภายนอกของ สมศ.

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

สำเนา

ครูฯ

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / 398

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 17 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายจิตต์ โชติอุทัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการบริหาร การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดยต้องผ่านการ ตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และ ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่ จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง สาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การวัดผลและวิจัยการศึกษา และการ ประเมินคุณภาพ ภายนอก ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษา ผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิสวธีรานนท์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

โทร. 0 2503 2870

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก ค

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

สำเนา

ครูฯ

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / 399

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 17 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน

เนื่องด้วย นายจิตต์ โชติอุทัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกในภาคใต้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยโดย ขอให้ผู้ประเมินภายนอก ในสังกัดหน่วยสแตนด์การประเมินเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ จะมีให้เป็นกรรทบกรนการทำงาน ตามปกติของผู้ประเมินภายนอกแต่ประการใด ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิศวกรรมนท์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวกรรมนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร: 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก ง

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สำเนา

ครูฯ

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / 400

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 17 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

เนื่องด้วย นายจิตต์ โชติอุทัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บ
ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับ
ความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870 โทรสาร 0 2503 3566-7

สำเนา

ครูฯ

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / 400

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 17 สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด.....

เนื่องด้วย นายจิตต์ โชติอุทัย นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้ประเมินภายนอกในสังกัด
หน่วยประเมินของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บ
ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิสวธีรานนท์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ภาคผนวก จ

ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ
แสดงโดยตารางค่า IOC (Index of Consistency) รายข้อ

ตารางค่า IOC (Index of Consistency) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นรายข้อ

ข้อคำถามที่	ค่าความตรง	ข้อคำถามที่	ค่าความตรง
1	0.8	34	1
2	1	35	1
3	1	36	1
4	0.6	37	0.8
5	1	38	1
6	1	39	0.8
7	0.6	40	1
8	0.8	41	1
9	1	42	0.8
10	1	43	1
11	0.8	44	0.8
12	1	45	1
13	0.8	46	1
14	0.6	47	1
15	1	48	1
16	1	49	1
17	0.6	50	1
18	0.8	51	0.6
19	1	52	1
20	0.8	53	0.8
21	0.6	54	1
22	1	55	1
23	1	56	0.8
24	1	57	0.6
25	0.8	58	1
26	1	59	1
27	1	60	1
28	1	61	1
29	1	62	0.8
30	0.8	63	1
31	0.8	64	1
32	1	65	1
33	1		

ภาคผนวก ฉ

ค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)
เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

สมรรถนะ ข้อที่	Mean	Std. Deviation	N
A1	4.033	.490	30
A2	4.300	.535	30
A3	4.033	.414	30
A4	3.900	.712	30
A5	4.333	.606	30
A6	4.167	.648	30
A7	4.133	.681	30
A8	4.133	.681	30
A9	4.000	.788	30
A10	3.833	.874	30
A11	3.667	.758	30
A12	4.133	.730	30
A13	4.100	.759	30
A14	4.100	.607	30
A15	4.367	.669	30
A16	4.200	.664	30
A17	4.067	.691	30
B18	4.000	.525	30
B19	3.967	.615	30
B20	3.867	.629	30
B21	4.200	.484	30
B22	3.933	.828	30
B23	3.967	.669	30
B24	4.100	.845	30
B25	4.067	.740	30

สมรรถนะ ข้อที่	Mean	Std. Deviation	N
B26	4.333	.606	30
B27	4.333	.606	30
B28	4.033	.718	30
B29	3.867	.776	30
B30	4.000	.871	30
B31	3.969	.765	30
B32	4.600	.498	30
B33	4.233	.626	30
B34	4.067	.785	30
B35	4.133	.730	30
B36	3.667	.629	30
B37	3.967	.490	30
B38	3.900	.662	30
B39	3.800	.664	30
B40	4.033	.718	30
B41	4.500	.572	30
B42	4.033	.556	30
B43	4.400	.724	30
B44	4.100	.607	30
B45	4.233	.568	30
C46	4.367	.556	30
C47	4.700	.466	30
C48	4.633	.490	30
C49	4.667	.479	30
C50	4.567	.504	30

สมรรถนะ ข้อที่	Mean	Std. Deviation	N
C51	4.300	.794	30
C52	4.433	.728	30
C53	4.467	.629	30
C54	4.600	.498	30
C55	4.567	.568	30
C56	4.533	.571	30
C57	4.200	.664	30
C58	4.867	.346	30
C59	4.800	.407	30
C60	4.800	.407	30
C61	4.333	.661	30
C62	5.000	.000	30
C63	5.000	.000	30
C64	4.900	.403	30
C65	4.633	.556	30

สมรรถนะ ข้อที่	SCALE MEAN IF ITEM DELETED	SCALE VATIANCE IF ITEM DELETED	CORRECTED ITEM TOTAL CORRELATION
A1	272.333	498.851	.667
A2	272.067	501.857	.482
A3	272.333	504.506	.485
A4	272.467	495.292	.565
A5	272.033	494.447	.700
A6	272.200	498.234	.520
A7	272.233	495.289	.591
A8	272.233	493.840	.640
A9	272.367	495.826	.491
A10	272.533	488.189	.640
A11	272.700	495.114	.534
A12	272.233	495.909	.530
A13	272.267	495.444	.523
A14	272.267	500.409	.475
A15	272.000	497.310	.534
A16	272.167	496.420	.568
A17	272.300	494.010	.625
B18	272.367	501.551	.504
B19	272.400	500.110	.480
B20	272.500	498.672	.521
B21	272.167	501.040	.573
B22	272.433	492.668	.553
B23	272.400	494.455	.632
B24	272.267	488.961	.643

สมรรถนะ ข้อที่	SCALE MEAN IF ITEM DELETED	SCALE VATIANCE IF ITEM DELETED	CORRECTED ITEM TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
B25	272.300	499.183	.790	.964
B26	272.033	497.895	.761	.964
B27	272.033	501.620	.840	.964
B28	272.033	496.575	.835	.964
B29	272.500	490.052	.818	.964
B30	272.367	486.378	.821	.964
B31	272.400	495.697	.812	.964
B32	271.767	500.323	.653	.964
B33	272.133	503.016	.704	.965
B34	272.300	498.217	.925	.964
B35	272.233	491.840	.835	.964
B36	272.500	497.707	.783	.964
B37	272.400	500.869	.846	.964
B38	272.467	493.085	.812	.964
B39	272.567	493.978	.593	.964
B40	272.333	491.609	.758	.964
B41	271.867	494.533	.838	.964
B42	272.333	499.609	.808	.964
B43	271.967	493.413	.710	.964
B44	272.267	495.030	.813	.964
B45	272.133	501.568	.773	.964
C46	272.000	499.517	.558	.964
C47	271.667	505.402	.385	.964
C48	271.733	504.133	.423	.964

สมรรถนะ ข้อที่	SCALE MEAN IF ITEM DELETED	SCALE VATIANCE IF ITEM DELETED	CORRECTED ITEM TOTAL CORRELATION	ALPHA IF ITEM DELETED
C49	271.700	504.010	.439	.964
C50	271.800	501.062	.548	.964
C51	272.067	489.651	.666	.964
C52	271.933	493.237	.616	.964
C53	271.900	498.783	.517	.964
C54	271.767	503.633	.439	.964
C55	271.800	496.855	.652	.964
C56	271.833	498.144	.597	.964
C57	272.187	493.316	.675	.964
C58	271.500	507.707	.376	.965
C59	271.567	507.633	.321	.965
C60	271.567	508.116	.295	.965
C61	272.033	499.964	.450	.964
C62	271.367	513.689	.000	.965
C63	271.367	513.689	.000	.965
C64	271.467	509.292	.233	.965
C65	271.733	501.720	.466	.964

ภาคผนวก ข

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

เรียน ท่านผู้ประเมินภายนอก ที่เคารพ

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ และรวบรวมปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกจากผู้ประเมินภายนอกโดยตรง โดยหวังจะนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาผู้ประเมินภายนอก ใช้พัฒนา การบริหารการประเมินภายนอก และเพื่อผู้ประเมินภายนอกสามารถใช้พัฒนาตนเอง

ในฐานะที่ท่านมีประสบการณ์ในการประเมินภายนอก คำตอบของท่านย่อมมีผลต่อคุณภาพของการวิจัยครั้งนี้ จึงขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ และตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด คำตอบของท่านและผลการวิจัย จะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน่วยประเมินของท่านแต่อย่างใด และขอเรียนว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังหน่วยประเมินของท่านแล้ว

เมื่อตอบเสร็จแล้ว โปรดอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามคืนให้ผู้วิจัยโดยเร็ว โดยบรรจุซองส่งคืนที่เจ้าหน้าที่และติดแสตมป์มาพร้อมแล้ว

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นายจิตต์ โชติอุทัย

นักศึกษามหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจง

แบบสอบถามเรื่อง “สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้” แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับ สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความรู้ในการประเมินภายนอก
- 2) ด้านทักษะในการประเมินภายนอก
- 3) ด้านคุณลักษณะผู้ประเมินภายนอก

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องสมรรถนะของผู้ประเมิน

ภายนอก

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดขีด ✓ ในวงกลม และกรอกข้อความในช่องเว้นตามสถานะของท่าน

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 30- 39 ปี 40- 49 ปี 50 -59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุดของท่าน
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ปริญญาโท ปริญญาเอก
4. เวลาทำการประเมิน เต็มเวลา บางเวลา
5. ในกรณีที่ยังรับราชการอยู่ ตำแหน่งของท่านคือ สพฐ. สังกัดอื่น ๆ

.....

คำชี้แจงตัวอย่างการตอบตอนที่ 2 คำตอบในตอนนี้เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ คือ น้อยมาก น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โปรดพิจารณาว่าท่านมีสมรรถนะในเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับสมรรถนะนั้น ดังตัวอย่าง

ข้อที่	สมรรถนะ	ระดับของสมรรถนะ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
0	ความรู้เรื่องประวัติการเมืองของประเทศไทย				✓		

จากตัวอย่างนี้แสดงว่า ท่านมีสมรรถนะในความรู้เรื่องประวัติการเมืองไทย ในระดับ มาก

ตอนที่ 2 สมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสมรรถนะที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อที่	สมรรถนะ	ระดับของสมรรถนะ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
ตอนที่ 1 สมรรถนะด้านความรู้ ความรู้เกี่ยวกับการประเมินภายนอก ท่านมีความรู้เรื่องต่อไปนี้ ในระดับใด ?							
1	การประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา						
2	หลักการและความมุ่งหมายของการประเมินภายนอก						
3	วิธีการประเมินภายนอก						
4	ระเบียบปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ สมศ.						
5	บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก						
6	มาตรฐานการศึกษา,ตัวบ่งชี้ ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน						
7	เกณฑ์การพิจารณาสรุปผลการประเมินภายนอก						
8	สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา						
9	การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)						
10	แบบฟอร์มการบันทึกภาคสนามและวิธีการบันทึก						
11	การเขียนรายงานให้ได้มาตรฐาน สมศ.						
ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ท่านมีความรู้เรื่องต่อไปนี้ ในระดับใด ?							
12	หลักการและแนวการจัดการศึกษาของชาติ						
13	ระบบและกระบวนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						

ข้อที่	สมรรถนะ	ระดับของสมรรถนะ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
14	ระเบียบและข้อกำหนดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						
15	หลักสูตร การเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน						
16	การวัดผล-ประเมินผลการเรียนการสอนของ สถานศึกษา						
17	การวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา						
ด้านที่ 2 สมรรถนะด้านทักษะ ทักษะการทำงานก่อนการประเมิน ท่านมีทักษะต่อไปนี้ในระดับใด ?							
18	การประชุมทีมทำความเข้าใจและทบทวนงาน						
19	การวางแผนในการประเมินสถานศึกษา						
20	การตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมิน						
21	การจัดตารางการตรวจเยี่ยมที่เหมาะสม						
22	การวิเคราะห์ SAR ของสถานศึกษาล่วงหน้า						
23	การกำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลของ สถานศึกษาไว้ล่วงหน้า						
24	การเตรียมเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า						
25	การประสานงานกับสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง						
ทักษะการทำงานระหว่างการประเมิน ท่านมีทักษะต่อไปนี้ในระดับใด ?							
26	การสื่อสารด้วยวาจากับสถานศึกษา						
27	การประชุมชี้แจงแก่สถานศึกษาก่อนประเมิน						
28	การบริหารเวลาเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ						
29	การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลที่เหมาะสม						
30	การใช้กลวิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล						
31	การประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ประเมิน						

ข้อที่	สมรรถนะ	ระดับของสมรรถนะ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
32	การสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการประชุม						
33	การทำงานเป็นทีมของผู้ประเมินภายนอก						
34	การบันทึกข้อมูล ได้ถูกต้องและครบถ้วน						
35	การตรวจสอบข้อมูลยืนยันความถูกต้อง						
ทักษะหรือผลงานหลังการประชุม ท่านมีทักษะหรือผลงานต่อไปนี้ในระดับใด ?							
36	การวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงประเด็นตัวบ่งชี้						
37	การสรุปผลที่ถูกต้องตามเกณฑ์ สมศ.						
38	การระบุจุดเด่นและจุดด้อยได้ถูกต้องชัดเจน						
39	การระบุเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนา						
40	การเสนอแนะที่ตรงกับสภาพบริบทของสถานศึกษา และนำไปปฏิบัติได้						
41	การรายงานด้วยวาจาเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา						
42	การเขียนรายงานที่ถูกต้องตามรูปแบบ สมศ. และสอดคล้องกับการงานด้วยวาจา						
43	การสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีของ สถานศึกษาต่อการประเมินภายนอก						
44	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่อการ พัฒนาสถานศึกษา						
45	การเสริมแรงสถานศึกษาให้มีการพัฒนาต่อเนื่อง						
ด้านที่ 3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ บุคลิกลักษณะ ท่านมีบุคลิกลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด ?							
46	การมีท่วงทีวาจาที่น่านับถือ						
47	การแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย						
48	ความขี้อายเข้มแข็งมีไหวพริบเป็นกันเอง						

ข้อที่	สมรรถนะ	ระดับของสมรรถนะ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
49	การมีกิจกรรมารขาทและความประพดที่คังาม						
50	การมีวุฒิกวะทางอรณน						
จริยธรรม							
ท่านมีจริยธรรมต่อไปนี้ในระดับใด ?							
51	การมีเจตคตที่ค้ตอหน่วยประเมินที่ตนสังกัด						
52	ความรักและภุมใจในอาชีพการประเมินภายนอก						
53	ความเป็นกัลยาณมิตรในทีมประเมิน						
54	การเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้แ่ง และเสนอ ข้อมูลเพิ่มเติม						
55	การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น						
56	การมีเจตคตที่ค้ตอสถานศึกษา						
57	การเก็บเอกสารอย่างเป็นระเบียบและต่อเนื่อง						
จรรยาบรรณ							
ท่านมีจรรยาบรรณของผู้ประเมินต่อไปนี้ในระดับใด ?							
58	การ ไม่ เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับ สถานศึกษาที่ตัวเองประเมิน						
59	การ ไม่ ขอมให้อธิพลใด ๆ มาเบียงเบนผลการ ประเมิน						
60	ความเป็นกลาง เทียงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้						
61	การ ไม่รบกวนความเป็นปกติในการเรียนการ สอนของสถานศึกษา						
62	การ ไม่ ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียก-รับ ผลประ โยชน์ใด ๆ จากสถานศึกษา						
63	การ ไม่ ประพดให้เสื่อมเสียวแก่ชื่อเสียงของตน และ สมศ.						

ข้อที่	สมรรถนะ	ระดับของสมรรถนะ					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
64	การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและ สถานศึกษา ที่ได้จากการประเมิน						
65	การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน สมบูรณ์ ตามมาตรฐาน สมศ.						

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่กรุณาตอบ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

คำชี้แจง โปรดเขียนถึงปัญหา และข้อเสนอแนะใน 3 ด้าน คือ

1. สมรรถนะด้านความรู้ เพื่อการประเมินภายนอก

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

2. สมรรถนะด้านทักษะ เพื่อการประเมินภายนอก

ปัญหา.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ เพื่อการประเมินภายนอก

ปัญหา.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

4. อื่นๆ (ไม่จำกัดประเด็น)

ปัญหา.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งที่กรุณาตอบแบบสอบถามจนจบ

ภาคผนวก ข

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา

ตารางเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้
ระหว่าง ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	ผู้ประเมินเต็มเวลา		ผู้ประเมินบางเวลา		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.09	.52	4.11	.66	.274
2. หลักการและความมุ่งหมายของการประเมินภายนอก	4.33	.51	4.34	.59	.076
3. วิธีการประเมินภายนอก	4.02	.58	4.18	.61	2.275*
4. ระเบียบปฏิบัติและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของ สมศ.	3.91	.71	3.91	.84	.030
5. บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก	4.35	.57	4.35	.59	.044
6. มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.15	.62	4.31	.63	2.002
7. เกณฑ์การพิจารณาสรุปผลการประเมินภายนอก	4.14	.69	4.21	.64	.778
8. สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.00	.74	4.18	.68	2.084
9. การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)	3.94	.69	4.03	.64	1.100
10. แบบบันทึกภาคสนามและวิธีการบันทึก	3.94	.79	4.00	.77	.649
11. การเขียนรายงานให้ได้มาตรฐาน สมศ.	3.75	.73	3.76	.93	.074
12. หลักการและแนวการจัดการศึกษาของชาติ	4.17	.65	4.26	.73	1.094
13. ระบบและกระบวนการ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.16	.72	4.21	.76	.613

ตารางเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอก (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	ผู้ประเมินเต็มเวลา		ผู้ประเมินบางเวลา		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
14. ระเบียบและข้อกำหนดในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	3.95	.74	4.03	.76	.828
15. หลักสูตร การเรียนการสอนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	4.19	.69	4.18	.78	.063
16. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ของสถานศึกษา	4.05	.72	4.14	.80	.948
17. การวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทของ สถานศึกษา	3.98	.77	4.09	.72	1.162
เฉลี่ยรวม	4.01	.49	4.13	.55	1.061

จากตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้โดยภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา พบว่า มีระดับสมรรถนะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบในสมรรถนะ รายข้อย่อย พบว่า ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา มีสมรรถนะด้านความรู้ในวิธีการประเมินภายนอกแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถนะรายข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางเปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะ ของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
ภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	ผู้ประเมิน เต็มเวลา		ผู้ประเมิน บางเวลา		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การประชุมทีมทำความเข้าใจและทบทวนงาน	3.94	.61	4.00	.82	.695
2. การวางแผนในการประเมินสถานศึกษา	4.04	.61	3.97	.84	.763
3. การตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมิน	3.79	.72	3.88	.85	.921
4. การจัดตารางการตรวจเยี่ยมที่เหมาะสม	4.14	.69	4.06	.88	.822
5. การวิเคราะห์ SAR ของสถานศึกษาล่วงหน้า	3.87	.81	4.03	.88	1.563
6. การกำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลของ สถานศึกษาไว้ล่วงหน้า	3.87	.71	4.05	.75	1.976
7. การเตรียมเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า	3.94	.85	4.15	.83	1.992
8. การประสานงานกับสถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้อง	3.85	.80	3.95	.95	.948
9. การสื่อสารด้วยวาจากับสถานศึกษา	4.36	.60	4.26	.71	1.255
10. การประชุมชี้แจงแก่สถานศึกษาก่อนประเมิน	4.27	.72	4.32	.66	.617
11. การบริหารเวลาเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.08	.65	4.09	.76	.146
12. การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่าง เหมาะสม	3.87	.88	4.12	.74	2.459*
13. การใช้กลวิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล	4.06	.85	4.14	.72	.758
14. การมีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างผู้ประเมิน	3.95	.70	4.12	.73	1.896
15. การสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการประเมิน	4.49	.59	4.50	.66	.200

สมรรถนะของผู้ประเมิน	ผู้ประเมิน เต็มเวลา		ผู้ประเมิน บางเวลา		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
16. การทำงานเป็นทีมของผู้ประเมินภายนอก	4.24	.58	4.32	.79	.980
17. การบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องและครบถ้วน	3.95	.77	4.06	.80	1.110
18. การตรวจสอบข้อมูลยืนยันความถูกต้อง	4.06	.69	4.12	.73	.668
19. การวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงประเด็นตัวบ่งชี้	4.02	.68	4.03	.63	.181
20. การสรุปผลที่ถูกต้องตามเกณฑ์ สมศ.	4.08	.63	4.08	.73	.028
21. การระบุจุดเด่นและจุดด้อยได้ถูกต้อง ชัดเจน	3.93	.76	4.08	.69	1.636
22. การระบุเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนา	3.87	.73	3.95	.73	.969
23. การเสนอแนะที่ตรงกับสภาพบริบทของ สถานศึกษาและนำไปปฏิบัติได้	4.06	.75	4.06	.65	.022
24. การรายงานด้วยวาจาเป็นที่ยอมรับของ สถานศึกษา	4.39	.61	4.24	.68	1.860
25. การเขียนรายงานที่ถูกต้องตามรูปแบบ สมศ. และสอดคล้องกับการรายงานด้วยวาจา	4.11	.65	4.05	.75	.737
26. การสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีของ สถานศึกษาต่อการประเมินภายนอก	4.35	.67	4.24	.72	1.264
27. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาสถานศึกษา	4.08	.82	4.11	.73	.292
28. การเสริมแรงสถานศึกษาให้มีการพัฒนาต่อเนื่อง	4.20	.69	4.06	.76	1.582
เฉลี่ยรวม	4.07	.50	4.11	.51	.526

จากตารางเปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ โดยภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา พบว่า โดยภาพรวมมีระดับสมรรถนะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในรายข้อย่อย พบว่า ผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา มีระดับสมรรถนะในการเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนสมรรถนะรายข้อย่อยอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ด้าน
คุณลักษณะ ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา (n = 278)

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	ผู้ประเมิน เต็มเวลา		ผู้ประเมิน บางเวลา		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การมีท่วงทีวาจาที่น่านับถือ	4.37	.60	4.21	.70	.795
2. การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	4.61	.52	4.59	.55	.276
3. ความขี้มเข้มแจ่มใส เป็นกันเอง	4.57	.53	4.57	.50	.036
4. การมีมารยาทและความประพฤติที่ดีงาม	4.57	.53	4.56	.56	.260
5. การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์	4.53	.56	4.52	.50	.128
6. การมีเจตคติที่ดีต่อหน่วยประเมินที่ตนสังกัด	4.34	.72	4.25	.81	.912
7. ความรักและภูมิใจในอาชีพการประเมินภายนอก	4.50	1.67	4.22	.74	3.140**
8. การเป็นกัลยาณมิตรในทีมประเมิน	4.62	.52	4.47	.64	2.061*
9. การเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้แย้ง และ เสนอข้อมูลเพิ่มเติม	4.65	.54	4.51	.64	1.935
10. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.64	.51	4.48	.61	2.231*
11. ท่านมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา	4.61	.52	4.50	.59	1.594
12. การเก็บเอกสารอย่างเป็นระเบียบและต่อเนื่อง	4.22	.65	4.24	.68	.195
13. การไม่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับ สถานศึกษาที่ตนเองประเมิน	4.89	.31	4.66	.69	3.412**
14. การไม่ยอมให้อิทธิพลใดมาเบี่ยงเบนผลการประเมิน	4.81	.39	4.65	.69	2.329*

ตารางเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก (ต่อ)

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	ผู้ประเมิน เต็มเวลา		ผู้ประเมิน บางเวลา		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
15. ความเป็นกลางเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้	4.84	.37	4.74	.51	1.863
16. การไม่รบกวนความเป็นปกติในการเรียน การสอนของสถานศึกษา	4.40	.52	4.28	.76	1.474
17. การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียกรับ ผลประโยชน์ใด ๆ จากสถานศึกษา	4.97	.18	4.85	.59	2.257*
18. การไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของ ตนและ สมศ.	4.97	.18	4.83	.60	2.507*
19. การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและ สถานศึกษาที่ได้จากการประเมิน	4.91	.29	4.73	.51	3.482**
20. การปฏิบัติงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตาม มาตรฐาน สมศ.	4.76	.43	4.59	.58	2.783**
เฉลี่ยรวม	4.64	.32	4.53	.41	2.470*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ด้านคุณลักษณะโดยภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินเต็มเวลาและผู้ประเมินบางเวลา พบว่า ระดับสมรรถนะโดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกระดับสมรรถนะตามรายข้อย่อย พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความรักและภูมิใจในอาชีพการประเมินภายนอก การไม่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับสถานศึกษาที่ตนเองประเมิน การรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้จากการประเมิน การปฏิบัติงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามมาตรฐาน สมศ. ส่วน

ระดับสมรรถนะที่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การเป็นกัลยาณมิตรในทีมประเมิน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การไม่ยอมให้อิทธิพลใดๆ มาเบี่ยงเบนผลการประเมิน การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียก/รับผลประโยชน์ใดๆ จาก สถานศึกษา และการไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนและ สมศ.

ภาคผนวก ฅ

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้เป็นราย
ข้อระหว่างผู้ประเมินภายนอกต่างกลุ่มอายุ

ตารางการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน

ภาคใต้ด้านความรู้ในภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30-40 ปี
41-50 ปี, 51-60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30-39 ปี		อายุ 40-49 ปี		อายุ 50-59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การประกันคุณภาพและ การประเมินคุณภาพ การศึกษา	3.71	.73	4.18	.58	4.10	.62	4.11	.54	2.296
2. หลักการและความ มุ่งหมายของการประเมิน ภายนอก	4.29	.47	4.41	.58	4.25	.58	4.41	.49	1.751
3.วิธีการประเมินภายนอก	3.57	.51	4.23	.61	4.14	.55	4.07	.62	4.817**
4. ระเบียบปฏิบัติและกฎ เกณฑ์ต่างๆ ของสมศ.	3.43	.51	3.91	.74	3.88	.78	4.02	.79	2.551
5. บทบาทหน้าที่ของ ผู้ประเมินภายนอก	4.00	.56	4.50	.51	4.28	.59	4.43	.58	3.970**
6.มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ในการ ประเมินคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.71	.47	4.27	.69	4.22	.63	4.30	.59	3.641*
7. เกณฑ์การพิจารณาสรุป ผลการประเมินภายนอก	3.71	.47	4.23	.74	4.12	.63	4.30	.66	3.716*
8. สถิติที่ใช้ในการประเมิน คุณภาพการศึกษา	3.71	.73	4.36	.65	3.96	.68	4.18	.72	5.400**
9. การวิเคราะห์รายงาน การประเมินตนเอง ของสถานศึกษา(SAR)	3.57	.51	4.14	.63	3.89	.70	4.09	.67	3.946**
10. แบบบันทึกภาคสนาม และวิธีการบันทึก	3.71	.73	4.09	.80	3.88	.69	4.07	.87	1.899

ตารางการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
ภาคใต้ด้านความรู้ในภาพรวมและรายข้อย่อย (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี		อายุ 40 – 49 ปี		อายุ 50 – 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
11. การเขียนรายงานให้ ได้มาตรฐาน สมศ.	3.29	.47	3.91	.91	3.64	.88	3.89	.75	3.450*
12. หลักการและแนวการ จัดการศึกษาของชาติ	3.86	.36	4.36	.65	4.21	.73	4.20	.70	1.956
13. ระบบและกระบวนการ บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	3.86	.66	4.18	.72	4.18	.79	4.25	.68	1.161
14. ระเบียบและข้อกำหนด ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	3.43	.51	4.14	.63	4.02	.82	3.98	.73	3.287*
15. หลักสูตร การเรียน การสอนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.57	.76	4.32	.56	4.14	.79	4.27	.69	4.438**
16. การวัดผลและประเมิน ผลการเรียนการสอน ของสถานศึกษา	3.57	.51	4.27	.54	4.13	.85	4.05	.74	3.254*
17. การวิเคราะห์ข้อมูล และบริบทของ สถานศึกษา	3.57	.76	4.18	.50	4.04	.73	4.00	.83	2.438
เฉลี่ยรวม	3.68	.31	4.22	.52	4.06	.52	4.16	.53	4.389**

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 40 ปี, 41 – 50 ปี, 51– 60 ปีและอายุ 60 ปีขึ้นไป ด้านความรู้ในภาพรวมและรายข้อย่อย พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนสมรรถนะด้านความรู้ในรายข้อย่อยที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกณฑ์การพิจารณาสรุปผลการประเมินภายนอก การเขียนรายงานให้ได้มาตรฐาน สมศ. ระเบียบและข้อกำหนดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอนของสถานศึกษา และสมรรถนะด้านความรู้ในรายข้อย่อยที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ วิธีการประเมินภายนอก บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก สถิติที่ใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา(SAR) รวมทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ด้าน
ทักษะในภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 40 ปี,
41 – 50 ปี, 51– 60 ปีและอายุ 60 ปีขึ้นไป (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี		อายุ 40 – 49 ปี		อายุ 50 – 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	1. การประชุมทีมทำความเข้าใจและทบทวนงาน	3.29	.73	4.09	.80	3.96	.76	4.02	
2. การวางแผนในการประเมินสถานศึกษา	3.29	.73	4.09	.96	3.97	.70	4.11	.58	5.667**
3. การตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมิน	3.29	.73	4.00	.96	3.72	.75	3.98	.69	4.816**
4. การจัดทำรายการตรวจเยี่ยมที่เหมาะสม	3.57	.94	4.23	.96	4.05	.77	4.18	.65	3.000*
5. การวิเคราะห์ SAR ของสถานศึกษาล่วงหน้า	3.43	.94	4.09	.86	3.96	.85	3.95	.80	2.208
6. การกำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลของสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า	3.29	.91	4.18	.72	4.04	.68	3.84	.71	7.000**
7. การเตรียมเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า	3.29	.91	4.09	.80	4.17	.79	4.00	.86	4.957**
8. การประสานงานกับสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง	3.43	.76	4.05	.71	3.97	.91	3.82	.92	2.290
9. การสื่อสารด้วยวาจา กับสถานศึกษา	3.86	.66	4.36	.65	4.32	.66	4.34	.64	2.425
10. การประชุมชี้แจงแก่สถานศึกษาก่อนประเมิน	3.71	.73	4.32	.56	4.41	.62	4.23	.77	4.896**

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ		อายุ		อายุ		อายุ		F
	30 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
11. การบริหารเวลาเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	3.57	.51	4.23	.86	4.11	.68	4.07	.66	3.198*
12. การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม	3.17	.39	4.14	.82	4.11	.70	3.91	.93	5.831**
13. การใช้กลวิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล	3.43	.51	4.36	.57	4.05	.79	4.14	.85	5.503**
14. การมีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ประเมิน	3.57	.51	4.09	.86	4.16	.68	3.93	.69	3.876*
15. การสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการประเมิน	4.14	.66	4.55	.59	4.57	.60	4.43	.66	2.474
16. การทำงานเป็นทีมของผู้ประเมินภายนอก	3.71	.47	4.23	.80	4.38	.70	4.27	.62	4.021**
17. การบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องและครบถ้วน	3.43	.51	4.14	.88	4.00	.81	4.05	.71	3.086*
18. การตรวจสอบข้อมูลยืนยันความถูกต้อง	3.71	.47	4.18	.72	4.11	.78	4.09	.64	1.580
19. การวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงประเด็นตัวบ่งชี้	3.71	.73	4.05	.57	4.00	.63	4.09	.71	1.427
20. การสรุปผลที่ถูกต้องตามเกณฑ์ สมศ.	3.86	.66	4.09	.60	4.07	.71	4.11	.69	.581
21. การระบุจุดเด่นและจุดด้อยได้ถูกต้อง ชัดเจน	3.43	.51	4.14	.63	3.97	.70	4.07	.79	3.829*

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี		อายุ 40 – 49 ปี		อายุ 50 – 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	22. การระบุงบเงินใช้								
ความสำเร็จในการพัฒนา	3.43	.51	4.09	.68	3.87	.69	3.95	.80	3.259*
23. การเสนอแนะที่ตรงกับ									
สภาพบริบทของ									
สถานศึกษาและนำไป									
ปฏิบัติได้	3.71	.47	4.14	.63	4.07	.65	4.07	.81	1.320
24. การรายงานด้วยวาจา									
เป็นที่ยอมรับของ									
สถานศึกษา	3.71	.73	4.27	.62	4.36	.61	4.39	.65	4.787**
25. การเขียนรายงานที่									
ถูกต้องตามรูปแบบ									
สมศ.และสอดคล้องกับ									
การรายงานด้วยวาจา	3.86	.66	4.05	.65	4.07	.73	4.14	.70	.698
26. การสร้างความเข้าใจ									
และเจตคติที่ดีของ									
สถานศึกษาต่อการ									
ประเมินภายนอก	4.00	.96	4.41	.50	4.29	.73	4.30	.70	1.219
27. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม									
ของผู้เกี่ยวข้องต่อ									
การพัฒนาสถานศึกษา	3.86	.86	4.23	.61	4.11	.75	4.05	.86	.999
28. การเสริมแรงสถานศึกษา									
ให้มีการพัฒนาต่อเนื่อง	3.71	.73	4.32	.64	4.07	.80	4.18	.65	2.928*
เฉลี่ยรวม	3.59	.51	4.19	.57	4.11	.48	4.10	.53	5.070**

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาระดับพื้นฐานในภาคใต้ด้านทักษะในภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปีและอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่า สมรรถนะด้านทักษะในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสมรรถนะด้านทักษะรายข้อย่อยที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การจัดตารางการตรวจเยี่ยมที่เหมาะสม การบริหารเวลาเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การมีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ประเมิน การบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องและครบถ้วน การระบุ จุดเด่นและจุดด้อยได้ถูกต้อง ชัดเจน การระบุเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนา และการเสริมแรงสถานศึกษาให้มีการพัฒนาต่อเนื่อง นอกจากนี้สมรรถนะด้านทักษะรายข้อย่อยที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การประชุมทีมทำความเข้าใจและทบทวนงาน การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม การตรวจสอบปรับปรุงแผนการประเมิน การกำหนดประเด็นการเก็บข้อมูลของสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า การเตรียมเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า การประชุมชี้แจงแก่สถานศึกษาก่อนประเมิน การเลือกใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม การใช้กลวิธีหลากหลายในการเก็บข้อมูล การทำงานเป็นทีมของผู้ประเมินภายนอก และการรายงานด้วยวาจาเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา

ตารางการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ในภาคใต้ด้านคุณลักษณะในภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมิน
 ที่มีอายุ 30 – 40 ปี, 41 – 50 ปี, 51– 60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป (n = 278)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี		อายุ 40 – 49 ปี		อายุ 50 – 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การมีท่วงทีวาจาที่น่า นับถือ	4.14	.66	4.41	.58	4.35	.72	4.32	.60	.623
2. การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย	4.43	.51	4.73	.45	4.63	.52	4.52	.60	.2009
3. ความอึดแอ้มแจ่มใส เป็นกันเอง	4.43	.51	4.64	.49	4.59	.49	4.55	.55	.719
4. การมีมารยาทและ ความประพฤติที่ดีงาม	4.43	.51	4.64	.49	4.59	.53	4.52	.53	.802
5. การมีวุฒิภาวะทาง อารมณ์	4.29	.73	4.50	.51	4.54	.50	4.55	.55	1.076
6. การมีเจตคติที่ดีต่อ หน่วยประเมินที่ตน สังกัด	4.43	.51	4.14	.82	4.29	.82	4.36	.68	1.020
7. ความรักและภูมิใจใน อาชีพการประเมิน ภายนอก	4.29	.47	4.27	.76	4.32	.74	4.45	.69	.889
8. การเป็นกัลยาณมิตรใน ทีมประเมิน	4.43	.51	4.45	.66	4.56	.60	4.59	.54	.747
9. การเปิดโอกาสให้ สถานศึกษาได้แย้ง และเสนอข้อมูลเพิ่มเติม	4.29	.73	4.55	.59	4.61	.59	4.61	.58	1.371
10. การรับฟังความคิด เห็นของผู้อื่น	4.71	.47	4.50	.59	4.54	.60	4.59	.54	.654

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ		อายุ		อายุ		อายุ		F
	30 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
11. ท่านมีเจตคติที่ดีต่อ									
สถานศึกษา	4.14	.66	4.50	.59	4.55	.56	4.64	.48	3.407*
12. การเก็บเอกสารอย่าง									
เป็นระเบียบและ									
ต่อเนื่อง	4.00	.56	4.41	.73	4.19	.64	4.23	.67	1.793
13. การไม่เป็นที่ปรึกษา									
หรือเป็นวิทยากรให้กับ									
สถานศึกษาที่ตนเอง									
ประเมิน	4.86	.36	4.41	.95	4.86	.40	43.84	.37	8.363**
14. การไม่ยอมให้อิทธิพล									
ใด ๆ มาเบี่ยงเบนผล									
การประเมิน	4.71	.47	4.41	.95	4.88	.33	4.70	.51	7.732**
15. ความเป็นกลาง									
เที่ยงตรง โปร่งใส									
ตรวจสอบได้	4.86	.36	4.59	.58	4.86	.40	4.80	.41	4.050**
16. การไม่รบกวนความ									
เป็นปกติในการเรียน									
การสอนของ									
สถานศึกษา	4.14	.36	4.05	.89	4.45	.63	4.39	.54	4.730**
17. การไม่ใช้อำนาจใน									
ฐานะผู้ประเมินเรียก									
รับผลประโยชน์ใด ๆ									
จากสถานศึกษา	5.00	.00	4.59	.95	4.98	.13	4.95	.21	10.195**
18. การไม่ประพฤติให้									
เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียง									
ของตนและ สมศ.	5.00	.00	4.55	.95	4.98	.13	4.95	.21	12.671**

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้ประเมิน	อายุ 30 – 39 ปี		อายุ 40 – 49 ปี		อายุ 50 – 59 ปี		อายุ 60 ปีขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
19. การรักษาความลับของ ข้อมูลส่วนบุคคลและ สถานศึกษาที่ได้จาก การประเมิน	5.00	.00	4.55	.59	4.82	.43	4.91	.29	8.861**
20. การปฏิบัติงานได้ ครบถ้วนสมบูรณ์ตาม มาตรฐาน สมศ.	4.43	.51	4.59	.58	4.71	.53	4.70	.46	1.777
เฉลี่ยรวม	4.50	.25	4.47	.50	4.61	.33	4.61	.34	1.987

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ด้านคุณลักษณะในภาพรวมและรายข้อย่อย ระหว่างผู้ประเมินที่มีอายุ 30 – 40 ปี, 41 – 50 ปี, 51 – 60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนสมรรถนะด้านคุณลักษณะรายข้อย่อยที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ท่านมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา นอกจากนี้สมรรถนะด้านคุณลักษณะรายข้อย่อยที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การไม่เป็นที่ปรึกษาหรือเป็นวิทยากรให้กับสถานศึกษาที่ตนเองประเมิน การไม่ยอมให้อิทธิพลใด ๆ มาเบี่ยงเบนผลการประเมิน ความเป็นกลาง ที่เที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ การไม่รบกวนความเป็นปกติในการเรียนการสอนของสถานศึกษา การไม่ใช้อำนาจในฐานะผู้ประเมินเรียกรับผลประโยชน์ใด ๆ จากสถานศึกษา การไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ ชื่อเสียงของตนและ สมศ. และการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้จากการประเมิน

ภาคผนวก ญ

รายชื่อผู้ร่วมพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้ร่วมพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย
ช่วยเพิ่มเติมสมรรถนะจาก 80 ข้อ เป็น 94 ข้อ

ผู้ประเมินภายนอก

1. ผศ.เต็มดวง เสวตจินดา	ข้าราชการบำนาญ	ปัตตานี	จิต ไซติการประเมิน
2. นายวิศิษย์ ะโกะ	ข้าราชการบำนาญ	ปัตตานี	จิต ไซติการประเมิน
3. นายวิเชียร ไชยกาญจน์	ข้าราชการบำนาญ	ปัตตานี	สแตนด์คาร์ดการประเมิน
4. นายสวัสดิ์ ชายเกตุ	ข้าราชการบำนาญ	ปัตตานี	จิต ไซติการประเมิน
5. นายอาฟีนดี อาแว	ครูโรงเรียนเอกชน	ปัตตานี	จิต ไซติการประเมิน

ฝ่ายรับการประเมิน

1. นายชุมพล เถาว์สุวรรณ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนท่าพะยาประชานุเคราะห์	อบจ.ยะลา
2. นายสวัสดิ์ เวชประสิทธิ์	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนเทศบาล 2	เทศบาลนครยะลา
3. นางเจียมรัตน์ กัณหเวก	รองผู้อำนวยการ	โรงเรียนเทศบาล 4	เทศบาลนครยะลา
4. นายนิพนธ์ นิกากิ	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนชุมชนบ้านยูโย	สพท.ปัตตานี
5. นางวรรณิ แก้วขาว	รองผู้อำนวยการ	โรงเรียนอนุบาลปัตตานี	สพท.ปัตตานี

รายชื่อผู้ช่วยจัดกลุ่มข้อย่อย 94 ข้อ ออกเป็น 3 ด้าน

ผู้อำนวยการการประเมินภายนอกพิจารณาจัดกลุ่มสมรรถนะออกเป็น 3 ด้าน

1. นายผวน เส็งนันท	ผู้ประเมินอภิमानภายนอกของ	สมศ.
2. นายมบุญ บุญเจิด	ผู้ประเมินอภิमानภายนอกของ	สมศ.
3. นางรุจี บุญลอย	ผู้ประเมินภายนอกจากหน่วย	เค ที การประเมิน
4. นายสรวิจน์ กัณหเวก	หัวหน้าทีมประเมินภายนอกจากหน่วย	จิต ไซติการประเมิน
5. นายแซ แก้วนิตย์	หัวหน้าทีมประเมินภายนอกจากหน่วย	จิต ไซติการประเมิน
6. นายทรงศิลป์ ขาวมะลิ	หัวหน้าทีมประเมินภายนอกจากหน่วย	จิต ไซติการประเมิน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายจิตต์ โชติอุทัย
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2476
สถานที่เกิด	หมู่ที่ 4 ตำบลลู่จุด อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	(กศ.บ.) สาขาประถมศึกษา วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร รุ่นที่ 8 (ปีการศึกษา 2504) ประกาศนียบัตรวิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (ปีการศึกษา 2511) ได้เข้าศึกษาต่อปริญญาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ปีการศึกษา 2548)
ประวัติการทำงาน	ครูน้อยโรงเรียนประชาบาล ชั้นจัตวา อันดับ 1 ชั้น 1 (2493) ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ สปช. ผู้แทนข้าราชการครูใน กปช. (2535)
หน้าที่พิเศษ	หัวหน้าโครงการเผยแพร่ภาษาไทย ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต. 2518) รองประธานกรรมการที่ปรึกษา ฝ่ายเศรษฐกิจและสังคม ของ ศอ.บต. (2542)
สถานที่ทำงาน	สำนักงานจิตโชติการประเมิน เลขที่ 8 ถนนผังเมือง 1 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
ตำแหน่ง	ผู้จัดการหน่วยประเมิน และผู้ประเมินอภิमानภายในของหน่วยประเมิน